

Programmabegroting 2025-2028

→ www.kapelle.nl

Voorwoord

Voor u ligt de Begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 van Gemeente Kapelle. De begroting laat zien waar de komende jaren onze focus ligt en hoe we dit betalen. De realisatie daarvan doen we als gemeente niet alleen, maar samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere overheidsorganisaties. We zien er naar uit om ook in 2025 met hen samen te werken aan en voor onze mooie gemeente.

Gemeente Kapelle staat voor een aantal financiële uitdagingen. We zijn een ambitieuze gemeente, maar hebben niet altijd de financiële ruimte om direct met alle onderwerpen aan de slag te gaan. Het financiële tekort vanaf 2026, het 'ravijn', wordt niet gecompenseerd door het Rijk, waardoor de financiën van gemeenten onder druk staan. Uiteraard blijven we aandringen bij de Rijksoverheid om dit gat te dichten. Daarnaast moeten we ook kritisch zijn in wat we wel en niet meer kunnen doen. We leven in een tijd waarin we elkaar nodig hebben om de goede keuzes te blijven maken.

In deze periode van financiële onduidelijkheid en veranderingen in onze samenleving, is een duidelijke koers van belang. Deze koers wordt in eerste instantie bepaald in onze toekomstvisie, het Strategisch Kompas.

Onze wensen en ambities moeten we financieel realistisch vertalen. Dit hebben wij gedaan in de begroting die nu voor u ligt.

Onze prioriteit ligt in het goed uitvoeren van onze wettelijke taken en het behoud van voorzieningen. Goede dienstverlening naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners blijft daarbij een randvoorwaarde, maar kent ook uitdagingen. Net als ruimte voor gesprek en initiatieven.

In elk programma geven we inzicht in welke keuzes we samen maken. Deze keuzes zijn altijd in het algemeen belang. Belangrijk daarbij is dat dit evenwichtige keuzes zijn waar we allemaal achter staan en waar elk programma aan bijdraagt. Hierover blijven we met elkaar in gesprek.

Constantijn Jansen op de Haar
Burgemeester

Gemeenteraad

VVD

Fractievoorzitter: Iman Vleugel

Raadsleden: Sandra Jebbink, Sacco Westdorp

Gemeentebelang

Fractievoorzitter: Jordy van Leeuwen

Raadsleden: Peter Ganseman, Jordy Bosman*

SGP

Fractievoorzitter: Henk Keurhorst

Raadsleden: Pim van Dijk, Pieter Paardekooper

CDA

Fractievoorzitter: Maarten Hage

Raadsleden: Ernest Franken

PvdA

Fractievoorzitter: Cobie van Zetten

Raadsleden: Eelke de Jong

ChristenUnie

Fractievoorzitter: Pierre Kruizinga

D66

Fractievoorzitter: Marc van Opstal

*André Schmid nam op 23 september 2024 afscheid als raadslid. Jordy Bosman is diezelfde datum benoemd als raadslid bij Gemeentebelang. Peter Ganseman ontbreekt op deze foto.

College B&W

En de bijbehorende portefeuilles

Constantijn Jansen op de Haar
Burgemeester,

Bestuur, Regionale samenwerking, Bedrijfsvoering, Burgerzaken en dienstverlening, Burger- en overheidsparticipatie, Openbare orde en veiligheid, Crisisbestrijding, Integrale handhaving.

Jon Herselman
Wethouder,

Openbare werken, Sport(voorzieningen) en openbare speelgelegenheden, Financiën, Belastingen en heffingen, Grondexploitatie, Onderwijshuisvesting, Verkeer en vervoer, Accommodaties, Toerisme en recreatie.

Marco Kleppe
Wethouder,

Onderwijsbeleid, Jeugd, Werk, inkomen en inburgering, Armoede en schulden, Economische bedrijvigheid.

Siwart Mackintosh
Wethouder,

Ruimtelijke ordening, Vergunningverlening en toezicht, Volkshuisvesting, Dorpshuizen, Klimaatadaptatie en biodiversiteit, Energie- en warmtetransitie, Milieu, Afvalbeleid en -inzameling.

Annebeth Evertz
Wethouder,

Cultuur, Maatschappelijke ondersteuning, Gezondheidszorg, Welzijnsactiviteiten, Inclusie.

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028. Hiermee stelt de raad haar doelstellingen, de kaders en de middelen vast voor het komende begrotingsjaar. Hiermee geven we verder invulling aan de ambities en afspraken uit de raadscontourennota.

Als gemeente staan we voor een aantal financiële uitdagingen. We zijn een ambitieuze gemeente, maar hebben op dit moment niet de financiële ruimte om direct met alle onderwerpen aan de slag te gaan. Inmiddels weten we dat het financiële tekort vanaf 2026, het 'ravijn', niet gecompenseerd wordt door het Rijk. Uiteraard blijven we via verschillende wegen aandringen bij de Rijksoverheid om het gat in de begroting vanaf 2026 te dichten. Dit doen we onder andere door in lijn met het begrotingsadvies van de VNG geen meerjarig sluitende begroting op te leveren, maar juist specifiek de tekorten op jeugd in beeld te brengen. Daarnaast is er ook een financiële uitdaging op het gebied van Wmo. Door aan te sluiten bij de lobby van de VNG en de Zeeuwse lobbyisten via het OZO. Door vertegenwoordigd te zijn in de VNG commissie financiën. En door aan te sluiten bij de publiekscampagne 'Je gemeente doet er alles aan' van de VNG.

Tegelijkertijd: de financiële ruimte in onze begroting ziet er echt anders uit dan andere jaren. Er is geen ruimte om af te wachten. Daarom blijven we kritisch kijken naar wat we wel en wat we niet meer kunnen doen.

Terugblik 10 september

Tijdens de bijeenkomst op 10 september bent u als raad bijgepraat over de ontwikkelingen in de verschillende programma's. Daarnaast was ruimte om het een en ander mee te geven voor de bestuurlijke besluitvorming. Uit dit gesprek bleek de behoefte bij de raadsleden te bestaan om verder inzichtelijk te maken wat de consequenties van keuzes zijn en welke mogelijkheden nog meer overwogen zijn. Om hieraan tegemoet te komen is, aanvullend aan de toelichting per programma in het boekwerk, een bijlage toegevoegd waarin de keuzes in beeld zijn gebracht.

Keuzes in beeld

We kiezen ervoor om onze meest kwetsbare inwoners buiten schot te houden. Zo bezuinigen we bijvoorbeeld niet op voorzieningen voor onze minima en zorgen we er voor dat LINK zich juist kan doorontwikkelen. We blijven inzetten op preventie, om kosten op langere termijn te voorkomen. We houden onze kernen aantrekkelijk en leefbaar door heel zichtbare ingrepen in onze leefomgeving te voorkomen en door te blijven investeren in voorzieningen als bijvoorbeeld onze scholen. Tot slot vinden we het belangrijk een betrouwbare partner te zijn in onze samenwerkingen. In plaats van abrupt te stoppen met samenwerkingen gaan we liever het gesprek aan met onze partners waar het in de toekomst anders kan.

Om die financiële ruimte te behouden en creëren starten we een aantal onderzoeken. Tegelijkertijd ontkomen we er niet aan om een aantal inspanningen in de tijd uit te smeren. We zijn niet minder ambitieus, maar hebben gewoon de middelen niet om alles tegelijkertijd te doen. Dat geeft ook ruimte aan de ambtelijke organisatie om het met iets minder te doen. Tot slot vragen we van iedereen een bijdrage. De broekriem moet, zeker op de langere termijn, aangehaald worden. De overwegingen die we hiervoor maken passen volgens ons bij de afspraken die we hebben gemaakt in de raadscontourennota en de daaropvolgende bijeenkomsten. Zo geven we met deze begroting invulling aan die afspraken.

Financieel kader

Overzicht van de begrotingssaldi over de verschillende jaren.

Structureel begrotingssaldo	B2025	B2026	B2027	B2028
Saldo baten en lasten	647	954	1.381	1.308
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-648	-702	-726	-671
Begrotingssaldo na bestemming	-1	252	655	637
Waarvan incidentele baten en lasten	-1	-181	-55	-
Structueel begrotingssaldo (+ = tekort)	-0	433	710	637
Tekort op jeugd	477	790	687	514
Saldo (als tekort op jeugd gecompenseerd wordt)		-357	23	123

Heffingen en belastingen

De gemiddelde woonlasten laten we stijgen met de inflatie. Hiervoor hanteren we de VZG-richtlijn 2025 van 3,9%. In de praktijk betekent dit dat de OZB verhoogt wordt met 3,9%. De afvalstoffenheffing houden we gelijk met 2024, hierdoor blijft de kostendekkendheid op 100%. De rioolheffing stijgt met 7,4%. De stijging wordt veroorzaakt door kostenstijgingen en het sparen voor de toekomst. De kostendekkendheid komt met deze stijging op 90,6%. We wijken daarmee af van het principe van 100% kostendekkendheid, omdat we de gemiddelde woonlasten maximaal willen laten stijgen met de inflatie.

Verwerking gemeenschappelijke regelingen

In juli 2024 zijn de verschillende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen door de gemeenteraad behandeld. Deze begrotingen en begrotingswijzigingen zijn verwerkt in deze begroting.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Ontwikkelingen.....	9
Opbouw	12
Programmabegroting.....	15
Programma Bestuur en veiligheid	16
Programma Wonen en voorzieningen.....	21
Programma Sociaal Domein.....	27
Programma Economische versnelling en toerisme.....	39
Programma Klimaat, energie en milieu.....	44
Programma Leefomgeving en mobiliteit.....	51
Overzicht Middelen.....	58
Paragrafen.....	67
Paragraaf Lokale heffingen.....	68
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	73
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.....	85
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	104
Paragraaf Verbonden partijen.....	108
Paragraaf Financiering.....	117
Paragraaf Grondbeleid.....	121

Financiële begroting.....	126
Reserves	126
Vorzieningen.....	136
Investeringsplan 2025-2028	143
Geprognostiseerde Balans.....	144
Meerjarenraming.....	148
Meerjarenbegroting.....	149
Bijlagen.....	163
Bijlage: Provinciaal toezicht.....	163
Bijlage: VNG begrotingsadvies.....	172
Beleidsindicatoren	174
Begroting per taakveld.....	180

Ontwikkelingen

De taken van de gemeente zijn de afgelopen 10 jaar toegenomen en belangrijker geworden. Mede daardoor is ook de uitvoering van de gemeentelijke taken complexer. De maatschappelijke opgaven waar alle gemeenten in Nederland voor staan – denk aan de woningbouwopgave, de opvang van vluchtelingen, de energietransitie, de sociale opgaven of de werking van de arbeidsmarkt – zijn domein overstijgend. En we staan als gemeente vaak niet meer alleen aan de lat, maar zijn wederzijds afhankelijk van medeoverheden, bedrijven, instellingen en inwoners. Het is daarom belangrijk om onze eigen doelstellingen te zien in de context van die ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen die invloed hebben op onze begroting noemen we daarom hieronder.

Krapte op de arbeidsmarkt

In meer dan de helft van de Nederlandse regio's stabiliseert de potentiële beroepsbevolking, ondanks de groeiende totale bevolking. Zeeland heeft een hogere grijze druk dan de rest van Nederland, wat leidt tot flinke tekorten op de regionale arbeidsmarkt. De krapte op de arbeidsmarkt heeft diverse gevolgen: publieke diensten zoals zorg, onderwijs, politie en gemeentelijke dienstverlening kunnen steeds moeilijker worden geleverd. Ondernemers ervaren belemmeringen in groei en innovatie door het gebrek aan personeel. De zorgsector kampt met oplopende wachtlijsten en een tekort aan mantelzorgers. Om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden, is het Integraal Zorgakkoord vastgesteld door het ministerie van VWS in samenwerking met zorgpartijen. De miljarden die het kabinet extra uittrekt voor woningbouw, duurzaamheidstransitie en onderwijsverbetering kunnen waarschijnlijk niet volledig worden besteed vanwege het tekort aan arbeidskrachten.

Woningbouwopgave

Door de krappe woningmarkt zitten tal van groepen in de knel; jongeren blijven noodgedwongen langer thuis wonen, middengroepen verdienen te veel voor een sociale huurwoning en hebben te weinig spaargeld voor een koopwoning, ouderen zien geen aantrekkelijk aanbod en blijven steeds langer wonen in hun grote eengezinshuis. Het lijkt erop dat de nieuwbouw vertraagd. Daardoor is er minder doorstroming mogelijk. Daarbij hebben we te maken met een veranderende vraag door diverse doelgroepen zoals één of tweepersoonshuishoudens, ambulantisering, Oekraïners, arbeidsmigranten, statushouders, mensen met een GGZ problematiek of mensen met een lichamelijke beperking.

Als gemeente hebben we hierdoor een aantal uitdagingen. De eerste is het realiseren van voldoende woningen. In de Zeeuwse Woondeal hebben we afgesproken dat we in de periode van 2023-2030 700 woningen toevoegen. Daarnaast gaat het om: 1. Het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad zoals afgesproken in het Nationaal Isolatieprogramma, 2. Het verbeteren van de leefbaarheid in wijken en dorpen en het stimuleren van de economische ontwikkeling, en 3. De landelijke- en provinciale ontwikkelingen en besluitvorming rondom stikstof.

Stijgende kosten en kansenongelijkheid

We zien dat economische onzekerheid op alle gebieden (oplopende kosten van boodschappen, energie, niet in aanmerking komen voor minimaregelingen) effect heeft op een steeds grotere groep mensen die minder zelfredzaam is. Deze groep is divers en omvat ook inwoners die niet eerder aanspraak hebben gemaakt op gemeentelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld een nieuwe groep 'werkende armen'. Dit leidt in de praktijk tot stress, ongezonde keuzes, onderwijsachterstand en het minder meedoen in de samenleving. Dit kent vele aspecten en heeft geen eenduidige oplossing. Toch kunnen bestaande inzichten mede bijdragen aan de oplossing. Zo noemt het rapport 'Leven in de Bevelanden' bijvoorbeeld het integraal werken om tot meer maatwerk te komen, het stimuleren van laagdrempelig contact en kleinschaligheid, het stimuleren van lokale initiatieven en sociale cohesie of de lokale private sector. In onze aanpak richten we ons daarom niet alleen op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, maar juist ook op preventie en positieve gezondheid.

Ruimtelijke puzzel

Als gemeente hebben we flinke opgaven en ambities op het gebied van woningbouw, energietransitie, economische ontwikkeling, natuurversterking, klimaatadaptatie, mobiliteit, groenvoorziening in en rond de kernen in relatie tot gezondheid, etc. Al deze opgaven leggen letterlijk een claim op de openbare ruimte. Om die afweging te kunnen maken heeft het ministerie van BZK het programma Novex opgezet. De Provincie Zeeland heeft hiervoor in overleg met de Zeeuwse gemeenten een opzet gemaakt van ruimtelijke arrangementen voor thema's als stikstof, water en bodem, bedrijvigheid, etc. Dit heeft invloed op de ruimtelijke keuzes die Gemeente Kapelle maakt. Als Gemeente Kapelle maken we die keuzes in de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Verhoogde opvangopgave

De huidige onrust in de wereld zorgt voor een grotere toestroom van vluchtelingen. Het is belangrijk snel en adequaat te handelen om de integratie soepel te laten verlopen en de druk op de asielketen te verminderen. Inmiddels is de spreidingswet in werking die van alle gemeenten een evenredige inspanning vraagt in de opvang.

Er heerst momenteel veel onzekerheid over de duur en de verblijfsstatus van Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Dit hangt nauw samen met het verloop van de oorlog in Oekraïne, waar verschillende scenario's voor mogelijk zijn. In alle gevallen ligt een snelle terugkeer van de mensen die op dit moment in Nederland zijn naar hun thuisland niet voor de hand. De verblijfstatus van de vluchtelingen is afhankelijk van afspraken die worden gemaakt in de Europese Unie. Als gemeente hebben wij de taak om deze afspraken uit te voeren. Dit is echter een steeds grotere opgave, met name vanwege de uitdagingen die de woningmarkt met zich meebrengt en de beperkte beschikbaarheid van de al beperkte ruimte in onze gemeente.

Regionale samenwerking

Grote maatschappelijke opgaven kunnen we alleen doelmatig en effectief aanpakken door samen te werken met inwoners, bedrijven, overheden, onderwijs en maatschappelijke partners. Dat realiseren we ons als gemeente heel goed. Daarom werken we samen in verschillende gemeenschappelijke regelingen en in het Bestuurlijk Platform de Bevelanden.

Opbouw

Programma indeling

De indeling van de programma's is gelijk aan de indeling van de raadscontourennota. Zo sluiten de ambities en de financiële vertaling logisch op elkaar aan. De opbouw van een programma bestaat uit de vragen 'wat willen we bereiken?', 'wat gaan we daarvoor doen?' en 'wat mag het kosten?'. Alle bedragen zijn in duizendtallen, of anders weergegeven.

Wat willen we bereiken?

Elk programma is voorzien van een intro en een overzicht van de visie, strategische en operationele doelstellingen. Daarmee is snel de essentie van het programma af te lezen.

De tekst bij visie komt vanuit het Strategisch Kompas, de raadscontourennota of een inhoudelijk visiedocument.

De tekst bij strategische doelstellingen komt vanuit de raadscontourennota of inhoudelijke visiedocumenten.

De tekst bij operationele doelstellingen komt vanuit inhoudelijke beleidsdocumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De inspanningen laten zien welke nieuwe activiteiten we in 2025 uitvoeren om onze doelstellingen te behalen. Deze zijn verder uitgewerkt en aangevuld met de (belangrijkste) betrokken stakeholders, de betrokkenheid van de raad, de planning (1^e of 2^e halfjaar) en de financiën. Reguliere taken en inspanningen zijn benoemd in de inleiding.

Onder financiën is aangegeven wat de financiële impact van de inspanning is. De vermelding 'binnen budget' betekent dat er geen extra budget in de begroting is opgenomen voor de betreffende inspanning. Als er wel meer budget is geraamd is dit aangegeven met 'extra middelen'. Er is alleen een concreet bedrag vermeld als het extra opgenomen budget groter of gelijk is aan €15.000. Als er extra capaciteit is gemoeid met de uitvoering van een activiteit, dan is dit aangegeven. Incidentele effecten zijn aangegeven met (INC) en structurele effecten met de toevoeging (STR).

In verband met de financiële omstandigheden waar alle gemeentes voor staan, wordt in de begroting ook gekeken naar heroverwegingen binnen bestaand beleid. Om die in beeld te brengen is een bijlage toegevoegd aan het raadsadvies.

Wat mag het kosten?

Met ingang van begroting 2025 is een kleine aanpassing in de programma- en productindeling. Dit naar aanleiding van een nieuwe notitie overhead van commissie BBV. In het programma 01. Bestuur en Veiligheid zijn communicatie en digitalisering overgeheveld naar 90. Overhead.

Paragrafen

De paragrafen zijn opgebouwd zoals u van ons gewend bent en waar mogelijk aangepast aan dezelfde indeling zoals in de programma's.

Meerjarenraming

In de meerjarenraming is opgenomen welke plannen voor de langere termijn doorwerken in de begroting.

Incidenteel en structureel

Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd in de begroting staan. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Het gaat dus om structureel bestaand beleid. Incidentele baten en lasten betreffen de posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdig en hebben een einddatum.

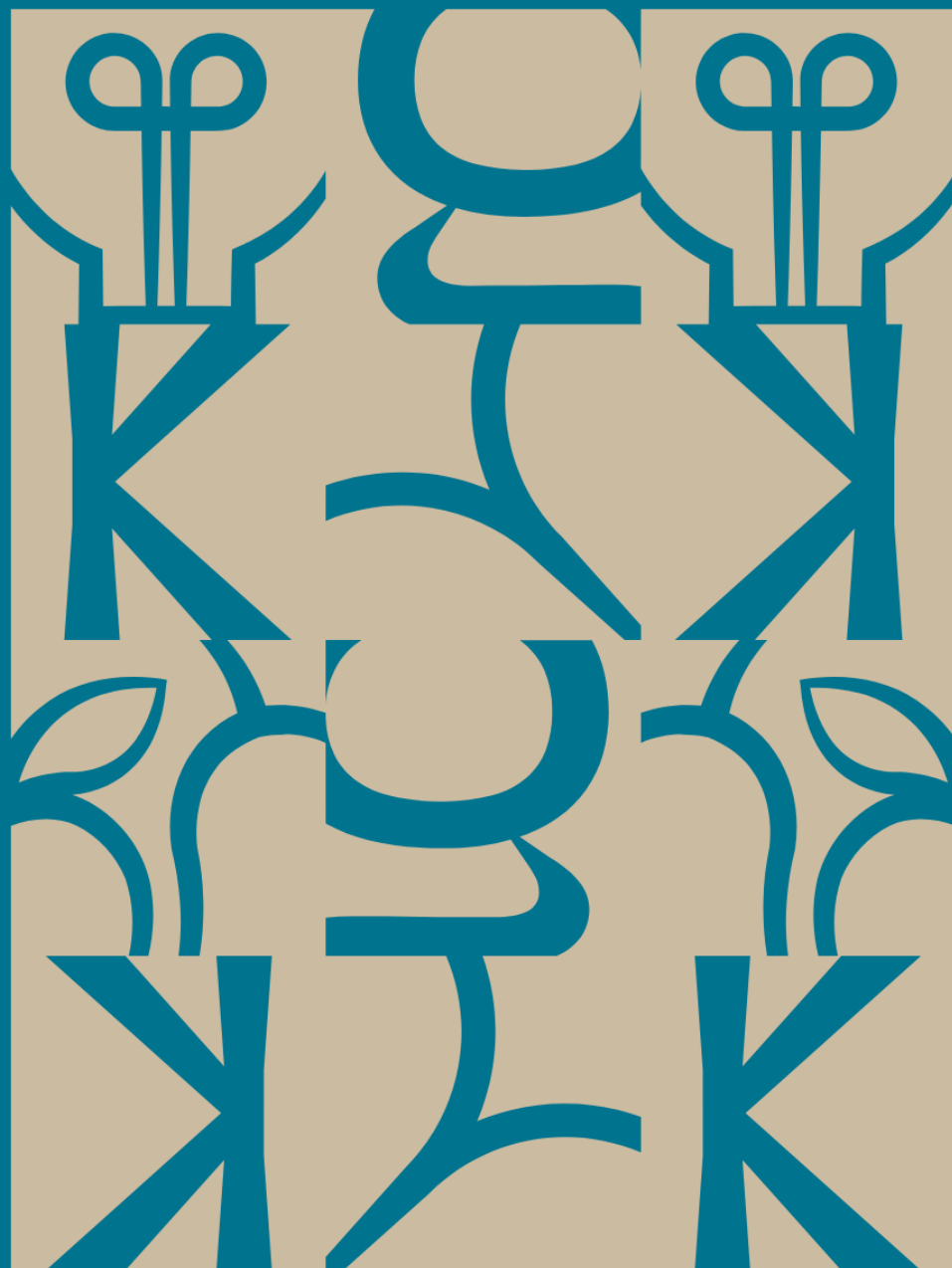
Indicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven. Deze zijn toegevoegd aan de bijlage en zijn verder terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl. Er is niet altijd een verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's. Wanneer indicatoren niet actueel zijn, is dit aanvullend vermeld.

Een extra bijlage dit jaar is het begrotingsadvies van de VNG. Daarbij is toegelicht hoe wij dit hebben toegepast.

Begroting 2025	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en veiligheid	4.340	-1.822	2.518
Wonen en voorzieningen	7.058	-4.437	2.620
Sociaal Domein	17.441	-2.292	15.150
Economische versnelling en toerisme	746	-302	443
Klimaat, energie en milieu	2.308	-2.130	177
Leefomgeving en mobiliteit	7.696	-3.186	4.510
Subtotaal programma's	39.589	-14.171	25.418
Middelen	734	-31.218	-30.484
Overhead	5.811	-246	5.565
Vennootschapsbelasting	149	0	149
Totaal	46.282	-45.635	648
Mutatie reserves	0	-648	-648
Geraamd resultaat	46.282	-46.282	0
Saldo incidentele baten en lasten	2.155	-2.154	1

Programma- begroting

1. Bestuur en Veiligheid
2. Wonen en Voorzieningen
3. Sociaal Domein
4. Economische versnelling en Toerisme
5. Klimaat, Energie en Milieu
6. Leefomgeving en Mobiliteit

Middelen, overhead en
vennootschapsbelasting

01.

Programma

Bestuur &

Veiligheid

De gemeenteraad, het college en de medewerkers van Gemeente Kapelle zijn facilitator en aanjager van samenwerkingen. Zij vinden het belangrijk dat iedereen gehoord wordt en brengen actief nieuwe samenwerkingen tot stand. De onderlinge banden in de regio zijn sterk.

We zorgen ervoor dat de gemeente Kapelle een fijne en veilige woon-, werk- en recreatieplek is voor iedereen. Kapelle is een levendige en ondernemende gemeente, waarbij we toezicht houden en optreden tegen excessen.

Wat willen we bereiken?

Visie

De gemeenteraad, het college en de medewerkers van Gemeente Kapelle zijn facilitator en aanjager van samenwerkingen. De drempel naar het gemeentehuis is laag en de onderlinge banden in de regio zijn sterk.

Gemeente Kapelle is een veilige woon-, werk- en recreatieplek voor iedereen.

Strategische doelstellingen

We opereren in een netwerk en dragen actief bij aan samenwerkingen.

Het bestuur is zichtbaar en staat midden in de samenleving.

We stimuleren en faciliteren initiatieven en ideeën door inwoners en ondernemers.

We streven naar optimale en toegankelijke dienstverlening voor alle inwoners.

We borgen en verbeteren de leefbaarheid en veiligheid in de gehele gemeente.

Operationele doelstellingen

We gaan in gesprek met de GR-en en uitvoeringsorganisaties over de financiële ontwikkelingen.

We versterken het lokale bestuur met behulp van de Quick Scan Lokale Democratie.

We betrekken inwoners en ondernemers volgens de participatienota.

We zijn betrokken bij onze inwoners en leveren maatwerk waar nodig.

We zetten in op de thema's: digitale criminaliteit, ondermijning, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid, veilige en duurzame leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen in verschillende verbanden zoals het Overleg Zeeuwse Overheden en het Bestuurlijk Platform de Bevelanden. We geven uitvoering aan diverse evenementen zoals de jaarlijkse lintjesregen en Franse Herdenking. Als het nodig is organiseren we de verkiezingen. Op het gebied van burgerzaken kunnen inwoners terecht voor rijbewijzen, paspoorten, huwelijken en veel meer. We geven uitvoering aan ons veiligheidsbeleid en de participatienota en dragen bij aan onze taak in het opvangen van Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en huisvesten van statushouders.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Sterk bestuur						
1.1	We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit de Quick Scan Lokale Democratie.	Inwoners	Informereren	X	X	Extra middelen	INC
	Dienstverlening						
1.2	We organiseren de ZLM-tour.	Organisatie wielervedstrijd, ondernemers, politie	Informereren	X		Extra middelen € 40.000,-	INC
	Burger- en overheidsparticipatie						
1.3	We maken gebruik van het online participatieplatform om inwoners, ondernemers en belanghebbenden te betrekken in beleids- en uitvoeringsplannen.	Inwoners, ondernemers en overige belanghebbenden	Informereren	X	X	Binnen budget	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Opvang vluchtelingen						
1.4	We continueren onze opvanglocaties en onderzoeken waar uitbreiding van het aantal opvangplekken mogelijk is, hierbij staat onze opgave in de landelijke inspanningsverplichting centraal. Wanneer extra opvangplekken gerealiseerd worden, volgen financiële middelen vanuit het Rijk.	Rijksoverheid	Informereren	X	X	Binnen budget	STR

Wat mag het kosten?

Bestuur en veiligheid	2024	2025	Verschil
Sterk bestuur	1.020	1.086	66
Dienstverlening	58	71	13
Digitalisering en datagedreven werken	60	35	-25
Veiligheid	2.563	2.610	46
Burger- en overheidsparticipatie	12	8	-4
Regionale samenwerking	167	186	19
Burgerzaken	338	344	6
Lasten	4.218	4.340	122
Dienstverlening	0	-15	-15
Veiligheid	-1.500	-1.650	-150
Burgerzaken	-152	-157	-6
Mutatie reserves	-27	0	27
Baten	-1.678	-1.822	-144
Totaal	2.540	2.518	-22

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
101. Sterk bestuur	Hoger budget voor rekenkamer	S	20
101. Sterk bestuur	Hogere salarislasten raad en griffier	S	22
101. Sterk bestuur	Meer secretariële ondersteuning raad	S	24
101. Sterk bestuur	Taakstelling Raad	S	-15
101. Sterk bestuur	College B&W	S	16
101. Sterk bestuur	Taakstelling College B&W	S	-2
102. Dienstverlening	Geen verkiezingen in 2025	S	-39
102. Dienstverlening	ZLM-tour 2025	I	55
102. Dienstverlening	Taakstelling evenementen	S	-3
103. Digitalisering en datagedreven werken	Inhuur naar Salarissen (overhead)	S	-30
104. Veiligheid	Veiligheidsregio (obv begroting 2025 + 1e begrotingswijziging)	S	46
106. Regionale samenwerking	Hogere bijdrage samenwerkingsverbanden	S	19
Diversen	Incidenteel 2024	I	-17
Diversen	Overige (kleine mutaties)		26
Totaal (- = voordeel)			122
Baten			
102. Dienstverlening	ZLM-tour 2025	I	-15
104. Veiligheid	Opvang Ontheemden Oekraïne (risicovoller ramen)	I	-150
Diversen	Incidenteel 2024	I	27
Diversen	Overige		-6
Totaal (- = voordeel)			-144

02. Programma Wonen & Voorzieningen

Kapelle is een fijne gemeente om te wonen, met waardering voor de voorzieningen, hoge kwaliteit van leven en een aantrekkelijke woonomgeving. Het is een plek waar mensen, zodra ze er eenmaal wonen, niet meer weg willen.

Gemeente Kapelle streeft naar een aantrekkelijk woonklimaat voor alle inwoners. We kennen een hoog voorzieningenniveau door bijvoorbeeld winkels, sportfaciliteiten, scholen en recreatiemogelijkheden. De gemeente Kapelle is een gemeente met stedelijke voorzieningen en een dorps karakter dat we koesteren en versterken.

Wat willen we bereiken?

Visie

Ons toekomstig woningaanbod biedt woonruimte voor iedereen. Daarom sturen we op een zorgvuldige balans tussen doelgroepen en type woningen. In het kader van leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente hechten we aan het behoud van diversiteit in het aanbod van (culturele) voorzieningen. Verenigingen hebben een belangrijke sociale functie in onze gemeente.

Strategische doelstellingen

We voorzien in voldoende nieuwbouw voor de diverse doelgroepen op basis van de ambities uit de Woondeal.

We werken aan een regionale balans van de woningmarkt, en verdelen de aandachtsgroepen waar mogelijk evenredig over de gemeenten. Kapelle neemt hierin haar deel.

Het Kapelse onderwijs heeft goede, kwalitatieve huisvesting.

We blijven investeren in kwalitatief goede voorzieningen. En faciliteren hierin waar nodig.

Operationele doelstellingen

We realiseren voldoende (betaalbare) woningen. Bij initiatieven denken we mee en zoeken naar mogelijkheden.

We wijzen een woonzorggebied(en) aan in onze gemeente.

Bij ontwikkellocaties dicht bij voorzieningen zetten we in op voldoende levensloopwoningen.

We zorgen voor passende onderwijs-huisvesting.

We zorgen voor duurzame, goed te gebruiken (verenigings)-gebouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen binnen Bestuurlijk Platform de Bevelanden op het gebied van Wonen. We geven gezamenlijk uitvoering aan het in de regionale Woon(zorg)visie opgenomen beleid door bijvoorbeeld het maken van prestatieafspraken met Beveland Wonen en zorginstellingen, het monitoren van de Woondeal, etc.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Sociale samenhang door passende voorziening						
2.1	We onderzoeken op wat voor manier de dorpshuizen hun beoogde maatschappelijke functie kunnen vervullen. Aan de hand van scenario's maken we keuzes en stellen we beleid op voor onze dorpshuizen. Dit doen we samen met betrokken partijen, op integrale wijze en met het oog op de toekomst.	Maatschappelijke partners, gebruikers, inwoners en uitbaters dorpshuizen.	Informeren en besluiten	X		Binnen budget	INC
2.2	Dorpshuizen betalen minder energiebijdrage.	Dorpshuizen	Informeren	X	X	Extra middelen € 28.000,-	STR
	De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen						
2.3	We besteden de bouw van gymzaal en IKC Wemeldinge aan en starten met de bouw van deze gebouwen.	IKC Wemeldinge, omwonenden	Informeren	X	X	Binnen budget	INC
2.4	We bereiden de nieuwbouw van IKC Juliana van Stolberg voor.	Juliana van Stolbergschool, Kibeo, omwonenden	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
2.5	Voor de Speciale Scholen Kapelle is in 2024 de haalbaarheid van renovatie van het huidig gebouw én de dislocatie aan de Van der Biltlaan en nieuwbouw op een andere locatie onderzocht. Aan de hand daarvan vindt afweging plaats over de huisvesting.	Speciale Scholen Kapelle	Informeren	X	X	Binnen budget	INC
2.6	We bouwen de bijdrage aan schoolbegeleidingsdiensten af.	Schoolbegeleidingsdiensten, Kapelse basisscholen	Informeren		X	Binnen budget	INC
	Wonen voor iedereen						
2.7	We clusteren zorg(woningen) in verzorgingsgebieden waar de benodigde infrastructuur en basisvoorzieningen al aanwezig zijn.	Zorgpartijen	Informeren		X	Binnen budget	STR
2.8	We maken bij de prestatieafspraken naast afspraken over wonen ook afspraken over het leveren van zorg- en ondersteuning.	Woningcorporatie, huurdersvereniging, ouderenzorginstellingen.	Informeren		X	Binnen budget	STR
2.9	We stellen een Bevelandse regeling op die de ontwikkeling van pre-mantelzorgwoningen makkelijker maakt.	Bevelandse gemeenten	Besluiten	X		Binnen budget	INC
2.10	We maken regionale afspraken over een evenredige verdeling van de huisvesting van aandachtsgroepen.	Bevelandse gemeenten	Informeren		X	Binnen budget	STR
	GREX-woningbouw						

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
2.11	We brengen het plan voor het nieuwe woongebied Zuidhoek 4 in procedure en stellen de grondexploitatie vast. Zie de paragraaf Grondbeleid.		Besluiten	X		Binnen budget	INC

Wat mag het kosten?

Wonen en voorzieningen	2024	2025	Vershil
Sociale samenhang door passende voorzieningen	2.349	2.451	103
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	1.737	1.571	-165
Wonen voor iedereen	446	203	-243
Cultureel erfgoed	118	113	-5
Accommodaties	69	60	-8
GREX - woningbouw	2.098	2.659	561
Lasten	6.815	7.058	242
Sociale samenhang door passende voorzieningen	-904	-939	-35
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	-394	-434	-40
Wonen voor iedereen	-316	-316	0
Cultureel erfgoed	-5	-5	0
Accommodaties	-77	-85	-8
GREX - woningbouw	-2.100	-2.659	-559
Mutatie reserves	-781	-413	368
Baten	-4.578	-4.850	-272
Totaal	2.237	2.207	-30

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	De Bloesem, hogere subsidie	S	114
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	De Bloesem, hogere lasten (belasting, verzekering, elektra, etc)	S	89
202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	Bijdrage Isaac Beeckman vervallen	S	-188
206. GREX - woningbouw	GreX-woningbouw (budgetneutraal)	S	561
Diversen	Mutatie Salarislasten	S	73
Diversen	SWVO (begroting 2025 + begrotingswijziging)	S	50
Diversen	Lagere kapitaallasten (afschrijvingen en rente)	S	-157
Diversen	Incidenteel 2024	I	-338
Diversen	Overige	S	38
Totaal (- = voordeel)			242
Baten			
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	De Bloesem, hogere verhuuropbrengst	S	-105
201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	Lagere bijdrage energie door dorpshuizen	S	48
206. GREX - woningbouw	GreX-woningbouw (budgetneutraal)	S	-559
Diversen	Incidenteel 2024	I	368
Diversen	Overige	S	-24
Totaal (- = voordeel)			-272

03.

Programma

Sociaal Domein

Iedereen in de gemeente Kapelle kan meedoen. Elke inwoner telt. We zetten in op positieve gezondheid, preventie en passende ondersteuning. Dit doen we niet alleen, maar samen in een netwerk van vrijwilligers, maatschappelijke partners en verenigingen.

De sociale samenhang is groot. Er is een 'ons kent ons' gevoel. Kapelle is een dorpsgemeente waarin mensen elkaar nog echt kennen. Inwoners zijn behulpzaam en staan voor elkaar klaar.

Wat willen we bereiken?

Visie

We zetten inwoners in hun kracht en bevorderen de zelfredzaamheid waardoor minder Kapelse inwoners een beroep hoeven doen op professionele ondersteuning vanuit het Sociaal Domein, zoals Wmo-maatwerkvoorzieningen, jeugdhulp en bijstand. De gemeente blijft een vangnet bieden in de vorm van regelingen en voorzieningen voor inwoners die niet mee kunnen doen.

Strategische doelstellingen

Inwoners zijn zich bewust van en worden gestimuleerd tot gezond leven.

Iedereen kan meedoen in onze samenleving.

We ondersteunen kwetsbare inwoners.

We richten ons op menselijke maat met sturing op de kosten. Onze hulp is effectief en noodzakelijk.

Operationele doelstellingen

We zetten in op positieve gezondheid, preventie en algemene voorzieningen.

We signaleren problemen van inwoners in een vroeg stadium om erger te voorkomen.

We waarderen en ondersteunen onze vrijwilligers, mantelzorgers, lokale initiatieven, verenigingen en kerken die bijdragen aan maatschappelijke thema's.

Vragen om hulp en ondersteuning benaderen we integraal, inclusief de sociale omgeving.

We geven gehoor aan de opgaven vanuit het Rijk op het gebied van de Wmo, jeugdwet en participatiewet.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen dat iedereen kan meedoen in de samenleving, ongeacht leeftijd of beperkingen, ongeacht of je veel of weinig te besteden hebt of welke taal je spreekt. Dit doen we in eerste instantie door te zorgen dat onze sociale basis op orde is. De lokale kracht van onze dorpen en ons verenigingsleven dragen eraan bij dat we naar elkaar omkijken in onze gemeente. Waar nodig en waar mogelijk dragen we bij aan deze sociale basis door vrijwilligers, verenigingen en mantelzorgers te ondersteunen. We willen dat iedereen (mentaal) gezond is en blijft. Dat kinderen veilig kunnen opgroeien. Dat iedereen voldoende geld heeft om de maand door te komen en er geen problematische schulden zijn. Dit alles is niet voor iedereen mogelijk. Voor de meest kwetsbare inwoners vormt de gemeente een vangnet; we zijn verantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning aan onze inwoners door uitvoering te geven aan onder andere de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Bij ons Lokaal Integraal Netwerk Kapelle (LINK) kunnen inwoners terecht voor informatie en advies over wonen, zorg, welzijn en financiën. LINK biedt hulp en ondersteuning en zoekt mee naar een passende oplossing of de juiste hulpverlening. Gemeente Kapelle maakt deel uit van een aantal Gemeenschappelijke Regelingen met wie we samen onze zorg inkopen en/of die namens de gemeente diverse taken uitvoeren in het Sociaal Domein. Dit zijn GR de Bevelanden, afdeling Werk, Inkomen en Zorg (WIZ), de Betho, het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) en de GGD/Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ), maar ook de Zeeuwse Muziekschool is een GR die taken voor ons uitvoert. Het Sociaal Domein staat voor een aantal grote uitdagingen. Kapelle vergrijst en ontgroent, kwetsbare groepen zoals (dementerende) ouderen maar ook mensen met psychiatrische en verstandelijke problematiek moeten steeds langer thuis blijven wonen, terwijl het mantelzorgpotentieel afneemt. Daarnaast zien we een toename van mensen met schulden en spreken niet alle inwoners die ondersteuning nodig hebben Nederlands.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Positieve gezondheid						
3.1	We geven uitvoering aan de Kadernota Preventie Sociaal Domein. We stellen een nieuw uitvoeringsplan op waarin we ons richten op een aantal voor Kapelle belangrijke speerpunten. We ontvangen hiervoor gelden vanuit de Brede SPUK GALA.	Scholen, kinderopvang, verenigingen, GGD, fysiotherapeut, dorpshuizen, bibliotheek, enz.	Informereren	X		Binnen budget PM i.v.m. nader vast te stellen speerpunten	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
3.2	We onderzoeken de effectiviteit en noodzakelijkheid van regionaal ingekochte preventie (alcoholpreventie, verslavingspreventie en GGZ-preventie) en bepalen aan de hand hiervan of we dit willen afbouwen.	SWVO, CZW bureau, gemeenten Oosterschelderegio	Informereren	X		Binnen budget	STR
3.3	Vanaf 2026 geldt in de Bibliotheekwet een zorgplicht. Alle gemeenten moeten dan zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. In voorbereiding op de zorgplicht gaan we investeren in ons bibliotheeknetwerk en de verschillende diensten die we afnemen bij de bibliotheek om o.a. laaggeletterdheid tegen te gaan en digitale inclusie te bevorderen. Hiervoor ontvangen we in 2025 en 2026 een decentralisatie-uitkering.	Bibliotheek, scholen	Informereren		X	Extra middelen € 100.000,-	STR
3.4	We onderzoeken of we de subsidiëring van het ZeeuwsFruitMuseum/ Stichting Musea de Bevelanden willen afbouwen en op termijn stoppen, of dat we deze continueren.	ZeeuwsFruitMuseum / Stichting Musea de Bevelanden, andere gemeenten die bijdragen aan de stichting	Informereren	X		Binnen budget	STR
	Inclusieve samenleving						
3.5	We ontwikkelen en continueren algemene voorzieningen als alternatief voor maatwerkvoorzieningen, zoals indicatieloze dagbesteding in Kapelle en Schore en Jeugd-GGZ in het onderwijs. We onderzoeken de mogelijkheid indicatieloze dagbesteding in Wemeldinge op te starten.	SWVO, scholen enz.	Informereren	X	X	Binnen budget	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
3.6	Het uitgangspunt 'Iedereen doet mee in Kapelle' geven we een extra dimensie. In onze communicatie uitingen normaliseren we dit door te tonen dat hindernissen bij het leven horen. We stimuleren een sterke sociale basis in de Kapelse samenleving waar elkaar helpen (informele ondersteuning) de standaard is en de inzet van geïndiceerde (jeugd)hulp het vangnet. We ontvangen hiervoor gelden vanuit de Brede SPUK GALA.	Inwoners	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
3.7	We starten een pilot Zelfregiecentrum (ZRC) in Wemeldinge. Een ZRC is een laagdrempelig inloopcentrum waar begeleiding en diverse activiteiten worden aangeboden. Dit is voor een brede groep van inwoners met psychische of psychosociale kwetsbaarheid van belang om de verbinding met de maatschappij terug te krijgen en om (zelfmanagement)vaardigheden op te doen. Een ZRC bevindt zich in de wijk en wordt vormgegeven door de bezoekers van het ZRC onder begeleiding van ervaringsdeskundigen. In Kapelle is er al een wijkcirkel en deze gaan we doorontwikkelen. We ontvangen hiervoor gelden vanuit de SPUK IZA.	Stichting die werkt met mensen die zelf weten hoe het is om te herstellen na ontwrichtende levensomstandigheden	Informereren	X		Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
3.8	Naar aanleiding van de positieve ervaringen bij de gemeente Borsele en Goes starten we met een wijk GGD'er voor de gemeente Kapelle. De rol van de wijk GGD'er is om vroegtijdig GGZ gerelateerde problemen te signaleren en te voorkomen dat problematiek verergert. Ook kan de wijk GGD'er de inwoner sneller toeleiden naar passende hulp en heeft hij een consultatiefunctie waarbij kennis met organisaties en inwoners wordt gedeeld over hoe om te gaan met inwoners met verward/onbegrepen gedrag. Een ander belangrijk doel is om overlast in de wijk te voorkomen en terug te dringen door het onderhouden van contact met de persoon, de buurt en zijn netwerk. We willen hierdoor meer begrip en verdraagzaamheid voor inwoners met verward/onbegrepen gedrag creëren. We ontvangen hiervoor gelden vanuit het Regiobudget Beschermd Wonen.	GGD	Informereren	X		Binnen budget	STR
	Ondersteunen kwetsbare inwoners						
3.9	We implementeren de wijzigingen van de Participatiewet naar aanleiding van de meicirculaire 2024. De sociale infrastructuur van het ontwikkelbedrijf (De Betho) wordt doorontwikkeld, waardoor meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk worden begeleid. De begeleiding voor mensen in beschut werk is aangepast naar werkelijke kosten.	GR de Bevelanden, GR de Betho, ondernemers, Cliëntenraad Bevelands Belang	Informereren en Besluiten	X		Extra middelen € 72.000,-	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
3.10	We onderzoeken de mogelijkheden van participatiebanen. Participatiebanen zijn bedoeld om werkgelegenheid te bieden aan verschillende groepen mensen, waaronder personen met een arbeidsbeperking, statushouders, langdurig werklozen en oudere werknemers. Te denken valt aan een werkbedrijf zoals bedoeld in de raadscontourennota.	GR de Bevelanden, GR de Betho, ondernemers, Clientenraad Bevelands Belang	Besluiten		X	Extra middelen € 60.000,-	INC
3.11	We continueren het project 'Gezinsmaatjes+', zodat kwetsbare gezinnen ondersteund kunnen worden door vrijwilligers. We ontvangen hiervoor gelden vanuit de Brede SPUK GALA.	Inwoners, SMWO Oosterschelderegio, basisscholen	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
3.12	We geven uitvoering aan de regiovisie jeugd die o.a. gebaseerd is op de landelijke Hervormingsagenda jeugd. Er wordt een Sterk Lokaal Team (SLT) geformeerd waarvoor LINK als fundament fungeert. Deze multidisciplinaire samenwerking draagt bij aan het versterken van het voorliggend veld en preventie. We faciliteren het SLT door te investeren in o.a. scholing. Hiermee beogen we de kosten geïndiceerde jeugdhulp (op de lange termijn) positief te beïnvloeden.	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders	Informereren	X	X	Extra middelen € 20.000,-	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
3.13	<p>Om van het bestaande lokale team (LINK) een SLT te maken is er een uitbreiding van disciplines nodig. Disciplines die lokaal beschikbaar worden. We verstevigen ons CJG (als onderdeel van LINK en dus het SLT) door het toevoegen van casemanagement Voorheen kochten we dit regionaal in. In de nieuwe situatie hebben we inhoudelijk meer invloed en kunnen we de ingezette hulp beter monitoren.</p> <p>De samenwerking met de huisartsen wordt geïntensiveerd en indien mogelijk samengevoegd met de uitvoering van Welzijn Op Recept. We onderzoeken hoe we de functie van het Tejo-huis in het SLT kunnen integreren. Doordat het SLT meer disciplines herbergt vraagt dat om meer coördinatie.</p>	Aanbieders, huisartsen	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
3.14	We onderzoeken de mogelijkheden om algemeen maatschappelijk werk te beleggen bij LINK. Hiermee sluiten we aan bij de beweging LINK te versterken met meer disciplines.	SMWO, SWVO	Informereren	X		Binnen budget	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
3.15	<p>We nemen een taakstelling op gebaseerd op de landelijke Hervormingsagenda jeugd. De mogelijke besparingen zijn doorgerekend en worden door verschillende gemeenten opgenomen in de begroting. Daarmee wijken we af van de voorgestelde begroting door IJZ, die op basis van hun expertise een prognose hebben gemaakt. Om die besparingen te kunnen verwezenlijken zijn er vooraf investeringen nodig zoals het doorontwikkelen van LINK tot een SLT, een uitbreiding van disciplines van het CJG, het ontwikkelen van voorliggende voorzieningen en het inzetten op preventie. Hiermee gaan we in 2025 een start maken. We maken hiervoor een uitvoeringsagenda. Beoogde besparingen zullen naar verwachting pas op de langere termijn gerealiseerd worden, afhankelijk van de mate waarin wij uitvoering geven aan de acties uit de regiovisie jeugd en bijbehorende investeringen. Ook zijn we afhankelijk van de inzet die de Rijksoverheid heeft toegezegd op de Hervormingsagenda jeugd. Het is discutabel of de door het Rijk genoemde bedragen realistisch zijn, maar over andere informatie beschikken we in dit stadium niet. We realiseren ons dat we alvast een besparing inboeken maar nog niet de bijbehorende inspanningen verrichten.</p>	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Rijksoverheid	Informereren		X	Taakstelling - €193.000,-	STR
3.16	We treffen regionaal voorbereidingen voor een nieuwe aanbesteding jeugdhulp per 2026.	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders	Informereren	X	X	Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
3.17	We treffen regionaal voorbereidingen voor een aanpassing van de verordening jeugdhulp per 2026, ingegeven door de maatregel afbakening reikwijdte jeugdhulp (regiovisie). Het uitsluiten van bepaalde vormen van geïndiceerde jeugdhulp vraagt om het ontwikkelen van alternatieven in voorliggende voorzieningen.	Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders.	Besluiten		X	Binnen budget	STR
3.18	We treffen voorbereidingen voor het afschaffen van het abonnementstarief Wmo en het herinvoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo per 2026.	SWVO, WIZ.	Besluiten		X	Binnen budget	STR
	Diversen						
3.19	We creëren een innovatiebudget Sociaal Domein om ons voor te bereiden op de vergrijzinggolf die eraan komt. Hieruit betalen we innovatieve oplossingen voor toekomstige uitdagingen.	n.v.t.	Informeren	X		Extra middelen € 15.000,-	INC
3.20	De afgelopen jaren is gewerkt aan het oprichten van een gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Zeeland voor het organiseren van de inkoop- en toezichttaken op het gebied van jeugdhulp, beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Dit gaat niet door. In afwachting van de ontwikkelingen blijven de toezichthouders zorgfraude vooralsnog onder werkgeverschap van het CZW bureau vallen, de inkoop Jeugdhulp onder de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland en blijven voor beschermd wonen de partnerschapsafspraken gelden.	OZO Sociaal Domein, Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, CZW bureau	Informeren		X	Extra middelen € 28.000,-	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
3.21	Alle huishoudens woonachtig in de gemeente Kapelle waar een kind geboren wordt bieden we gedurende 2025 en 2026 als pilot de mogelijkheid om tegen betaling van een kleine vergoeding een introductiepakket wasbare luiers op te halen.	Inwoners	Informereren	X		Extra middelen € 15.000,-	INC

Wat mag het kosten?

Sociaal Domein	2024	2025	Vershil
Positieve gezondheid	2.875	3.100	224
Inclusieve samenleving	562	760	198
Ondersteunen kwetsbare inwoners	11.370	13.582	2.212
Lasten	14.807	17.441	2.634
Positieve gezondheid	-220	-340	-120
Inclusieve samenleving	-50	-50	0
Ondersteunen kwetsbare inwoners	-1.645	-1.902	-257
Mutatie reserves	-103	0	103
Baten	-2.018	-2.292	-274
Totaal	12.789	15.150	2.361

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
	Lasten		
301. Positieve gezondheid	GGD	S	10
301. Positieve gezondheid	Zorgplicht bibliotheek (dekking algemene uitkering, 2025 en 2026)	S	100
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	IJZ/Jeugd	S	901
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Taakstelling op IJZ (ivm casemanagement BG25 3.13)	S	-150
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Taakstelling hervormingsagenda Jeugd	S	-193
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Beschut werk (dekking algemene uitkering)	S	72
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	WIZ	S	183
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere lasten BUIG (budgetneutraal)	S	257
Diversen	Hogere subsidies	S	95
Diversen	Hogere salarissen	S	303
Diversen	SWVO (begroting en begrotingswijziging)	S	848
Diversen	Incidenteel 2024	I	-103
Diversen	Incidenteel 2025	I	213
Diversen	Overige	S	98
	Totaal (- = voordeel)		2.634
	Baten		
301. Positieve gezondheid	Hogere SPUK's	S	-120
303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	Hogere baten BUIG (Budgetneutraal)	S	-257
Diversen	Incidenteel 2024	I	103
	Totaal (- = voordeel)		-274

04. Programma Economische versnelling & Toerisme

De kernen in de gemeente bruisen en het toerisme vergroot het woongenot doordat het zorgt voor extra levendigheid. De aanwezigheid van water draagt, samen met het groene landschap, bij aan de charme en het toeristisch potentieel. Daarnaast kent de gemeente Kapelle een zeer actieve en ondernemende gemeenschap. De gemeente staat bekend als vooruitstrevend, met een focus op ontwikkeling en groei.

Wat willen we bereiken?

Visie

Ondernemers zijn belangrijk voor de gemeente. Ze zorgen voor werkgelegenheid, bedrijvigheid en levendigheid en dragen bij aan het woongenot. We faciliteren ondernemers met ideeën die het wonen in onze gemeente nog aantrekkelijker maken en richten ons op uitstekend contact tussen ondernemers onderling en met de gemeente.

Wemeldinge als toeristische trekpleister in Zeeland, landelijk toerisme op andere plekken in de gemeente.

Strategische doelstellingen

We versterken de toeristische aantrekkelijkheid van Wemeldinge. We houden rekening met de verschillende belangen.

Kapelle is een ondernemende gemeente, waar ondernemers zich graag vestigen. We streven naar kwalitatieve bedrijventerreinen.

We faciliteren bestaande bedrijven en bieden hen de mogelijkheid zich te blijven ontwikkelen.

We stimuleren bedrijven om aan de slag te gaan met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

We willen een aantrekkelijk winkelbestand in de gemeente.

Operationele doelstellingen

We geven uitvoering aan het Masterplan Wemeldinge en de Boulevardvisie.

We benutten de mogelijkheden vanuit Interreg voor de toekomstbestendige beleving voor jong en oud.

Bedrijfsgronden geven we bij voorkeur uit aan bedrijven die een logische uitbreiding zijn van de huidige bedrijvigheid. Met name food- en agri-business. En de daaraan faciliterende bedrijven.

We geven uitvoering aan de detailhandelvisie samen met stakeholders.

We faciliteren de huisvesting van arbeidsmigranten die nodig zijn voor onze bedrijven op de juiste wijze.

We maken plannen om een nieuw bedrijventerrein te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen binnen het Bestuurlijk Platform de Bevelanden en Regiobureau Zeeland (OZO) op het gebied van economie, recreatie en toerisme. We ondersteunen onze ondernemers waar nodig bij hun ideeën, leggen bedrijfsbezoeken af en promoten de Kapelse ondernemers actief via onze gemeentelijke kanalen en de Bloesem van Zeeland. We geven uitvoering aan het Masterplan Wemeldinge recreatie en toerisme, waarbij we Wemeldinge als toeristische trekpleister in onze gemeente profileren. Daarnaast zetten we samen met ondernemers stappen op het gebied van de detailhandelvisie. We stimuleren het onderlinge contact met en tussen de ondernemers.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
	Economische versnelling						
4.1	We sluiten als partner aan bij de nieuwe samenwerking 'Merkorganisatie Zeeland' en dragen jaarlijks €0,50 per inwoner aan voor het onderdeel wonen en werken.	Ondernemers (verenigingen), Zeeuwse gemeenten	Informeren	X	X	Extra middelen	STR
4.2	We organiseren een jaarlijkse ondernemersbijeenkomst voor de Kapelse ondernemers. Dit doen we in de plaats van o.a. de Bevelandse startersdag voor ondernemers en Contacta.	Ondernemers	Informeren	X	X	Extra middelen	STR
4.3	We realiseren een werkbudget voor de uitvoering van de detailhandelvisie.	Ondernemers (verenigingen)	Informeren	X	X	Extra middelen €15.000,-	INC
	Toerisme en recreatie						
4.4	Vanuit de uitvoeringsagenda Boulevardvisie ontwikkelen we een nieuwe brug bij de jachthaven in Wemeldinge. Deze financieren we vanuit de subsidie 'Netten op Zee'.	Ondernemers, inwoners, stakeholders	Informeren	X	X	Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
4.5	We onderzoeken de subsidiemogelijkheden voor onderdelen uit de Boulevardvisie.	Rijksoverheid	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
4.6	We begeleiden het project Interreg Beleefbare Schelde in relatie tot Geopark. We krijgen hiervoor subsidie vanuit Interreg.	Inwoners, ondernemers, Nationaal Park Oosterschelde (NPO), e.a.	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
4.7	Vanuit het Masterplan Wemeldinge ontwikkelen we een interactieve belevingsroute. We krijgen hiervoor subsidie vanuit Interreg.	Inwoners, ondernemers, stakeholders	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
	GREX-bedrijfsterrein						
4.8	We ontwikkelen plannen voor een nieuw bedrijventerrein in Kapelle (uitbreiding Smokkelhoek).	Ondernemers, stakeholders, provincie Zeeland, Bevelandse gemeenten	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC

Wat mag het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2024	2025	Vershil
Economische versnelling	133	176	42
Toerisme en recreatie	239	268	28
GREX - bedrijfsterrein	266	302	36
Lasten	639	746	107
GREX - bedrijfsterrein	-266	-302	-36
Mutatie reserves	-92	-2	90
Baten	-358	-305	54
Totaal	281	441	161

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
403. GREX - bedrijfsterrein	Grondexploitaties - bedrijfsterrein (budgetneutraal)	S	36
Diversen	Hogere kapitaallasten	S	41
Diversen	Incidenteel 2024	I	-90
Diversen	Incidenteel 2025	I	83
Diversen	Overige	S	37
	Totaal (- = voordeel)		107
	Baten		
403. GREX - bedrijfsterrein	Grondexploitaties - bedrijfsterrein (budgetneutraal)	S	-36
Diversen	Incidenteel 2024	I	90
	Totaal (- = voordeel)		54

05. Programma Klimaat, Energie & Milieu

Duurzaamheid speelt steeds vaker een rol op verschillende beleidsterreinen. De gemeente stimuleert en faciliteert inwoners en ondernemers om een bijdrage te leveren. De duurzaamheidskeuzes dragen bij aan de leefbaarheid en het woongenot in de kernen.

We stimuleren de aanleg van nieuwe (herbruikbare) energie, zoals uit waterstof. De gemeente is hierin vooruitstrevend en innovatief. We behouden het groene karakter van de gemeente. Daarnaast spelen we in op verschillende uitdagingen, zoals netcongestie.

Wat willen we bereiken?

Visie

We maken vaart met duurzaamheid. Met de duurzaamheidsagenda geven we, maatschappelijk gedragen, lokaal invulling aan het verduurzamen van de leefomgeving, samenleving en gemeentelijke organisatie. Het uiteindelijke doel is 49% CO₂-reductie in 2030 en 95% in 2050.

Strategische doelstellingen

We verduurzamen de gebouwde omgeving.

We zorgen voor voldoende opwek van duurzame energie. En dragen bij aan een robuust energienet.

We stimuleren en faciliteren inwoners en ondernemers in het maken van circulaire keuzes.

Gemeente Kapelle heeft een groene, natuurlijke en klimaat-bestendige leefomgeving.

De gemeente geeft het goede voorbeeld door de eigen organisatie te verduurzamen.

We voeren onze wettelijke taak uit om bij alle huishoudens het afval in te zamelen.

Operationele doelstellingen

We gaan aan de slag met wijkuitvoeringsplannen. We sluiten aan bij het ZIP en de Bevelandse aanpak energiearmoede.

We werken samen met de netbeheerders en zoeken actief naar alternatieve energiebronnen.

We stimuleren circulaire initiatieven door bewustwording, trainingen en het samenbrengen van partijen.

We stellen groenstructuurplannen op, werken een hitteplan uit en werken aan voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Duurzaamheid werkt door in het inkoopbeleid, de bedrijfsvoering en mobiliteit.

We passen het afvalbeleid aan om zo weinig mogelijk restafval per inwoner in te zamelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Binnen het programma Klimaat, Energie en Milieu (KEM) voeren we ons duurzaamheids- en afvalbeleid uit. Vanuit de duurzaamheidsagenda werken we aan de bouwstenen Klimaatbestendige Leefomgeving, Duurzame Mobiliteit, Warmte in de Gebouwde Omgeving, Natuur en Biodiversiteit, Waterstof en Elektriciteit. In 2025 volgen ook Circulaire Gemeente en Eigen Organisatie. Vanuit de huidige bouwstenen ondersteunen we inwoners met het verduurzamen van hun woning, zorgen voor een groene leefomgeving, trekken we het initiatief voor een aftakking op de waterstofbackbone, zorgen we voor voldoende laadpalen en ondersteunen we initiatiefnemers voor het opwekken van duurzame energie. We zorgen vanuit het afvalbeleid voor het inzamelen van huishoudelijk afval.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Natuur en biodiversiteit						
5.1	We werken verder aan het opstellen van de groenstructuurplannen.	Inwoners, bedrijven, overheden en natuurorganisaties	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC
	Afvalstoffenheffing						
5.2	We onderzoeken de mogelijkheden van een verdere aanpassing van het afvalbeleid, we richten ons op invoering in januari 2026.	Inwoners, afvalinzamelaars	Informereren en besluiten	X	X	Binnen budget	INC
	Circulaire gemeente						
5.3	Circulaire werkwijze implementeren: We leiden medewerkers op en faciliteren hen om circulariteit als vast onderdeel in het werk te integreren.	Medewerkers, opdrachtnemers	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
5.4	We dragen bij aan de uitvoering van het beleidsplan Circulaire Economie Zeeuwse gemeenten.	Inwoners, bedrijven, andere overheden	Informereren	X	X	Extra middelen € 16.500,-	STR
	Elektriciteit						

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
5.6	We werken samen om ambities te realiseren ondanks netcongestie.	Bedrijven, netbeheerders, andere overheden	Informereren	X	X	Extra middelen	INC
5.7	We faciliteren onderzoek naar mogelijke duurzame opwek door initiatiefnemers.	Ondernemers, netbeheerders	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
	Duurzame mobiliteit						
5.8	We onderzoeken de vraag en mogelijkheden voor deelmobiliteit.	Inwoners, ondernemers	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
	Verduurzaming eigen organisatie						
5.9	We voeren de bouwsteen eigen organisatie uit.	Medewerkers, inwoners	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
	Klimaatbestendige leefomgeving						
5.10	We stellen een hitteplan op.	Inwoners, bedrijven	Informereren	X	X	Binnen budget	INC
5.11	We realiseren een gebiedsgerichte aanpak voor zoetwaterbeschikbaarheid.	Zeeuwse gemeentes, Waterschap, Provincie, ondernemers	Informereren	X	X	Extra middelen € 15.000,-	INC
	Warmte in gebouwde omgeving						
5.12	We ondersteunen inwoners bij de aanpak van verduurzaming van hun woning door inzicht en bewustwording (warmtescan, energiebespaarmanager, energie-advies).	Inwoners	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
5.13	We stellen uitvoeringsplannen op voor het aardgasvrij maken van 1 à 2 wijken.	Inwoners, netbeheerder, andere overheden, bedrijven	Informereren	X	X	Binnen budget	STR

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
5.14	We plaatsen vleermuiskasten en laten een soortenmanagementplan opstellen, in lijn met de voorgeschreven aanpak door de Provincie voor natuurvriendelijk isoleren.	Inwoners, bedrijven, andere overheden	Informereren	X	X	Extra middelen € 30.000,-	INC
5.15	We voeren de SPUK Lokale Aanpak Isolatie (Nationaal Isolatie Programma) uit, door middel van het Zeeuws isolatieprogramma.	Inwoners, andere overheden	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
5.16	We voeren de SPUK Energiearmoede uit, door middel van de Bevelandse aanpak energiearmoede.	Inwoners, andere overheden	Informereren	X	X	Binnen budget	STR
	Waterstof						
5.17	We ondersteunen de ontwikkeling van een regionale waterstofketen (productie – distributie – afname) voor een toekomstbestendig ondernemersklimaat in combinatie met het verduurzamen van de bedrijventerreinen.	Ondernemers, provincie, netbeheerders, Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), RVO.	Informereren en besluiten	X	X	Extra middelen € 39.000,-	INC

Wat mag het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2024	2025	Vershil
Natuur en biodiversiteit	67	25	-43
Afvalstoffenheffing	1.453	1.485	32
Circulaire gemeente	477	467	-10
Elektriciteit	10	15	5
Duurzame mobiliteit	2	2	0
Verduurzaming eigen organisatie	5	5	0
Klimaatbestendige leefomgeving	5	20	15
Warmte in gebouwde omgeving	539	251	-288
Waterstof	0	39	39
Lasten	2.557	2.308	-250
Afvalstoffenheffing	-1.710	-1.747	-37
Circulaire gemeente	-272	-274	-2
Warmte in gebouwde omgeving	-449	-109	340
Mutatie reserves	-4	-4	0
Baten	-2.435	-2.134	301
Totaal	122	174	51

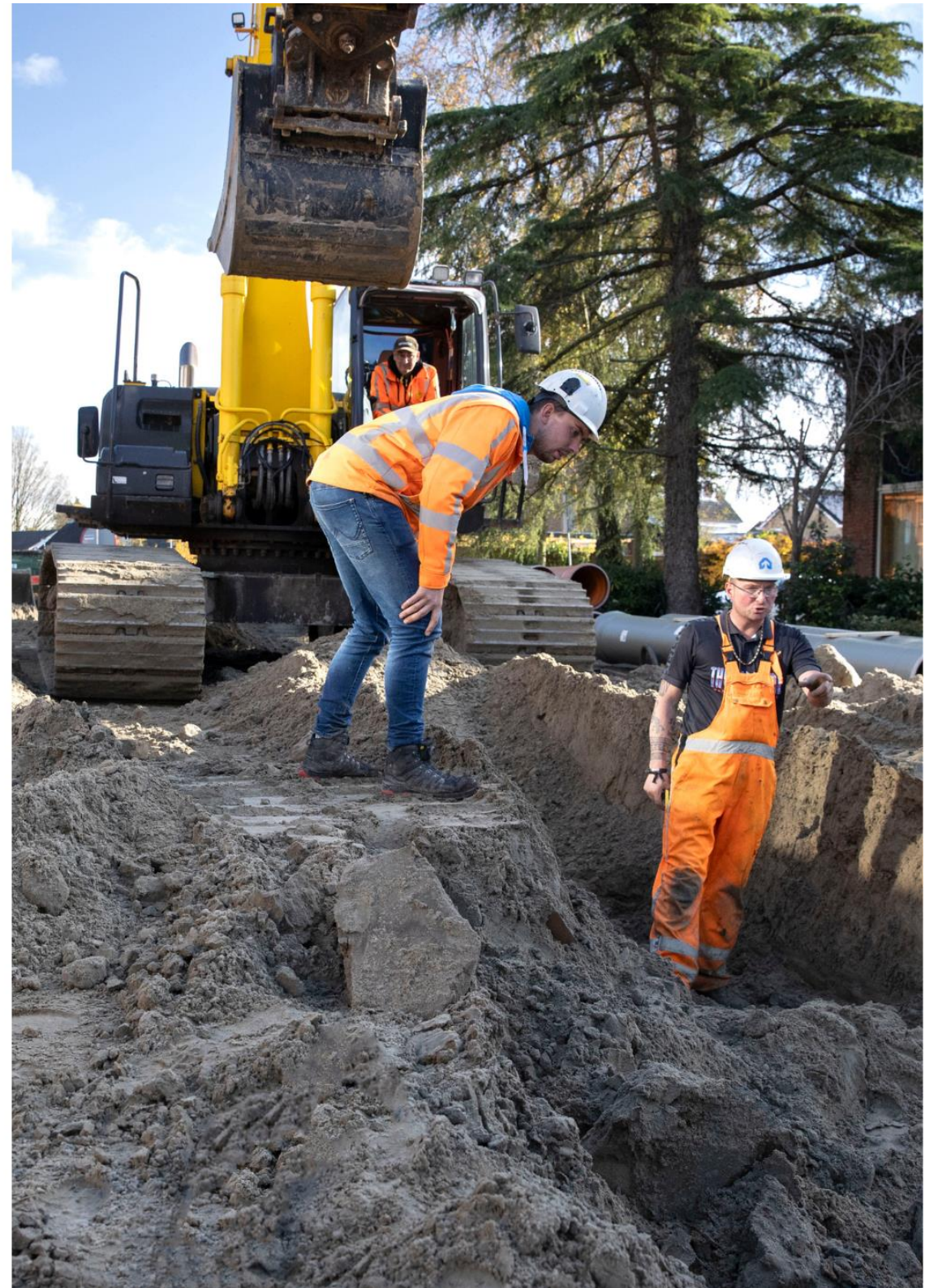
Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
508. Warmte in gebouwde omgeving	Lagere subsidies/SPUK's (budgetneutraal)	I	-340
502. Afvalstoffenheffing	Afvalbegroting	S	32
Diversen	Lagere lasten Duurzaamheid	S	-52
Diversen	Incidenteel duurzaamheid	I	84
Diversen	Salarislasten	S	16
Diversen	Overige	S	10
Totaal (- = voordeel)			-250
Baten			
502. Afvalstoffenheffing	Onttrekking voorziening afval	I	-45
508. Warmte in gebouwde omgeving	Lagere subsidies/SPUK's (budgetneutraal)	I	340
Diversen	Overige	S	6
Totaal (- = voordeel)			301

06. Programma Leefomgeving & Mobiliteit

De gemeente investeert in een veilige, aantrekkelijke, rustige en groene woonomgeving met maatschappelijke voorzieningen én goede infrastructuur. De goede infrastructuur en verbindingen maken de gemeente aantrekkelijk voor diverse activiteiten, waaronder wonen, werken, recreatie en toerisme. Zowel via de snelweg A58 als het openbaar vervoer en het treinstation, is de gemeente gemakkelijk bereikbaar.

Wat willen we bereiken?

Visie

De gemeente investeert in een veilige, aantrekkelijke, rustige en groene woonomgeving met maatschappelijke voorzieningen en goede infrastructuur.

Strategische doelstellingen

Gemeente Kapelle kent een groene en gezonde leefomgeving in alle kernen.

We zetten handhaving in om de kwaliteit van de leefomgeving te borgen.

De gemeente kent een goede infrastructuur en is daardoor gemakkelijk bereikbaar.

We werken aan de hand van de uitgangspunten binnen de Omgevingswet.

We delen de beschikbare openbare ruimte zo optimaal mogelijk in. Daarbij hebben we zorg voor maatschappelijke belangen.

Operationele doelstellingen

We hebben aandacht voor meer groen in de wijk bij geplande werkzaamheden en stimuleren inwoners hun tuin te vergroenen.

We zetten in op een robuuste handhaving, waarbij samenwerking binnen de regio en met andere handhavingpartners een voorwaarde is.

Binnen onze infrastructuur geven we meer ruimte aan de fiets en zoeken we naar de mogelijkheden van duurzame mobiliteit.

We geven invulling aan de Omgevingsvisie en Omgevingsplan. En optimaliseren onze werkprocessen.

We stellen ons begraafplaatsenbeleid af op de huidige wensen en behoeften van onze inwoners. En creëren daarbij toekomstbestendige begraafplaatsen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze straten en wegen zijn veilig en aantrekkelijk. Waar nodig blijven we investeren in goede en duurzame straatverlichting en zorgen we voor verkeersveiligheid. We letten daarbij op dat we ons geld verstandig uitgeven. We onderhouden het openbaar groen zo dat er een goede balans is tussen biodiversiteit, passend onderhoud en de kosten. We zetten in op het verbeteren van de mobiliteit, bijvoorbeeld voor de verkeerssituatie in Wemeldinge. We onderzoeken hoe we de parkeerdruk kunnen verminderen. Ook in de andere kernen willen we ervoor zorgen dat er genoeg parkeerplekken zijn.

In de komende jaren werken we samen met inwoners, bedrijven en andere partijen aan een omgevingsplan voor de hele gemeente. Het doel is een actueel en dynamisch plan dat aansluit op de behoeften van onze inwoners en bedrijven, met aandacht en respect voor het buitengebied. We zorgen voor een veilige en aantrekkelijke woon-, leef- en werkomgeving door goede voorlichting, duidelijke communicatie en een verantwoorde inzet van toezicht en handhaving. Toezicht en handhaving zijn gericht op het naleven van regels, niet op het uitdelen van boetes.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Leefomgeving						
6.1	We stellen een nieuw beleids- en beheerplan incl. kostendekking op voor onze openbare verlichting. Dit doen we in relatie tot de bouwsteen 'eigen organisatie' van de duurzaamheidsagenda.	Netwerkbedrijf elektriciteit, OV-bureau Zeeland en Provincie Zeeland	Besluiten	X	X	Extra middelen	INC
6.2	We stellen een nieuw beleids- en beheerplan wegen incl. kostendekking op.	Bewoners, ondernemers en belangenverenigingen	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
6.3	Daar waar mogelijk en redelijk rekenen we een hogere bijdrage ruimtelijke kwaliteit bij initiatieven van derden. Op dit moment hanteren we op basis van de Nota Grondbeleid €8 per m2.	Initiatiefnemers	Informeren	X	X	Extra inkomsten € 10.000,-	STR
	Leefomgeving – Natuur en biodiversiteit						
6.4	We stellen een nieuw beleids- en beheerplan incl. kostendekking op voor het openbaar groen. Dit doen we in relatie tot de Bouwsteen 'Natuur en biodiversiteit' van de duurzaamheidsagenda.	Inwoners, ondernemers, sportverenigingen	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC
6.5	We maken een plan van aanpak voor het stoppen van het gebruik van landbouwwater voor het sproeien van de voetbalvelden.	Sportverenigingen, Waterleidingbedrijf, Waterschap	Informeren	X	X	Binnen budget	INC
6.6	We onderzoeken de effecten van de taakstellende bezuiniging op het maaien van lang gras en borgen dit in het vast te stellen beleids- en beheerplan groen.	Bewoners, ondernemers, bezoekers en het Waterschap	Informeren	X		Binnen budget	INC
6.7	We onderzoeken de effecten van de taakstellende bezuiniging op onkruidbestrijding en borgen dit in het vast te stellen beleids- en beheerplan groen.	Bewoners, ondernemers en bezoekers	Informeren	X		Binnen budget	INC
	Mobiliteit						
6.8	We stellen een mobiliteitsvisie en -plan op.	Provincie Zeeland, inwoners, bedrijven, waterschap, ZLTO, Fietzersbond en buurgemeenten	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
6.9	We onderzoeken de mogelijkheid om de te vernieuwen Abri's bij de deelmobiliteitshubs bij een (reclame-) exploitant onder te brengen. Eventuele realisatie volgt in 2026.	Provincie Zeeland, Abri-exploitanten	Informereren	X		Binnen budget	INC
6.10	We plaatsen nieuwe komborden van het type ISA (Intelligent Speed Assistance).	Inwoners, bedrijven en gasten	Informereren		X	Extra middelen € 20.000,-	INC
	Omgevingsrecht						
6.11	We starten met het opstellen van een gebiedsdekkend omgevingsplan. Realisatie loopt door in 2026 en 2027.	Inwoners, ondernemers, andere overheden en stakeholders	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC
	Begraafplaatsen						
6.12	We stellen een nieuw beleidsplan begraafplaatsen op.	Inwoners, rechthebbenden en uitvaartondernemers	Besluiten	X	X	Binnen budget	INC

Wat mag het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit	2024	2025	Vershil
Leefomgeving	2.747	2.848	101
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	1.049	1.024	-25
Leefomgeving - Klimaatbestendige leefomgeving	23	0	-23
Mobiliteit	149	111	-38
Omgevingsrecht	1.497	1.689	192
Riolering	1.563	1.700	137
Begraafplaatsen	336	324	-12
Lasten	7.365	7.696	331
Leefomgeving	-308	-208	100
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	-13	-13	0
Mobiliteit	0	0	0
Omgevingsrecht	-681	-771	-89
Riolering	-1.917	-1.879	38
Begraafplaatsen	-302	-316	-14
Mutatie reserves	-229	-75	153
Baten	-3.450	-3.262	188
Totaal	3.915	4.435	519

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
601. Leefomgeving	Onkruidbeheer (nieuwe aanbesteding)	S	50
606. Riolering	Mutatie lasten Riolering	S	137
602. Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	Maaierwerkzaamheden (nieuwe aanbesteding)	S	66
605. Omgevingsrecht	RUD (inclusief begrotingswijziging)	S	113
Diversen	Mutatie salarislasten	S	112
Diversen	Mutatie Kapitaallasten	S	41
Diversen	Incidenteel 2024	I	-188
Totaal (- = voordeel)			331
Baten			
605. Omgevingsrecht	Hogere leges en opbrengsten	S	-89
606. Riolering	Mutatie baten Riolering	S	38
Diversen	Incidenteel 2024	I	253
Diversen	Overige	S	-14
Totaal (- = voordeel)			188

Middelen & Overhead

Welke opbrengsten ontvangt de gemeente vanuit de algemene uitkering, belasting en heffingen, dividend? En wat zijn de kosten van overhead, geldmiddelen en vennootschapsbelasting?

Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de paragraaf Bedrijfsvoering gaan we hier inhoudelijk verder op in.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken nauw samen met de Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden als het gaat om ICT en de aanschaf van nieuwe systemen. We geven uitvoering aan de iVisie en stimuleren bewustwording over informatieveiligheid. Onze communicatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is toegankelijk, transparant en duidelijk. We profileren Gemeente Kapelle actief op de arbeidsmarkt en zetten in op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent. Op het gebied van juridische zaken zetten we ons in voor de Wet Openbare Overheid.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
	Kosten organisatie						
91.1	We doen een onderzoek naar afschrijvingstermijnen en restwaarde van bestaande activa en actualiseren de Notitie activering, waardering en afschrijving vaste activa gemeente Kapelle (2019) indien nodig.		Informeren en besluiten	X		Binnen budget	INC
91.2	We boeken een taakstelling in op de structurele salariskosten. De totale omvang van de begroting slinkt en daarmee ook het aantal ambities dat we uit kunnen voeren. Tegelijkertijd verwachten we ook van de GR'en dat zij op basis van de VZG-richtlijn 5% besparen op hun apparaatskosten. Om die reden krijgt het managementteam van onze eigen organisatie de opdracht de taakstelling in te vullen. Dat kan bijvoorbeeld door niet alle vacatures in te vullen.		Informeren	X	X	Taakstelling € 300.000,-	STR
91.3	We leggen een taakstelling op de apparaatskosten zoals huisvestingskosten, kantoorbenodigdheden, lunches, fruit en iBewustzijn-budget etc.		Informeren	X	X	Taakstelling € 20.000,-	STR
	ICT						

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
91.4	We versterken het contact met onze klanten. Hiervoor zorgen we dat we, volgens wetgeving, formulieren op onze website invullen met e-herkenning en EIDas (Electronic Identification and Trust services; een online identiteitscheck)	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren		X	Extra middelen	INC
91.5	We investeren in (digitaal) samenwerken, zowel intern als extern. We sluiten aan bij het project 'Moderne werkplek' en investeren we in een duurzame en veilige digitale werkplek.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren	X		Extra middelen € 60.000,-	INC
91.6	We schaffen het online leerplatform voor project 'Moderne werkplek' aan. Dit om een duurzame en veilige digitale werkplek te creëren.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren	X		Extra middelen	INC
91.7	We beveiligen, volgens wet- en regelgeving de mobiele telefoons.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren		X	Extra middelen	INC
91.8	We schaffen het Informatie Security Management Systeem i.v.m nieuwe Cyberbeveiligingswet aan, NIS2 (Network and Information Security directive; richtlijn cyberweerbaarheid).	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren	X		Extra middelen	STR
91.9	We starten een pilot om Safe GPT (Generative Pre Training Transformer)/Co te borgen. Dit is een AI-platform.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren		X	Extra middelen	INC
	Voorlichting en communicatie						

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/ INC
91.10	We implementeren samen met de Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden een nieuw intranet.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informereren	X	X	Extra middelen € 30.000,-	INC
	Belastingen en leges						
91.11	We verhogen de toeristenbelasting met €0,10 naar €1,70. Dit vinden we passen bij de investeringen op het gebied van recreatie en toerisme.		Besluiten	X	X	Extra inkomsten € 17.000,-	STR
91.12	In overeenstemming met het begrotingsadvies van de VNG zetten we het BTW-compensatiefonds risicovoller (100%) in de begroting.		Informereren	X	X	Extra inkomsten € 171.000,-	STR
91.13	We doen een onderzoek naar mogelijkheden van de belastingen (inclusief een onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges).		Informereren en besluiten	X		Binnen budget	INC

Wat mag het kosten?

Middelen	2024	2025	Vershil
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	105	111	6
Geldmiddelen	954	623	-331
Lasten	1.058	734	-325
Belastingen en heffingen	-3.300	-3.757	-457
Geldmiddelen	-1.190	-2.136	-947
Algemene uitkering	-24.321	-25.324	-1.003
Baten	-28.811	-31.218	-2.407
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-27.753	-30.484	-2.732
Overhead			
Kosten organisatie	3.532	3.291	-241
Huisvesting gemeentehuis	464	463	-1
ICT	82	182	101
P&O	135	124	-11
Voorlichting en communicatie	70	65	-6
Juridische zaken	18	18	0
Ondernemingsraad	7	6	0
GR de Bevelanden (excl. WIZ)	1.565	1.663	98
Lasten	5.871	5.811	-60
Kosten organisatie	-266	-245	21
Huisvesting gemeentehuis	-1	-1	0
Mutatie reserves	-177	-5	172
Baten	-444	-251	193
Saldo overhead	5.427	5.560	133
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	57	149	92

Lasten	57	149	92
Mutatie reserves	-57	-149	-92
Baten	-57	-149	-92
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-22.326	-24.924	-2.599

Onvoorzien

Het besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat er een post onvoorzien moet worden opgenomen in de begroting. Het is echter mogelijk om deze vast te stellen op €0. Eventuele onvoorziene uitgaven worden opgevangen binnen het programma en bij overschrijding gemeld aan de raad bij de tussentijdse rapportages. Daarnaast beschouwen we de mogelijke risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Uitkering gemeentefonds

Deze uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2024. Onderstaand treft u een specificatie aan van deze uitkering over 2025 tot en met 2028. Per 1 januari 2023 is het nieuwe verdeelstelsel ingegaan. Daarbij is een in groeipad van 3 jaar afgesproken. Kapelle is een voordeelgemeente. Het maximale positieve effect in 2023 is € 7,50 per inwoner, voor 2024 is dat € 22,50 per inwoner en voor 2025 (de maximale) € 37,50 per inwoner. Dit is verwerkt in de (meerjaren)begroting 2025-2028, zie het overzicht hieronder bij overige uitkeringen.

Het onderzoek naar de Overige Eigen Middelen is nog niet afgerond. Daardoor is besloten het vereveningspercentage van de OZB te handhaven op de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen, in plaats van een ophoging naar 90% verevenen.

Voor de periode vanaf 2026 is er nog steeds sprake van een "ravijn". Inmiddels weten we dat het Rijk op dit moment niet met aanvullende middelen komt om het ravijn te dichten. Daarnaast zijn de SPUK's in de regel overgeheveld naar het gemeentefonds met een korting van 10%. Er komen echter steeds meer SPUK's die daarop weer worden uitgezonderd.

Btw-compensatiefonds

De verwachte ruimte onder het plafond van gemeenten voor het jaar 2023 is berekend op € 573 miljoen. In deze begroting hebben we dit voor 100% ingeboekt voor een bedrag van € 342.000.

*€ 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering	24.591	25.058	24.331	24.142	25.529
Decentralisatie uitkering	351	345	343	219	217
Integratie uitkering	494	461	468	475	482
Overige uitkering	-/- 1.076	-/- 882	-/- 882	-/- 882	-/- 882
Totaal	24.360	24.982	24.260	24.954	25.646
Hervormingsagenda Jeugd			170	126	150
Btw-compensatiefonds		342	342	342	342
Totaal	24.360	25.342	24.772	25.422	26.138

Begrotingsanalyse tussen begroting 2024 en begroting 2025

Algemene dekkingsmiddelen

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9002. Geldmiddelen	Mutatie rentelasten	S	-329
Diversen	Overige	S	4
Totaal (- = voordeel)			-325
Baten			
9001. Belastingen en heffingen	Hogere opbrengst OZB	S	-227
9001. Belastingen en heffingen	Hogere OZB Hoogspanningsmasten	S	-200
9001. Belastingen en heffingen	Toeristenbelasting	S	-32
9002. Geldmiddelen	Opbrengst schatkist	S	-50
9002. Geldmiddelen	Mutatie omslagrente	S	380
9002. Geldmiddelen	Mutatie Dividend (met name ZEH)	S	-608
9002. Geldmiddelen	ZEH dividend 50 %	I	-667
9003. Algemene uitkering	Eenmalige korting Algemene Uitkering	I	437
9003. Algemene uitkering	Hogere Algemene uitkering	S	-1.269
9003. Algemene uitkering	Risicovoller ramen BCF	S	-171
Totaal (- = voordeel)			-2.407

Overhead

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9101. Kosten organisatie	Mutatie salarislasten	S	574
9101. Kosten organisatie	Taakstelling ambtelijke organisatie (salarissen en bedrijfsvoering)	S	-320

9101. Kosten organisatie	Mutatie doorbelasting salarissen naar programma's en investeringen	S	-392
9108. GR de Bevelanden (excl. WIZ)	GR de Bevelanden, inclusief begrotingswijziging	S	99
Diversen	Incidenteel 2024	I	-172
Diversen	Incidenteel 2025	I	171
Diversen	Overige	S	-20
Totaal (- = voordeel)			-60

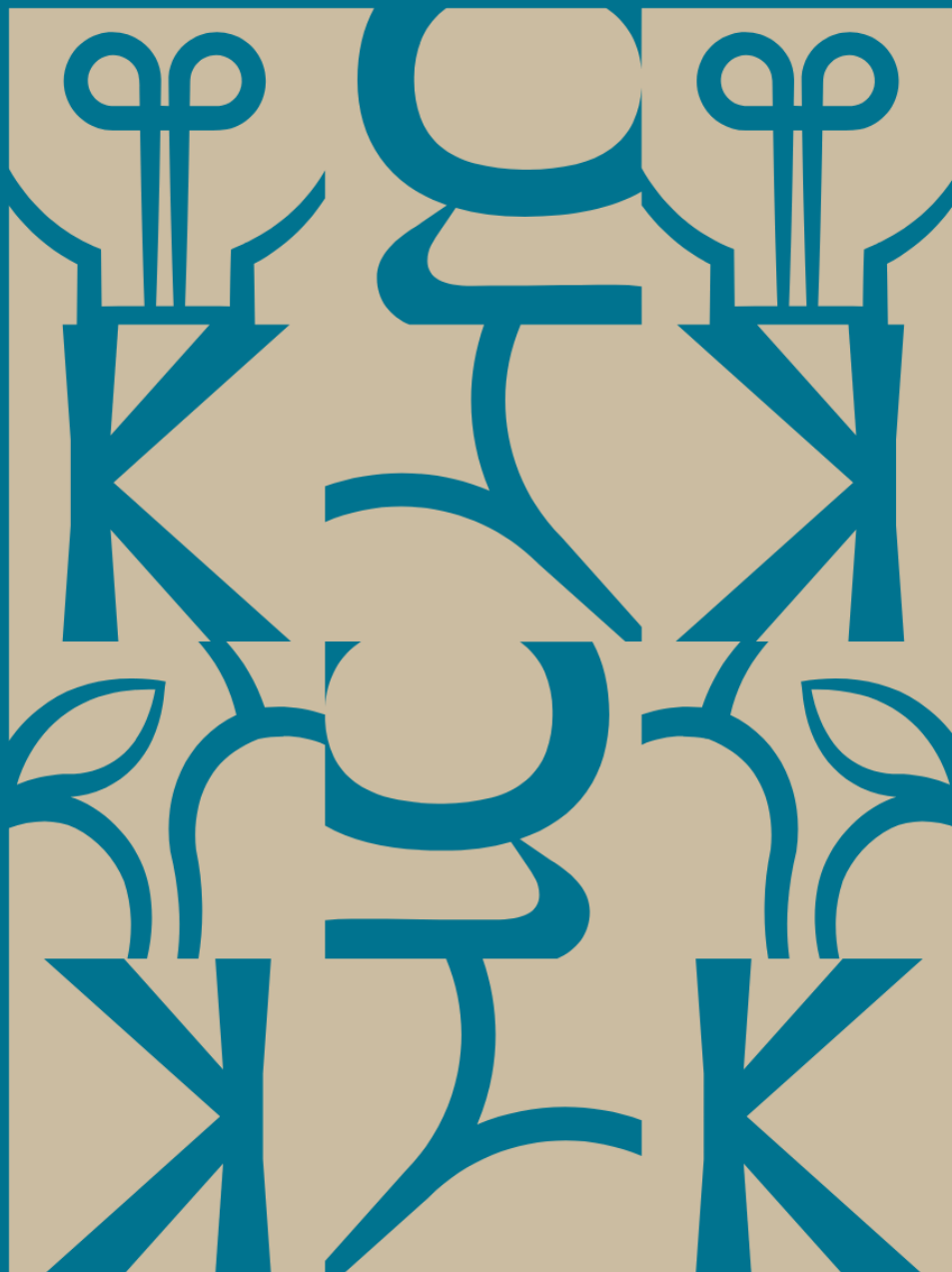
Baten

9101. Kosten organisatie	Detachering ambtelijk personeel	S	-21
Diversen	Incidenteel 2024	I	-172
Totaal (- = voordeel)			-193

VPB

Product	Omschrijving	S/I	Bedrag
Lasten			
9201. Vennootschapsbelasting	Lager VPB-last	S	92
Totaal (- = voordeel)			92
Baten			
9299. Mutatie reserves	Lager VPB-last	S	-92
Totaal (- = voordeel)			-92

Paragrafen

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
3. Onderhoud Kapitaalgoederen
4. Bedrijfsvoering
5. Verbonden partijen
6. Financiering
7. Grondbeleid

01.

Paragraaf

Lokale

Heffingen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de geraamde inkomsten uit de gemeentelijke heffingen. De gemeente kent belastingen (zoals bijvoorbeeld de OZB en forensenbelasting) en heffingen (zoals bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing en rioolheffing). Verder biedt de paragraaf een overzicht van de tariefontwikkelingen, een opgave van de woonlasten en informatie over de kostendekking van tarieven en over de kwijtschelding.

Beleid

Gemeente Kapelle streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lastendruk. Uitgangspunt is dat de lokale heffingen de inflatie volgen. De leges zullen in het algemeen kostendekkend worden geheven. Bij de berekeningen van de kostendekking hanteerden we de "handreiking kostenonderbouwing lokale heffingen". Sabewa Zeeland verzorgt de heffing en invordering van de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensen- en toeristenbelasting en de waardebepaling op grond van de Wet WOZ. Ook verzorgt Sabewa Zeeland de kwijtschelding.

Overhead

In de financiële verordening is vastgesteld, is de systematiek van toerekenen van overhead aan de taakvelden opgenomen, zijnde:

Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken, diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt uitgegaan van de volgende toerekening:

$$\text{Opslag per taakveld} = \frac{\text{Personeelslasten} + \text{inhuur derden taakveld}}{\text{Totale personeelslasten alle taakvelden} + \text{inhuur alle taakvelden excl. overhead}} * \text{overhead}$$

Belastingen

We laten de gemiddelde woonlasten met 3,9% stijgen. De exacte tarieven worden in de decemberraad vastgesteld.

Totale raming van de inkomsten:

Belasting/heffing		2024	2025	2026	2027	2028
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren woningen	1.658	1.749	1.877	2.027	2.129
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren niet-woningen	477	610	634	659	684
Onroerende zaakbelasting	Gebruikers niet-woningen	724	928	964	1.002	1.041
Totaal onroerende zaakbelasting		2.860	3.286	3.475	3.687	3.854
Totaal opbrengst rioolheffing		1.757	1.879	1.971	2.069	2.172
Totaal opbrengst afvalstoffenheffing	excl. bedrijfsafval	1.559	1.558	1.530	1.537	1.544
Lijkbezorgingsrechten		300	314	313	314	316
Forensenbelasting		140	139	144	150	156
Toeristenbelasting		288	319	319	319	319

Overzicht kostendekking afvalstoffen-, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten:

	Afvalstoffenheffing 2024	Afvalstoffenheffing 2025		Rioolheffing 2024	Rioolheffing 2025	Lijkbezorging 2024	Lijkbezorging 2025
Kosten taakveld (Inclusief omslagrente)	€ 1.452	€ 1.485		€ 1.586	€ 1.700	€ 338	€ 324
Opbrengst taakveld	€ 148	€ 187		€ 185	€ 25	€ 48	€ 8
Netto kosten taakveld	€ 1.304	€ 1.298		€ 1.401	€ 1.675	€ 290	€ 316
Overhead	€ 40	€ 35		€ 88	€ 94	€ 116	€ 100
BTW	€ 222	€ 225		€ 271	€ 304	€ 0	€ 0
Totale kosten	€ 1.566	€ 1.558		€ 1.760	€ 2.073	€ 406	€ 416
Opbrengst heffingen	€ 1.565	€ 1.558		€ 1.757	€ 1.879	€ 305	€ 314
Dekking	100%	100%		100%	90,6%	75%	75%

Algemeen

Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen wordt uitgegaan van de volgende toerekening:

$$\text{Opslag per taakveld} = \frac{\text{Personeelslasten} + \text{inhuur derden taakveld}}{\text{Totale personeelslasten alle taakvelden} + \text{inhuur alle taakvelden excl. overhead}} * \text{overhead}$$

Met ingang van de begroting 2020 wordt deze methode in de tariefberekening toegepast. Het toe te rekenen % overhead-opslag bedraagt in 2025 48% (in 2024 62%).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. Uitgangspunt is dat alle kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval voor 100% in het tarief worden meegenomen. De stijging van de kosten in 2025 ten opzichte van 2024 wordt met name veroorzaakt door hogere toegerekende personeelslasten, milieubelastingen en inzamelkosten. We hebben het tarief ongewijzigd gelasten ten opzichte van 2024. Door € 45.000 uit de voorziening afvalstoffenheffing vrij te laten vallen blijft de kostendekking op 100% gehandhaafd.

De afvalstoffenheffing is gekoppeld aan het gevoerde afvalbeleid binnen de gemeente. Met behulp van een financiële prikkel op de variabele kosten wordt getracht de hoeveelheid restafval te verminderen. Vanaf 2021 zijn we gestart met het toepassen van een olopend tarief per lediging, naarmate meerdere

keren wordt aangeboden. Het basistarief voor de eerste 13 ledigingen in 2023 bedroeg € 6,00. Daarna rekenen we een tarief van € 15,00. Bij meer dan 20 ledigingen bedraagt het tarief € 17,50. Bij de hoogbouw bedraagt het basistarief voor de eerste 104 inworpen € 0,75. Daarna een tarief van € 1,25. Bij meer dan 160 inworpen bedraagt het tarief € 1,50 per inworp. We gaan in 2025 uit van 43.500 betaalde ledigingen laagbouw en 10.000 ledigingen hoogbouw.

Rioolheffing

De aanleg, het onderhoud en vervanging van het gemeentelijk rioolsysteem wordt betaald via de rioolheffing. Uitgangspunt hierbij is 100% kostendekkendheid. Per huishouden wordt een tarief in rekening gebracht. Het tarief voor een eenpersoonshuishouden bedraagt 75% van het tarief voor een meerpersoonshuishouden. De niet-woningen worden aangeslagen op basis van de WOZ-waarde. Op begrotingsbasis vindt een toevoeging aan de voorziening riolering plaats. Deze toevoeging is gebaseerd op het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) en wordt aan het eind van het jaar in mindering gebracht op de uitgevoerde vervangingsinvesteringen. In de begroting 2025 is rekening gehouden met een toevoeging aan de voorziening van € 700.000.

Hogere personeels- en onderhoudslasten met daarnaast een hogere toevoeging aan de voorziening riolering op grond van het VGRP zorgen voor een lagere kostendekking. Daarom willen we het tarief beperkt extra verhogen. We bereiken daarmee een kostendekking van ruim 90%. Om deze weer op termijn weer op 100% te krijgen sluiten we meerdere tariefaanpassingen in de toekomst niet uit.

Lijkbezorging

Het tarief voor de lijkbezorging is niet kostendekkend. Het onderdeel begraafplaatsen is arbeidsintensief. Een 100% kostendekking is moeilijk te realiseren. In deze begroting hebben we de kostendekking kunnen handhaven op 75% met een tariefsverhoging van 3,9%.

Overzicht kostendekking leges

Hoofdstuk Product	2024			2025		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Titel 1 Algemene dienstverlening	504	146	29%	481	145	30%
Burgerlijke stand	48	14	29%	46	14	30%
Reisdocument	230	65	28%	243	73	30%
Rijbewijzen	200	63	32%	166	54	33%
Verstrekingen BRP	27	4	16%	26	4	17%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	747	681	91%	780	771	99%
Omgevingsvergunning	619	619	100%	687	688	100%
Bestemmingswijziging	128	63	49%	92	83	90%
Titel 3 Dienstverlening vallen onder Europese dienstenrichtlijn	22	15	69%	23	22	95%
Horeca	6	3	56%	6	2	30%
Vent- en straatvergunning	11	11	100%	11	10	91%
APV	6	1	22%	6	10	169%
Totaal	1274	843	66%	1283	938	73%

Voor de leges omgevingsvergunning is uitgegaan van een 100% kostendekking. Op het niveau van de verordening in zijn geheel komt de kostendekkendheid uit op 73%. Ten opzichte van 2024 stijgt het kostendekkendheidspercentage met 7%.

Kwijtscheldingsbeleid

- Wanneer iemand een laag inkomen heeft, kan kwijtschelding worden aangevraagd. Verzoeken om kwijtschelding worden getoetst aan landelijke normen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad kwijtschelding gemeentelijk en - waterschapsbelastingen).
- Kwijtschelding is mogelijk voor rioolheffing gebruik woningen en voor een gedeelte van de afvalstoffenheffing.
- In de begroting is € 46.581,00 gereserveerd voor kwijtscheldingen.

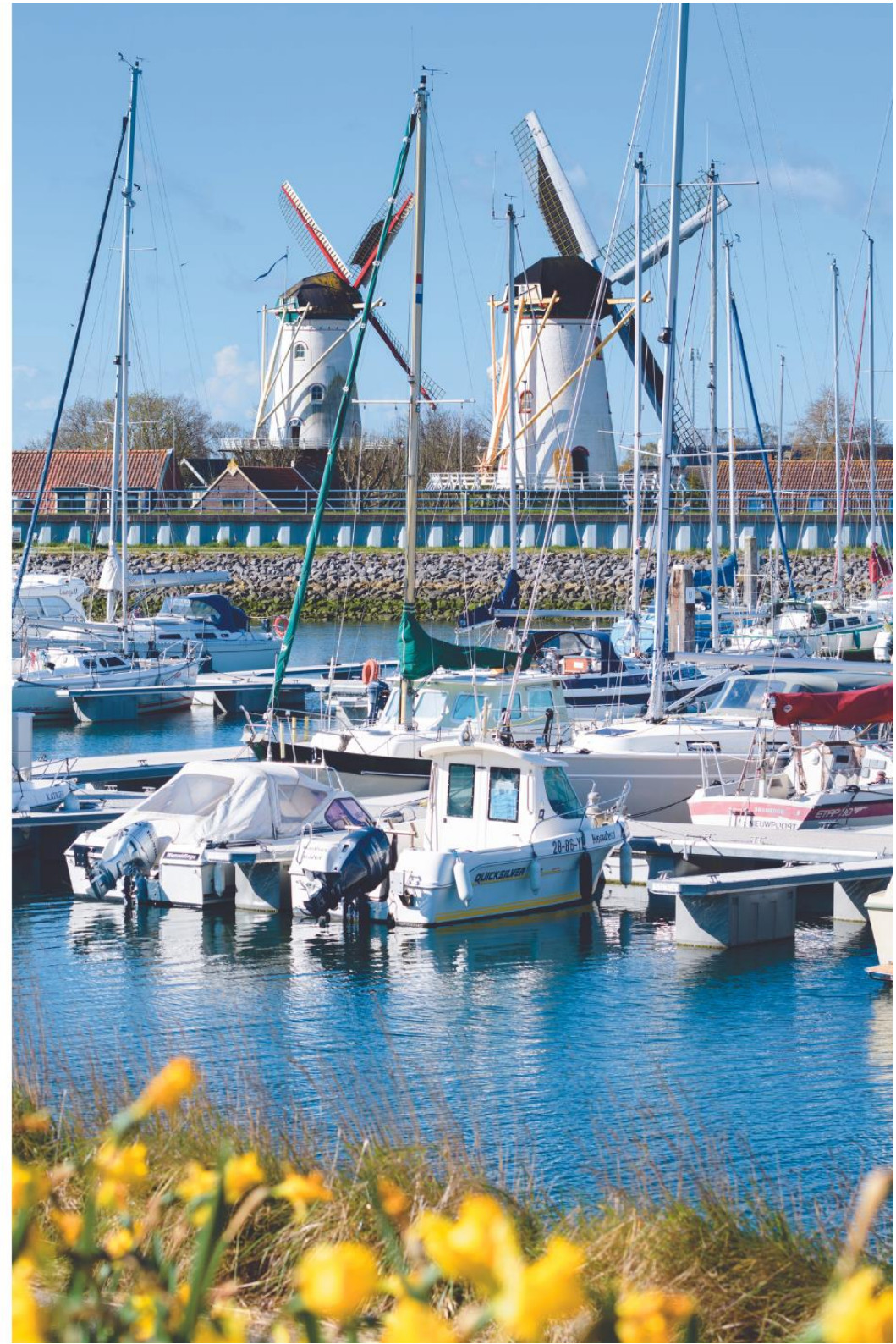
02.

Paragraaf

Weerstandsv Vermogen & Risicobeheersing

Vooruitgang, innovatie en ambitie bestaan niet zonder risico's. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst, kijken we actief naar het herkennen en beheersen van risico's. Dit zorgt ervoor dat onze informatie zo compleet mogelijk is waardoor we betere besluiten kunnen nemen.

Daarnaast houden we als gemeente een buffer aan om financiële tegenvallers op te vangen. Deze bestaat uit de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Risicobeleid

Om invulling te geven aan de wettelijke eisen voor risicomanagement, hebben we de "Nota integraal risicomanagement en 2023 en verder" vastgesteld. Onderstaande definities zijn hieruit afkomstig. Deze sluiten aan bij de wettelijke eisen uit het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" en het financieel toezichtkader van de provincie Zeeland.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is een opsomming van alle middelen die we kunnen toepassen om risico's op te vangen. Het gaat hierbij niet alleen om middelen die direct beschikbaar zijn, maar ook om stille reserves, voorraden of onbenutte belastingcapaciteit. In de onderstaande tabel staat een opsomming van de verschillende onderdelen die meetellen voor de beschikbare belastingcapaciteit:

Onderdelen weerstandscapaciteit:
Algemene reserve (vrij besteedbaar)
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)
Reserves exploitatie bouwgrond
Onbenutte belastingcapaciteit
Eventuele begrotingsruimte
Kostenreductie (bezuinigingen)

Benodigde weerstandscapaciteit

Een risico is gedefinieerd als een onzekere gebeurtenis met negatieve gevolgen, die voortkomt uit activiteiten van de gemeente en die niet voorzien zijn binnen de huidige exploitatie. De negatieve gevolgen hoeven niet enkel financieel te zijn, maar kunnen ook op andere gebieden impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn mate van uitstel of imagoschade. Als er sprake is van financiële gevolgen, wordt de verwachtingswaarde als volgt opgesteld:

$$\text{Verwachtingswaarde}(\text{risico}_x) = \text{kans} \times \text{impact in €}$$

Voor de impact in € wordt een inschatting gemaakt van de maximale financiële impact. Voor de bepaling van de kans maken we gebruik van de volgende tabel:

Klasse	Kans	Betekenis	Gewicht
1	Zeer laag	< 1x per 5 jaar	10%
2	Laag	1 x per 3-5 jaar	30%
3	Gemiddeld	<1x per 3 jaar, <1x per jaar	50%
4	Hoog	1x per jaar	70%
5	Zeer hoog	>1x per jaar	90%

De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de som van alle financiële verwachtingswaardes van de risico's:

$$\text{Benodigde weerstandscapaciteit} = \sum_x \text{Verwachtingswaarde}(\text{Risiko}_x)$$

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft de verhouding aan tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze wordt als volgt berekend:

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hieruit volgt dat de weerstandsratio kan stijgen (dan wel dalen) als gevolg van een stijging (daling) in de beschikbare weerstandscapaciteit of een daling (stijging) van de benodigde weerstandscapaciteit. Hoe hoger die ratio, hoe beter de gemeente in staat is bestaande risico's af te dekken. Gemeente Kapelle gebruikt de volgende betekenissen:

Ratio X	Betekenis
$X \geq 2,0$	Uitstekend
$1,4 \leq X < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 \leq X < 1,4$	Voldoende
$0,8 \leq X < 1,0$	Matig
$0,6 \leq X < 0,8$	Onvoldoende
$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderdelen weerstandscapaciteit:	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	4.907	4.907
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	60	60
Reserves exploitatie bouwgrond	645	645
Onbenutte belastingscapaciteit	Pm	Pm
Begrotingsruimte	0	0
Kostenreductie	Pm	Pm
Totaal	5.612	5.612

Benodigde weerstandscapaciteit

	Risico	Verwachtingswaarde	Kans	Imago impact	Financiële impact
	Regiovisie jeugd/ hervormingsagenda	270	Zeer hoog	Laag	300
	Open einde regelingen	250	Middel	Laag	500
	Verbonden partijen	100	Middel	Hoog	200
	Kwetsbare doelgroepen blijven thuiswonen	100	Middel	Laag	200
	Bedrijfsvoering	100	Middel	Middel	200
	Bedrijfscontinuïteit en kritische processen	100	Zeer Laag	Hoog	1.000
	Gemeentefonds	100	Middel	Zeer Laag	200
	Persoonsgegevensbescherming	70	Hoog	Zeer Hoog	100
	Netcongestie	30	Laag	Middel	100
	Opvang ontheemden Oekraïne risicovoller begroten	15	Zeer laag	Zeer laag	150
	Garantstellingen	10	Zeer Laag	Middel	100
	Benodigde weerstandscapaciteit		1.145		

In bovenstaande tabel is een overzicht opgenomen van alle geïnventariseerde risico's. In het vervolg van deze paragraaf worden deze nader uitgewerkt. De verwachtingswaarde is het resultaat van de kans en de financiële impact. In de matrices op de volgende pagina worden de kans en impact visueel weer gegeven.

Financieel risico						
Financiële impact	≥500	1		1		
	250-<500					1
	100-<250	2		4	2	
	25-<100					
	<25					
		10%	30%	50%	70%	90%
		Kans				

Imago risico						
Imago impact	Zeer hoog				1	
	Hoog	1		1		
	Middel	1		1	1	
	Laag			2		1
	Zeer laag	1		1		
		10%	30%	50%	70%	90%
		Kans				

Regiovisie jeugd/ hervormingsagenda	
Programma	Sociaal Domein
Kans	Zeer hoog
Financiële impact	300
Imago impact	Laag
Verwachtingswaarde	270
Risico	We geven uitvoering aan de regiovisie jeugd (mede gebaseerd op de Hervormingsagenda jeugd). Het Rijk verwacht hiermee de groei van de kosten Jeugdhulp te remmen. De financiële effecten van de ingezette maatregelen volgen pas enkele jaren later en vragen vooraf investeringen van gemeenten op het gebied van preventie en algemene voorzieningen. Ook zijn we afhankelijk van de inzet die de Rijksoverheid heeft toegezegd op de Hervormingsagenda jeugd.
Beheersmaatregelen	.

Open einde regelingen	
Programma	Sociaal Domein
Kans	Middel
Financiële impact	500
Imago impact	Laag
Verwachtingswaarde	250

Risico	De gemeente kent veel open einde regelingen, zoals de Wmo, leerlingen-voervoer, Jeugdwet, Inburgering en Participatiewet. Eén of enkele complexe casussen kunnen een grote financiële impact hebben (incl. woningaanpassingen). Het beroep op de open einde regelingen en de hiermee gemoeide gelden kunnen hoger zijn dan de begrote budgetten. Daarnaast verwachten we door een stijging van de CAO-lonen hogere uurtarieven die doorberekend worden naar de gemeente.
Beheersmaatregelen	We investeren in preventie, vroegsignalering, algemene voorzieningen en positieve gezondheid.

Verbonden partijen	
Programma	Paragraaf verbonden partijen
Kans	Middel
Financiële impact	200
Imago impact	Hoog
Verwachtingswaarde	100
Risico	Verbonden partijen voeren taken uit voor de samenwerkende gemeentes. Het risico bestaat eruit dat taken mogelijk niet kunnen worden uitgevoerd met de huidige middelen en dat er begrotingswijzigingen nodig zijn gedurende 2025.
Beheersmaatregelen	De leden van het college vertegenwoordigen Gemeente Kapelle bij de gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast zijn er ook ambtelijke begeleidingscommissies. De raad krijgt jaarlijks de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de begroting, wijzigingen en jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling.

Kwetsbare doelgroepen blijven thuiswonen	
Programma	Sociaal Domein
Kans	Middel
Financiële impact	200
Imago impact	Laag
Verwachtingswaarde	100
Risico	Ouderen, maar ook personen met een psychiatrische of verstandelijke beperking blijven langer thuiswonen en doen een beroep op voorzieningen uit de Wmo. De vergrijzing in de gemeente Kapelle neemt harder toe dan gemiddeld in Nederland. Dit zorgt voor een geleidelijke toename van meer thuiswonende kwetsbare mensen met een zorgbehoefte.
Beheersmaatregelen	We investeren in preventie, vroegsignalering, algemene voorzieningen en positieve gezondheid.

Bedrijfsvoering	
Programma	Paragraaf bedrijfsvoering
Kans	Middel
Financiële impact	200
Imago impact	Middel
Verwachtingswaarde	100
Risico	De bedrijfsvoering is dynamisch. Er zijn diverse invloeden op de kosten van de bedrijfsvoering. Hogere incidentele of structurele kosten voor de bedrijfsvoering, door bijvoorbeeld opvangen ziekteverzuim.
Beheersmaatregelen	We monitoren de kosten van bedrijfsvoering

Bedrijfscontinuïteit en kritische processen	
Programma	Bestuur en Veiligheid
Kans	Zeer laag
Financiële impact	1.000
Imago impact	Hoog
Verwachtingswaarde	100
Risico	De gemeente is meestal de eerste schakel in het contact tussen overheid en inwoners. Daarom is het belangrijk dat deze bereikbaar blijft in situaties van crisis. Daarbij valt te denken aan het wegvallen van essentiële informatiesystemen of het uitvallen van nutsvoorzieningen. Het is belangrijk dat de kritische bedrijfsprocessen (bijvoorbeeld begraven of burgerzaken) dan door kunnen blijven gaan.
Beheersmaatregelen	We hanteren de maatregelen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en we zorgen voor een goede crisisorganisatie.

Gemeentefonds	
Programma	Middelen
Kans	Middel
Financiële impact	200
Imago impact	Zeer laag
Verwachtingswaarde	100

Risico	In de uitkering van het gemeentefonds vinden continue wijzigingen plaats en is continue gesprek tussen VNG en Ministerie van Binnenlandse Zaken. Welke taken tegen welke kosten. Er zijn drie risico's: - dat het Rijk bezuinigt op de algemene en specifieke uitkeringen; - dat de verdeling door het Rijk wordt herzien (herverdeeleffecten); - en dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd (exogene ontwikkelingen).
Beheersmaatregelen	De laatste circulaire verwerken we in de begroting. Lidmaatschap en vertegenwoordiging in Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en K80.

Persoonsgegevensbescherming	
Programma	Bestuur en Veiligheid
Kans	Hoog
Financiële impact	100
Imago impact	Zeer hoog
Verwachtingswaarde	70
Risico	Bij ontoereikendheid van de informatiebeveiliging of bij niet zorgvuldig omgaan met gevoelige of vertrouwelijke (persoons)gegevens kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Bij het niet-naleven van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens boetes opleggen. Wanneer persoonsgegevens van inwoners of bedrijven in handen vallen van derden die geen toegang tot deze gegevens mogen hebben, is sprake van een datalek en/of schending van de privacy.
Beheersmaatregelen	We hanteren de maatregelen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Netcongestie	
Programma	Klimaat, Energie, Milieu
Kans	Laag
Financiële impact	100
Imago impact	Middel
Verwachtingswaarde	30

Risico	Het hoogspanningsnet is overbelast. Dit zou het voor bepaalde bedrijven minder aantrekkelijk kunnen maken zich te vestigen. Dit kan leiden tot minder gronduitgifte en/of tegen een lagere prijs. Ook kan dit leiden tot vertraging in uitvoering van de investeringsprojecten die de gemeente zelf uitvoert.
Beheersmaatregelen	Er wordt regelmatig zowel bestuurlijk als ambtelijk overleg gevoerd met de netbeheerder, waar we bovendien aandeelhouder van zijn. Er wordt onderzocht hoe we kunnen anticiperen op de aanleg van de waterstofleiding.

Opvang ontheemden Oekraïne risicovoller begroten	
Programma	Bestuur en Veiligheid
Kans	Zeer laag
Financiële impact	150
Imago impact	Zeer laag
Verwachtingswaarde	15
Risico	De afgelopen jaren hebben we minder kosten gemaakt aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen dan de middelen die hiervoor beschikbaar gesteld zijn door het Rijk. Hierdoor ontstond een overschot. Het is mogelijk dat er extra kosten gemaakt gaan worden of dat de financiering vanuit het Rijk terugvalt, waardoor er toch een beroep op dit overschot moet worden gedaan.
Beheersmaatregelen	We blijven monitoren op efficiënte besteding van gelden. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen vanuit het Rijk op de voet.

Garantstellingen	
Programma	Wonen en voorzieningen
Kans	Zeer laag
Financiële impact	100
Imago impact	Middel
Verwachtingswaarde	10
Risico	Beveland Wonen heeft leningen aangetrokken, waarvoor de gemeente garant staat. Voor de nieuwbouw en uitbreiding van Cederhof is in 2022 gemeentegarantie afgegeven. Als Beveland Wonen/Cederhof niet aan hun aflossingsverplichtingen kunnen voldoen wordt de gemeente aangesproken.
Beheersmaatregelen	De jaarverslagen van de betrokken partijen en de info van het waarborgfonds Sociale Woningbouw worden jaarlijks ontvangen en beoordeeld.

Weerstandsratio

De weerstandsratio komt voort uit de verhouding tussen benodigde weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de weerstandsratio:

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{Begroting 2025: } 5.612.000}{1.145.000} = 4.9 \quad \frac{\text{Begroting 2024: } 4.375.000}{700.000} = 6.3 \quad \frac{\text{Jaarrekening 2023: } 6.631.000}{760.000} = 8.7$$

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die een verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Kengetallen kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De voorgeschreven kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te dekken of op te vangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid- en wendbaarheid. Bij ministeriële regeling van 17 juli 2015 zijn nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen door gemeenten worden vastgesteld en in de begroting en het jaarverslag worden opgenomen.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat een afzonderlijk kengetal weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Omdat de kengetallen in hun onderlinge relatie moeten worden gezien in de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat niet alleen de kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, maar ook worden voorzien van een adequate toelichting.

Kengetallen	2022*	2023*	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	87%	88%	120%	125%	157%	168%	180%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	84%	84%	114%	112%	143%	154%	170%
Solvabiliteitsratio	36%	35%	32%	32%	29%	27%	26%
Structurele exploitatieruimte	7%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
Grondexploitatie	7%	9%	5%	3%	0%	3%	4%
Belastingcapaciteit	96%	94%	92%	90%	90%	90%	90%

*uit de jaarrekening

* In de kengetallen is het verwachte positieve saldo van de jaarrekening 2024 nog niet meegenomen. Daardoor zal de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en de solvabiliteitsratio over 2024 en volgende jaren flink beter zijn.

Toelichting kengetallen

Kijkend naar de kengetallen is de ontwikkeling in de financiële positie onzeker te noemen. De begroting is net structureel sluitend. Dit wordt veroorzaakt door een fors teruglopende uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2026. Door de investeringen in nieuwe onderwijshuisvesting stijgt de netto schuldquote.

Toelichting

Netto schuldquote

$$\text{Netto schuldquote} = \frac{\text{Totale schulden} - \text{Financiële vaste activa}^* - \text{Vlottende activa excl. voorraden}}{\text{Totale baten}} * 100\%$$

* gecorrigeerd door leningen

Het kengetal "netto schuldquote", ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn, waardoor een begroting minder flexibel wordt. Met name de investeringen in vastgoed zorgen voor een stijging van de netto schuldquote.

In de VNG-uitgave "Houdbare overheidsfinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld

lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als goed kan worden bestempeld. Boven de 130% is het onvoldoende.

Goed	Tot 90%
Matig	90% tot 130%
Onvoldoende	Hoger dan 130%

Solvabiliteitsratio

$$\text{Solvabiliteitsratio} = \frac{\text{Eigen vermogen}}{\text{Totaal vermogen}} * 100\%$$

De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.

Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is de solvabiliteit goed. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig.

Goed	50% en hoger
Matig	Tussen 20% en 50%
Onvoldoende	Kleiner dan 20%

Structurele exploitatieruimte

$$\text{Structurele exploitatieruimte} = \frac{(\text{Struc. baten} - \text{struc. lasten}) + (\text{Struc. onttrekkingen aan reserve} - \text{struc. toevoegingen aan reserve})}{\text{Totale baten}}$$

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Goed	Structureel hoger dan 0,6%
Matig	Structureel tussen 0% en 0,6%
Onvoldoende	Structureel kleiner 0%

Grondexploitatie

$$\text{Grondexploitatie} = \frac{\text{Totaal aan bouwgronden}}{\text{Totale baten}}$$

Het kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer de gemeentegrond tegen de lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt de gemeente veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar bouwgrond stagneert.

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden en bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m²-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein er zijn gepland. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de verwachte vraag zal zijn.

De boekwaarde van de gronden geeft aan of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geldt moet namelijk ook nog terugverdiend worden. Om bovenstaande redenen is geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

$$\text{Belastingcapaciteit} = \frac{\text{Totale woonlasten bij gemiddelde WOZ - waarde}}{\text{Woonlasten gemiddeld gezin}} * 100\%$$

De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal "lokale lasten" wordt berekend aan de hand van de ozb-lasten en rioolheffing voor een gezin bij een gemiddelde woz-waarde plus de afvalstoffenheffing voor een gezin.

03.

Paragraaf

Onderhoud

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar inwoners levert te produceren; grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. Wegen, riolering, water, groen en gebouwen worden hieronder verstaan. Ze zijn het "gezicht" van onze gemeente.

De gemeente optimaliseert de levensduur van de kapitaalgoederen door integraal, planmatig en adequaat onderhoud. De kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen zijn vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte onderdelen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Gemeente Kapelle voegt daar civieltechnische kunstwerken, speeltoestellen, openbare verlichting, sportaccommodaties en begraafplaatsen aan toe.

Voor het groot onderhoud bestaat de keuze tussen dekking van de lasten via de exploitatie en/of met een voorziening. De geactiveerde lasten van de meeste kapitaalgoederen komen jaarlijks terug in de begroting. Onderhoud aan de kapitaalgoederen gebouwen, speeltoestellen, sportaccommodaties, civieltechnische kunstwerken en stranden betalen we uit een voorziening. Voor het kapitaalgoed riolering is vanaf 2018 stapsgewijs een voorziening opgebouwd. Het toevoegen van middelen in stappen van €50.000 per jaar aan de voorziening continueren we vanaf 2025 totdat het volledig benodigde gemiddelde jaarlijkse investeringsbedrag van € 1.458.820 bereikt is. Hierbij geldt de volgende kanttekening; De financiële effecten van het verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2028 en de door de gemeenteraad gemaakte keuze voor de voorziening van € 1.458.820 (variant B) is vastgesteld onder voorbehoud van een nadere afweging in de gemeenteraad bij de begrotingsbehandeling 2029.

Wegen, straten en pleinen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Wegenbeleidsplan: Plan is in 2017 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Wegenbeleidsplan 2017-2021". Dit plan vormt de praktische leidraad voor het wegbeheer. De kwaliteitscriteria uit het beleidsplan zijn:
  - Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen: kwaliteitsniveau A
  - Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C
  - Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B
- De gemeenteraad besluit in 2025 over een nieuw beleid en beheerplan wegen. Het nieuwe plan geeft inzicht in:
  - De kaders voor het beheer
  - De beheerstrategie
  - Het areaal en de actuele onderhoudstoestand van de wegen
  - De onderhoudsplanning, integrale aanpak en overige kosten
  - De benodigde budgetten en financiële gevolgen
  - Risico's
- Benchmark (standaard kwaliteitsmeting op basis van kosten en areaal): In 2018 is een Zeeuws-brede benchmark verhardingen uitgevoerd onder alle gemeentelijke wegbeheerders en het waterschap. Dit heeft geresulteerd in het rapport "Benchmark verhardingen Zeeland" Hiervoor is gebruik gemaakt van de indeling van kwaliteitsniveaus op basis van de CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van niveau A+ (zeer goed) via A, B, C naar niveau D (zeer slecht). Hierbij wordt categorie D als achterstallig onderhoud betiteld en is het norm/ambitieniveau vanuit CROW gesteld op niveau B. De inspectie van de beeldkwaliteit gebeurt op basis van diverse schadebeelden en resulteren in klasse A+ t/m D. Het behaalde kwaliteitsniveau op basis van uitgevoerde inspectie laat zien dat Gemeente Kapelle de 90%-norm CROW-kwaliteit B behaalt. Gemeente Kapelle valt op vanwege het hoge percentage A+ en A-kwaliteitsniveau van ca.90%.
- Een vergelijk van de weginspecties 2016, 2018, 2021 en 2023 laat een dalende kwaliteit zien die nog wel voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- De wegeninspectie volgens CROW-norm wordt twee jaarlijks uitgevoerd. De integrale onderhoudsplanning stemmen we hier jaarlijks op af.

- Voor het straatmeubilair is geen beleids- en beheerplan opgesteld. Wat kapot is, wordt vervangen. In geval van vandalisme worden de kosten verhaald.
- De kosten van herinrichtingen en reconstructies worden in 25 jaar afgeschreven.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product leefomgeving.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Areaal peildatum (1 juni 2024)	2018	2022	2023	2024	2024
Asfalt	*	*	212.707 m2	221.189 m2	32%
Elementen	*	*	457.633 m2	455.074 m2	66%
Beton	*	*	2.672 m2	2.878 m2	0,4%
Half-en onverhard	*	*	10.291 m2	10.886 m2	1,6%
Totaal	596.671 m2	675.706 m²	683.303 m2	690.027 m2	100%

* De arealen werden in 2018 en 2022 vermeld naar het wegentype; gemiddeld belast, licht belast, weg in woongebied, weg in verblijfsgebied en fietspad. Vanaf 2023 wordt de materiaalsoort aangegeven. Deze bepaalt voornamelijk de beheeropgave en de kosten.

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Grondwet Burgerlijk wetboek Wegenwet Wegenverkeerswet Omgevingswet en uitvoeringsbesluiten Arbeidsomstandighedenwet BBV	Wegenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld) - Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen: kwaliteitsniveau A (CROW) - Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C (CROW) - Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B (CROW) Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit - Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030 - Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen per kern 2025	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Project benaming	2025	2026	2027	2028
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast	X			
De Hoogte, Haaiemeet en Haaiemeetseweg incl. masterplan wateroverlast		X	X	
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast	X			

Bierweg Papendijk masterplan wateroverlast			X	X
Dorpsstraat	X	X	X	
Schelpenweg masterplan wateroverlast	X			
Nieuwe Kerkstraat masterplan wateroverlast opp. afstroming	X			
Jufferswegje masterplan wateroverlast		X	X	
Dijkwelseweg (entree Vierwegen (link met ontsluiting ZH3))	X	X		
Vijverstraat masterplan wateroverlast	X			
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast	X			
De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast	X			
Molenwater masterplan wateroverlast			X	X
Pronkenburg en Parklaan oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast	X	X		
Sterappelstraat masterplan wateroverlast	X	X		
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast		X		
Opalstraat masterplan wateroverlast	X	X		
Asfaltwerken en projectmatig straatwerk	X	X	X	X
Vernieuwen Kom- en Welkomstborden gemeentegrenzen (wegmeubilair)	X			
Bushaltes vervangen van 8 Abri's. In 2025 mogelijkheden reclame exploitanten onderzoeken in 2026 realisatie (wegmeubilair)	X	X		

Openbare verlichting (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Goede openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan het bevorderen van de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en de leefbaarheid.
- In 2015 is het beleidsplan openbare verlichting geactualiseerd op basis van de richtlijn openbare verlichting (ROVL 2011) van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). Beoordeeld is welke inspanning nodig is om de openbare verlichting op het gewenste peil te brengen en te houden.
- De gemeenteraad besluit In 2025 over een nieuw beleidsplan openbare verlichting.
- De gemeente stelt zich ten doel, met inachtneming van de veiligheid, daar waar mogelijk energie te besparen.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product leefomgeving.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Areaal (1 juni)	Areaal 2018	Areaal 2022	Areaal 2023	Areaal 2024
Conventionele armaturen	1.575	1.275	1.261	1218
LED-armaturen	952	1.282	1.321	1449

Lichtmasten	2.487	2.557	2.582	2667
-------------	-------	-------	-------	------

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Elektriciteitswet NPR 132011-1 ROVL NEN 1010 NEN 3140 Energie akkoord	Beleidsplan openbare verlichting	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Vervangen conventionele armaturen voor LED-armaturen. Projectmatig en planmatig (grote opgave in 2026)	X	X	X	X
We stellen een nieuw beleid- en beheerplan op voor de openbare verlichting	X			

Riolering (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP 2024-2028): Beleidsplan is in 2024 vastgesteld door uw gemeenteraad. Dit plan vormt de praktische leidraad voor de drie zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater. Voor dit kapitaalgoed is vanaf 2018 stapsgewijs een voorziening opgebouwd. Het toevoegen van middelen in stappen van €50.000 per jaar aan de voorziening continueren we vanaf 2025 totdat het volledig benodigde gemiddelde jaarlijkse investeringsbedrag van € 1.458.820 bereikt is. Hierbij wel de volgende kanttekening; Door uw gemeenteraad is een amendement aangenomen waarbij de financiële effecten van het verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2028 zijn vastgesteld. De door de gemeenteraad gemaakte keuze een volledige voorziening op te bouwen van € 1.458.820 (variant B) is vastgesteld onder voorbehoud van een nadere afweging bij de begrotingsbehandeling in 2029 voor het begrotingsjaar 2030.
- Basisrioleringsplannen voor de kernen Wemeldinge, Schore en Kapelle en Biezellinge zijn in de periode 2015-2017 uitgewerkt en vormen de basis voor de operationele plannen.
- Wateroverlast knelpunten voortgekomen uit basisrioleringsplannen en in de openbare ruimte bekende overlastlocaties zijn in 2019 uitgewerkt in het rapport "Masterplan Wateroverlast Gemeente Kapelle" Op projectniveau zijn knelpuntlocaties uitgewerkt. Oplossingsrichting en kosten zijn hiermee in beeld gebracht.
- Verbetermaatregelen zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma na afstemming met het waterschap Scheldestromen.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

- Het managen van risico's gebeurt door inspectie van de riolering en het prioriteren van onderhoud, vervanging en verbetering. Het vervangen en verbeteren van riolen is kostbaar en levert overlast op. Daar waar mogelijk passen we innovatieve technieken zoals relining van het hoofdriool toe en wordt een samenwerking met het nutsbedrijf gezocht. De kosten van relining bedragen ongeveer 50% van de kosten van traditioneel vervangen. De levensduur kan hiermee met ongeveer 50 jaar verlengd worden.
- De kosten van vervangingsinvesteringen en groot onderhoud worden direct afgeschreven en (nog) deels geactiveerd. De kapitaallasten (rente & afschrijving) van het geactiveerde deel komen jaarlijks terug in de exploitatiebegroting. Uitgangspunt is om op termijn alle investeringen direct ten laste van de exploitatie te brengen mits de lasten voor de inwoner niet te hoog worden, hiervoor is een voorziening.

Onderhoudsfrequenties:

- Onderhoudsinspectie en reiniging vrij verval riolering eenmaal per 8 jaar;
- Reiniging en inspectie van persleidingen ad hoc bij storing;
- Reinigen kolken tweemaal per jaar;
- Reinigen bijzondere voorzieningen eenmaal per jaar;
- Gemalen, real time monitoring op functioneren;
- Onderhoud aan gemalen tweemaal per jaar;
- Onderhoud aan drukrioleringspompen eenmaal per jaar;
- Onderhoud aan huisaansluiting wordt na melding uitgevoerd;
- Onderhoud aan IT-riolen eenmaal per 8 jaar;
- Onderhoud aan drainageleidingen niet of nauwelijks;
- Onderhoud Wadi's jaarlijkse in maaicyclus groen;
- Onderhoud aan peilbuizen niet of nauwelijks.

Areaal (1 juni)	Areaal 2020	Areaal 2022	Areaal 2023	Areaal 2024 *
Persleiding	6.597 m1	6.604 m1	6.851 m1	7.000 m1
Hemelwaterriool	22.807 m1	23.930 m1	26.256 m1	29.000 m1
Vuilwaterriool	20.032 m1	20.317 m1	23.635 m1	23.400 m1
Gemengd riool	43.312 m1	43.321 m1	41.708 m1	42.300 m1
Drukleiding	19.602 m1	19.602 m1	19.423 m1	19.423 m1
Infiltratieriool	3.530 m1	3.750 m1	3.750 m1	1.000m1 *
Overstortputten	41 stuks	41 stuks	41 stuks	41 stuks
Kolken	5.000 stuks	5000 stuks	5320 stuks	5350 stuks

Wadi's	3 systemen	5 systemen	5 systemen	5 systemen
Gemalen/randvoorzieningen	28 stuks	28 stuks	28 stuks	30 stuks
Pompunits	131 stuks	131 stuks	131 stuks	131 stuks

* Bron: VGRP 2024-2028 (rioolbeheerstand 1 juni 2023) Het areaal aan infiltratieriool is gewijzigd in het bestand een gedeelte bleek hemelwaterriool te zijn.

Beleidskaders	Beleidsplannen	Volledige dekking in begroting?
Omgevingswet Besluit kwaliteit leefomgeving Afvalwaterbeleidsplan Waterschap	VGRP 2024-2028 Basis Rioleringsplannen Masterplan wateroverlast Verordening rioolheffing gemeente Kapelle Notitie activering, waardering en afschrijving vaste activa Gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product riolering.

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast	X			
De Hoogte, Haameet en Haameetseweg incl. masterplan wateroverlast		X	X	
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast	X			
Noordelijke Achterweg (inclusief Achterom)		X	X	
Bierweg Papendijk masterplan wateroverlast			X	X
Noordstraat masterplan wateroverlast (aankoop grond t.b.v. afvoer Jufferswegje)	p.m.			
Schelpenweg masterplan wateroverlast	X			
Jufferswegje masterplan wateroverlast			X	X
Dijkwelseweg (Vierwegen tot spoor)	X	X		
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast	X			
De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast	X			
Molenwater masterplan wateroverlast			X	X
Pronkenburg en Parklaan oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast	X	X		
Sterappelstraat masterplan wateroverlast	X	X		
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast		X		

Opalstraat masterplan wateroverlast	X	X		
Schuttershof riolering			X	X
Vrijvervalriolering relinen		X		X
Persleidingen vervangen VGRP	X	X	X	X
Gemalen bouwkundig vervangen VGRP	X	X	X	X
Gemalen Elek./mechanisch vervangen VGRP	X	X	X	X
Drukriolering putten vervangen VGRP	X	X	X	X
Drukriolering/mechanisch vervangen VGRP	X	X	X	X

Water (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Stedelijk waterplan Kapelle: Plan is in 2011 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Stedelijk waterplan Kapelle 2012-2016". Het plan is bestuurlijk vastgesteld. Dit plan legt het gemeentelijk beleid vast op het gebied van water in de bebouwde kom. Verschillende onderdelen van het plan maken deel uit van het geldende VGRP.
- De gemeenteraad heeft vijf ambities geformuleerd die verwerkt zijn in het plan:
  - Inspelen op klimaatontwikkeling (geborgd in VGRP);
  - Ecologische kansen aan de randen van kernen daar waar mogelijk te versterken;
  - Niet "vooroplopen" t.o.v. andere gemeenten op gebied van water;
  - Ambitie beperkt zich tot beheer en onderhoud oppervlaktewater in bebouwd gebied (BOB) overeenkomst met waterschap;
  - Passieve invulling van grondwaterzorgplicht (aangepast naar een toekomstgerichte ambitie in het vastgestelde VGRP 2024-2028).
- Stedelijk waterplan Kapelle: Tussentijdse evaluatie van maatregelen en het proces heeft in 2015 plaatsgevonden aangevuld met een visuele kwaliteitsbeoordeling in 2017. De kwaliteitsbeoordeling van de maatregelen vond plaats op kwaliteit goed/voldoende/onvoldoende.
- Het waterschap Scheldestromen en de Gemeente Kapelle zijn samen verantwoordelijk voor het onderhoud van het oppervlaktewater. Basis voor het onderhoud is de overeenkomst tussen waterschap en gemeente voor het onderhoud van oppervlaktewaterlichamen binnen het bebouwd gebied (BOB).

Areaal	Aantal
Oevers	8.291 m1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Omgevingswet en uitvoeringsbesluiten	VGRP 2024-2028 Stedelijk waterplan BOB-overeenkomst waterschap Scheldestromen (2024)	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product riolering.

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Afvoer & verwerken van baggerspecie	X	X	X	X

Civieltechnische kunstwerken (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Op basis van een inspectie in 2019 is het meerjarig onderhoudsprogramma civieltechnische kunstwerken (o.a. bruggen) geactualiseerd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening civieltechnische kunstwerken is verhoogd naar € 53.000. Uitgangspunt is dat we beweegbare bruggen, de fietstunnel, vaste bruggen en steigers functioneel onderhouden. Bij de overige kunstwerken wordt alleen schade hersteld. Periodiek wordt op basis van nieuwe inspecties het voortschrijdend jaarlijkse uitvoeringsprogramma geactualiseerd.

Areaal	Aantal
Basculebrug	1
Beeldende kunst	26
Damwandconstructie	4
Draaibrug	1
Duiker	1
Keermuur	8
Liggerbrug	17
Overige objecten	16
Geluidsscherm	2
Sluis	1
Steiger	1
Stuw	1
Talud	4
Trap	21
Tunnel	1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Besluit bouwwerken leefomgeving Wegenwet Burgerlijk wetboek Omgevingswet	Meerjarig onderhoudsprogramma (MJOP) civieltechnische kunstwerken <ul style="list-style-type: none"> Risicoprofiel 1 t/m 3 opnemen in investeringsplanning begroting Risicoprofiel 4 Ad Hoc opnemen in reguliere begroting 	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product leefomgeving.

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud volgens onderhoudsplan van verschillende civieltechnische kunstwerken	X	X	X	
Draaibrug sluisplateau Wemeldinge (Prog.4: Vanuit de uitvoeringsagenda Boulevardvisie ontwikkelen we een nieuwe brug bij de jachthaven in Wemeldinge)	X			

Openbaar groen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Groenbeheerplan: Beheerplan is in 2016 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Groenbeheerplan 2017-2021". Dit plan vormt de praktische leidraad voor het groenbeheer.
- In 2025, voor de begroting 2026-2029, stellen we een nieuw groenbeleids- en beheersplan op.
- Voor de landelijke richtlijn voor het groenbeheer geldt de kwaliteitscatalogus van het CROW. In de kwaliteitscatalogus worden de kwaliteitsniveaus A+, A, B, C en D gehanteerd waarbij niveau A+ en D in de praktijk nauwelijks worden gebruikt omdat A+ vrijwel onmogelijk te handhaven is en D absoluut onwenselijk is. In de gemeente Kapelle wordt het groen in 3 verschillende kwaliteitsniveaus onderhouden:
  - Begraafplaatsen: Kwaliteitsniveau A
  - Verblijfgebied wonen: Kwaliteitsniveau B
  - Bedrijventerreinen: Kwaliteitsniveau C

Wet- en regelgeving in relatie tot beheer-en beleidsplan: Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Wet natuurbescherming, zorgplicht bomen, Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen, bijenstrategie.

- De uitvoering van het onderhoud aan openbaar groen wordt uitbesteed aan het groenbedrijf van de Betho en aangevuld door derden.
- Het groenonderhoud op de begraafplaatsen wordt zowel in eigen beheer als door de Betho uitgevoerd en aangevuld door derden.
- In 2014 is het groenareaal geïnventariseerd en globaal kwalitatief beoordeeld.
- De technische kwaliteit van 90-95% van de gras- en beplantingsvakken was op dat moment goed en 95% van de bomen verkeerde in goede conditie.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
- Er is weinig achterstallig onderhoud.
- Beheerplan wordt verwerkt in beheersystematiek Obsurv en is gekoppeld met de Basisregistratie Grootschalige Topografie.

- Bij de investeringsprojecten wegen zijn voor groen middelen geraamd.

Areaal (1 aug.) bron: Beheersysteem	Areaal 2017	Areaal 2022	Areaal 2023	Areaal 2024
Gras/ Gazon	172.000 m ²	174.411 m ²	142.333m2	144.664 m2
Bermen/ ruw gras	317.650 m ²	161.079 m ²	164.054m2	168.737 m2
Recreatief veld/ sportvelden	95.540 m ²	227.460 m ²	43.830 m2	43.8130 m2
Bosplantsoen	90.580 m ²	97.604 m ²	95.520 m2	93.578 m2
Heesters	20.740 m ²	25.524 m ²	27.262 m2	27.274 m2
Bodembedekkers	7.100 m ²	7.128 m ²	6.948 m2	6.673 m2
Rozen	530 m ²	848 m ²	545 m2	487 m2
Blokhagen	4.125 m ²	3.458 m ²	3.426 m2	3.273 m2
Vaste planten/ wisselperken	420 m ²	848 m ²	860 m2	3.314 m2
Water	49.800 m ²	27.603 m ²	27.603 m2	27.352 m2
(Half) Verhardingen	13.300 m ²	24.207 m ²	58.329 m2	63.950 m2
Bomen	5.970 stuks	6.236 stuks	6.604 stuks	6.747 m2

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk Wetboek Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden Wet natuurbescherming Zorgplicht Bomen (art. 6.162 BW) Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 Kwaliteitscatalogus van het CROW Omgevingswet en uitvoeringsbesluiten	Groenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld) Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit - Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030 - Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen - VTA (Visual Tree Assessment)	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Groen investeringen maken integraal deel uit van wegen projecten	X	X	X	X
We stellen een nieuw beleid- en beheerplan voor het groen op	X			
Aanbesteding meerjarige onkruidbeheer op basis van groenbeleidsplan.	X			
Aanbesteding meerjarige "maaien gras" op basis van groenbeleidsplan.	X			

Begraafplaatsen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich vier algemene begraafplaatsen, in iedere kern één. Daarnaast bevinden zich de gesloten begraafplaats in Eversdijk en de Franse Militaire begraafplaats in de gemeente Kapelle.
- In 2015 is het gemeentelijk begraafbeleid onderzocht. Geconstateerd is dat de beheer kwaliteit van deze begraafplaatsen goed is. Het beheer en onderhoud vindt op zodanige wijze plaats dat een relatief hoogwaardig eindbeeld wordt bereikt.
- De capaciteit van de begraafplaatsen in Biezelinghe, Wemeldinge en Kapelle zijn in 2014, 2015 en 2016 vergroot om in de begraafbehoefte voor de komende jaren te kunnen voorzien. De begraafplaats in Schore heeft nog voldoende ruimte en de begraafplaats in Biezelinghe raakt het komende decennium vol als er geen ruimingen plaatsvinden.
- De gemeenteraad besluit In 2025 over een nieuw beleidsplan instandhouding begraafplaatsen incl. heffingsgrondslagen en kostendeckening.

Areaal (26 juli)	Beschikbare capaciteit 2020	Beschikbare capaciteit 2022	Beschikbare capaciteit 2023	Beschikbare capaciteit 2024
Begraafplaats Kapelle koopgraven	357	310	286	268
Begraafplaats Kapelle algemene graven (huur)	77	68	60	58
Begraafplaats Biezelinghe koopgraven	121	96	75	65
Begraafplaats Biezelinghe algemene graven (huur)	74	67	66	66
Begraafplaats Wemeldinge koopgraven	276	253	219	214
Begraafplaats Wemeldinge algemene graven (huur)	89	84	83	81
Begraafplaats Schore koopgraven	19	16	14	8
Begraafplaats Schore algemene graven (huur)	36	34	33	33
Totale begraafcapaciteit gemeente Kapelle	1.032	928	836	793

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op de lijkbezorging Gemeentewet Verordening op heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten	Verordening op het beheer en gebruik van alg. begraafplaats in de gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma leefomgeving en mobiliteit, product begraafplaatsen.

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Opstellen en besluitvorming nieuw beleidsplan begraafplaatsen inclusief kostendekking en verordening.	X			

Speeltoestellen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- De gemeente streeft naar veilige, aantrekkelijke speelomgevingen, rekening houdend met een bredere doelgroep.
- Jaarlijks vindt er een externe inspectie plaats en routinematige inspecties door de buitendienst. Onderhoud en vervanging gaat op basis van de bevindingen in deze inspecties.
- Bij renovatie is er aandacht voor de gehele omgeving en worden aanwonenden betrokken in de planvorming.
- 5000 m² houtsnipperondergronden worden omgezet naar een onderhoudsvriendelijkere variant.

Areaal	Areaal 2022	Areaal 2023	Areaal 2024
Speellocaties	34	39	40
Speeltoestellen	217	214	239

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
WAS -Wet Warenbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 EN1176, nieuwe Europese wetgeving, mogelijke gevolgen door herkeuring bestaande toestellen en ondergronden	MJOP Speeltoestellen	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en mobiliteit, product leefomgeving

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Herinrichting speeltuin Boomweidelaan 63 Schore (Beweegpark initiatief dorpsraad)	X			
Duizendblad, Fluitenkruid	X			
Oude Veiling, Herdershoeffe, Elstarstraat		X		
Boomweidelaan 12 Schore			X	

Sportaccommodaties (programma Wonen en Voorzieningen)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich twee sportcomplexen het Groene Woud in Kapelle en de Boenze Boogerd in Wemeldinge waar verschillende sporten beoefend worden.
- Om de buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te houden wordt dagelijks onderhoud gepleegd door de gemeente en in toenemende mate de gebruikers. Jaarlijks pleegt de gemeente in de zomerperiode groot onderhoud aan de sportvelden.
- Buitensportaccommodaties renoveren we als de technische kwaliteit onvoldoende is om het beoogde gebruik gedurende de speelperiode te garanderen. Hiervoor is een meerjarig investeringsplan opgesteld. De levensduur van buitensportaccommodaties is afhankelijk van de kwaliteit van het (dagelijks) onderhoud, de feitelijke belasting en de weersomstandigheden. Jaarlijks beoordelen wij in hoeverre renovatie van een buitensportaccommodatie of de bijbehorende voorzieningen noodzakelijk is.
- Streven is het onderhoud uit te voeren volgens de greendeal sportvelden: volledig chemie vrij beheer en onderhoud van de sportvelden.
- De velden worden regelmatig volgens KNVB-normen gekeurd.
- Kunstgrasvelden worden één keer per jaar volgens de normen van het NOC-NSF gekeurd waarvan één keer per acht jaar een uitgebreide herkeuring.
- Door de hoge bezettingsgraad is er intensief onderhoud nodig.
- Klimaatverandering kan leiden tot intensiever beheer, zoals vaker beregenen. Beregening wordt voornamelijk gedaan vanuit de landbouwleiding van het waterleidingbedrijf. Naar een alternatieve wijze van beregening vanuit het oppervlaktewater wordt onderzoek gedaan.

Areaal (1 juni)	Sport	Aantal
Sportcomplex Groene Woud Kapelle	Korfbal	1 veld
	Voetbal	4 velden
	Tennis	5 velden
	Zwemmen (binnen)	1 multifunctioneel bad
	Schaatsbaan	1 grasveld
	Pumptrack/skatebaan	1
	Multicourt	1

	Beweegroute	1
	Pannakooi	1
Sportcomplex Boenze Boogerd Wemeldinge	Voetbal	3 velden
	Tennis	3 velden
	Boogschieten	1 installatie
	Schaatsbaan	1 asfaltterrein

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
NOC-NSF	MJOP	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product accommodaties

Werkzaamheden	2025	2026	2027	2028
Sport MIP – Groene Woud - Voetbalveld 4 trainingsveld topplaagrenovatie	X			
Sport MIP – Groene Woud - Voetbalveld 3 kunstgrasveld renovatie		X		
Sport MIP - Groene Woud – Korfbalveld vernieuwen hekwerken			X	
Sport MIP - Groene Woud – Korfbalveld klein onderhoud veld				X
Sport MIP - Groene Woud – Tennis kunstgrasvelden renovatie banen 1, 2 en 3			X	
Sport MIP - Boenze Boogerd – Voetbalveld totaalrenovatie veld 2	X			
Sport MIP - Boenze Boogerd – Tennisvelden renovatie inrichting en minibaan oefenkooi				X
Maken plan van aanpak en stoppen met het gebruik van water uit de landbouwleiding voor het sproeien van de voetbalvelden. (Dekking uit netten op zee)	X	X		

Onderwijs, schoolgebouwen (programma Wonen en Voorzieningen)

- De ontwikkelingen voor de onderwijshuisvesting zijn opgenomen in Integraal huisvestingsplan Onderwijs dat in 2019 is vastgesteld. De uitvoering van dit IHP Onderwijs wordt jaarlijks geactualiseerd, afhankelijk van de voortgang van de planvorming voor de afzonderlijke onderwijsvoorzieningen. In 2023 is gelet op de komende investeringen besloten om een bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting in te stellen en daar € 4.000.000 aan toe te voegen. In 2024 is het IHP Onderwijs deels herzien zodat er voor het toekomstbestendig houden van De Linge een actueel inzicht bestaat.
- In de kern Wemeldinge is sprake van vervangende nieuwbouw voor IKC Wemeldinge. De realisatie van dit IKC in de kern Wemeldinge nabij dorpshuis De Wemel, wordt gecombineerd met een nieuwbouw van gymzaal Burgemeester van Sas. In 2024 maakte het ontwerpteam het plan voor de nieuwbouw. Eind 2024 is voor de bouw van de gebouwen het krediet beschikbaar gesteld.

- De Juliana van Stolberg en de SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer hebben te maken met stijgende leerlingenaantallen waardoor er extra huisvesting nodig is. Voor deze scholen is tijdelijke huisvesting beschikbaar gesteld aan de Van der Biltlaan 34 op de voormalige locatie van 't Kleine Honk. De keuze voor de huisvesting van SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer is afhankelijk van de mogelijkheden die worden onderzocht. Voor de Juliana van Stolberg werken we het nieuwbouwplan op de voorkeurslocatie verder uit. Het opstellen van een actuele investeringsraming is onderdeel van de voorbereiding van dit project en leggen we via een afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voor.

Areaal	Toekomst
IKC Wemeldinge	Aanbesteding en bouw nieuwbouw
IKC Juliana van Stolberg	Planuitwerking nieuwbouw
De Moolhoek en 't Honk	Handhaven
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer	Onderzoeken
De Linge	Handhaven

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op het primair onderwijs (WPO) Bouwbesluit bouwwerken leefomgeving	Integraal huisvestingsplan Onderwijs	Ja, de kosten voor de werkzaamheden in de periode 2024-2027 voor de scholen in Wemeldinge en de Juliana van Stolberg zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product onderwijshuisvesting.

Planvorming en realisatie	2025	2026	2027	2028
Integraal Kind Centrum Wemeldinge - De Hoeksteen en OBS Wemeldinge	X	X		
Integraal Kind Centrum Juliana van Stolbergschool (planvorming)	X	X		
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer (onderzoek)	X			

Gebouwen en gemeentelijke monumenten (diverse programma's)

Voor onderhoud van de gemeentelijke gebouwen gelden de volgende uitgangspunten: Onderhoud, opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan (MJOP), wordt ten laste gebracht van de voorziening. Levensduur verlengend onderhoud >€25.000 geldt als een investering. Het MJOP 2025-2034 houdt rekening met kansen voor verduurzamen van de gebouwen daar waar mogelijk. Het doel hierbij is gasloos na 2030.

Gemeentehuis: De kosten van de herinrichtingsplannen in 2023 in combinatie met groot onderhoud en verduurzaming vallen erg hoog uit. Daarom is besloten dat we onderzoeken in hoeverre het gemeentehuis voor de lange termijn geschikt is, op basis van de op te stellen nota dienstverlening. In het MJOP

2025-2034 staat een grote renovatie gepland in 2028. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de mogelijke scenario's voor de huisvesting op de lange termijn en de verduurzamingsambities.

Gemeentewerkplaats: Voor de gemeentewerkplaats wordt gezocht naar een nieuwe locatie voor de realisatie van vervangende nieuwbouw. De huidige locatie komt na verplaatsing van de gemeentewerkplaats en milieustraat vrij voor woningbouw.

Dorpshuis de Vroone: Energetisch is dit dorpshuis behoorlijk verouderd en moet er fors in dit gebouw geïnvesteerd worden. In eerste instantie is er vanuit financieel oogpunt voor gekozen dit vooralsnog niet te doen. Door gebruik te maken van budget uit "Gebiedsinvesteringen netten op zee" wordt het gebouw energiezuinig voor de komende 20 jaar. Deze besteding past goed bij de doelstelling vanuit het gebiedsinvesteringsprogramma dat de middelen ten goede moeten komen van de inwoners van onze gemeente (zie ook prog 2.1).

Dorpshuis de Wemel: Mede als gevolg van de extra middelen uit Gebiedsinvesteringen netten op zee is het mogelijk de Wemel verder te verduurzamen. De uitvoering volgt nadat de sloop van de huisvesting van Kibeo en de school begin 2025 is gestart. De verduurzaming betreft het vervangen van de dakbedekking met extra isolatie en het vernieuwen van de installaties: warmtepomp(en) en luchtbehandeling (zie ook prog 2.1).

Dorpshuis Schore: Ook hier zijn extra middelen beschikbaar vanuit Gebiedsinvesteringen netten op zee. Daar waar zinvol vindt aanvullend verduurzaming plaats, mede in afwachting van het onderzoek dat loopt naar de gebruiksmogelijkheden van de kerk in Schore (zie ook prog 2.1).

Gymzaal Molenvate: De bovenzaal van gebouw Molenvate wordt nog beperkt gebruikt door het wijnmakersgilde. In afwachting van verdere planvorming voor het ontwikkelen van de naastgelegen ijsbaan wordt het gebouw minimaal onderhouden.

Gymzaal Burgemeester van Sas: Dit gebouw wordt in 2025 gesloopt waarna een nieuwe gymzaal wordt gebouwd, gelijktijdig met het nieuwe IKC.

Dicwale: Verduurzamingsmaatregelen welke binnen 5 jaar zijn terug te verdienen, zijn niet van toepassing op Dicwale. Het gebouw moet nog 10 jaar mee. Daarna moet andere huisvesting beschikbaar zijn. Dicwale wordt gehuurd door het Fruitteeltmuseum, de speel-o-theek de Schatkist en Muziekvereniging Ons Genoegen (met onderverhuur). Het dak van het museum is aan vervanging toe.

Peilhuis en praathuisje, Wemeldinge: Deze worden opgeknapt. Verduurzaming is niet mogelijk. De kosten voor verduurzamen staan niet in verhouding tot de waarde van de gebouwen in combinatie met het minimale gebruik.

Brandweerkazernes: De brandweerkazernes betreffen oude gebouwen die niet te verduurzamen zijn. Veiligheidsregio Zeeland is gevraagd na te denken over herhuisvesting. Het plan is om in 2029 twee nieuwe brandweerkazernes te realiseren. Dit gaat in overleg met de VRZ. Ook de locatiekeuze wordt hierin meegenomen.

Kinderdagopvang Prokino, Vroonlandseweg: Het gebouw wordt nog een aantal jaren verhuurd. In 2025 wordt met huurder opnieuw gesproken over de verkoop van het pand. Zowel klein als grootonderhoud is voor de huurder.

Voormalige basisschool De Tunnel, Schore: Deze wordt verhuurd aan de Stichting Rust na Onrust. De huurovereenkomst loopt tot 2027 waarna overname door de stichting opnieuw besproken wordt.

Kinderdagopvang Kibeo, Wemeldinge: Voor de realisatie van het IKC is sloop van dit gebouw noodzakelijk. Kibeo krijgt een plaats in het nieuwe IKC.

Van der Biltlaan 19a, Kapelle: Het voormalig schoolgebouw is gesloopt in 2024. De planontwikkeling van deze locatie is in voorbereiding.

Areal:
Werkplaats gemeente kantoor/kantine Kapelle
Werkplaats gemeente loodsen Kapelle
Werkplaats Wemeldinge
Brandweerkazerne Kapelle
Brandweerkazerne Wemeldinge
Dorpshuis "De Vroone" Kapelle
Dorpshuis Schore
Dorpshuis "De Wemel" Wemeldinge
Kinderdagverblijf Kibeo, Kromomme Wemeldinge
Gemeentehuis Kapelle
Sportgebouw Molenvate Kapelle
Sportgebouw Burgemeester van Sas Wemeldinge
Sportcentrum de Bloesem Kapelle
Peilhuisje Wemeldinge
Praathuisje "de Punt" Wemeldinge
Prokino Vroonland Kapelle
Molen de Hoop Wemeldinge
Molen Aeolus Wemeldinge
Boomweidelaan 44 Schore (zorgboerderij Rust na Onrust)
Van der Biltlaan 34 Kapelle ('t Kleine Honk)
Diverse opslaggebouwtjes begraafplaatsen

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Bouwbesluit bouwwerken leefomgeving Klimaatakkoord	MJOP 2022-2031	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen diverse programma's of in een aparte voorziening.

04.

Paragraaf

Bedrijfsvoering

Om ervoor te zorgen dat beleid goed en flexibel wordt uitgevoerd, is de invulling van onze bedrijfsvoering van groot belang. Het doel is om efficiënte, transparante en duurzame werkwijze te waarborgen, die bijdraagt aan het leveren van hoogwaardige diensten. Waarbij onze werkwijze in lijn is met de strategische doelstellingen en maatschappelijke verantwoordelijkheden.

Werken bij Gemeente Kapelle betekent actief zijn in een kleine, levendige gemeente, waar de korte lijnen een persoonlijke benadering mogelijk maken. De sterke betrokkenheid van inwoners creëert een hechte gemeenschap, waar samenwerking met zowel collega's als inwoners centraal staat.

We dragen zorg voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Met die reden kent de gemeente een netwerkende en participerende rol. Daarom zijn we een benaderbare, betrokken en betrouwbare partner. Optimale en toegankelijke dienstverlening staat daarbij voorop.

We zetten in op een weerbare organisatie, die klaar is voor de toekomst. Dat betekent dat we werken vanuit de (maatschappelijke) opgaven, die steeds vaker domein overstijgend zijn. Dit vergt een meer strategische samenwerking in de regio en een geregelde bijstelling van de ambities en concrete doelstellingen. We participeren daarom steeds vaker in netwerksamenwerkingen, wat een bepaalde flexibiliteit, wendbaarheid en inzet van ons vraagt. Dit is ook van invloed op de samenstelling van onze ambtelijke organisatie. Veel medewerkers zijn in diverse opgaven werkzaam.

Personeel en organisatie

Deze organisatieontwikkeling vraagt om een nieuwe organisatiestructuur. Deze maken we visueel. Het afgelopen jaar is gekeken naar een structuur die past bij het opgabegericht en integraal werken. Deze structuur formaliseren we in 2025. We spelen proactief in op de uitdagingen van de krappe arbeidsmarkt en richten ons op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent.

Formatie en inhuur

De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat een deel van de vacatures lastig is te vullen is. We profileren ons als een gemeente met aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, ontwikkelingsmogelijkheden, en veel ruimte en vertrouwen. Daarmee hopen we nieuwe medewerkers aan te trekken, het natuurlijke verloop van personeel laag te houden en medewerkers te binden aan onze organisatie.

We zien dat steeds meer taken vanuit het Rijk op gemeente afkomen. Uit oogpunt van continuïteit en kosten blijft gelden dat we structurele taken bij voorkeur opnemen in de vaste formatie. We ontkomen er niet aan om bij moeilijk vervulbare vacatures of specifieke deskundigheid formatie in te huren.

Verzuim

Het verzuim in de organisatie neemt de laatste jaren af. Tot op heden voldoen we aan de landelijke verzuimnorm. We blijven streven naar een laag verzuim. Dit doen we door een fijn werkklimaat te creëren voor onze medewerkers en hen goede arbeidsvoorwaarden te bieden.

Opleidingen

We moeten investeren in het binden en behouden van onze medewerkers. Medewerkers die zich kunnen ontwikkelen, hebben meer plezier in hun werk en blijven langer bij dezelfde werkgever. Daarom investeren we in scholing en ontwikkeling van talent, zodat er een natuurlijke doorstroming van medewerkers ontstaat.

Informatie en data

De gemeentelijke informatievoorziening is onlosmakelijk verbonden met nieuwe ontwikkelingen, zoals het uitvoeren van de Omgevingswet, de Wet open overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. De systemen moeten zo passend mogelijk zijn bij de wensen en behoeften van de samenleving. De kwaliteit, de juistheid en volledigheid van informatie is van groot belang. Daarnaast zijn we steeds meer afhankelijk van data en digitale middelen. Uitval hiervan kan ertoe leiden dat we het grootste deel van ons werk niet meer kunnen doen. Onze bedrijfsvoering loopt hiermee een risico. Daarom investeren we in digitale weerbaarheid.

Juridische zaken

Bij de besluitvorming is het steeds belangrijker dat belangen zorgvuldig worden gewogen, omdat het van groot belang is dat de overheid rechtmatig handelt. Juridische zaken is verantwoordelijk voor de volgende processen: (onafhankelijk) juridisch advies, juridische control, behandelen van bezwaarschriften en (hoger) beroep, en implementatie van nieuwe wetgeving.

WOO

De Wet open overheid (Woo) kent als doel een open overheid, die zorgdraagt voor een adequate en toegankelijke informatievoorzieningen. De Woo legt een aantal verplichtingen op, waaronder het geven van een impuls aan openbaarheid door in de begroting en de jaarrekening aan te geven hoe we rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

De Woo-verzoeken worden steeds complexer, veelomvattender en minder specifiek qua opgevraagde documenten. En de Woo verplicht ons om informatiecategorieën actief te publiceren. De uitvoering van de Woo vraagt een forse tijdsinvestering van onze medewerkers. In 2025 hopen we meer inzicht te krijgen in de capaciteit die nodig is voor de uitvoering van de wet. Ook is het belangrijk dat medewerkers en bestuurders zich bewust zijn van de impact van de Woo op hun werk en het belang van een transparante overheid.

Communicatie, dienstverlening en participatie

Steeds vaker pakt de samenleving zelf maatschappelijke vraagstukken op, soms uit zichzelf, maar ook gestimuleerd door de overheid. De rol van de lokale overheid verschuift hierdoor van organiseren naar faciliteren. Gemeente Kapelle is facilitator en aanjager van samenwerking. We zetten ons in voor transparante, toegankelijke en proactieve communicatie. En investeren in de manier waarop inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen meepraten, -denken en -doen. De drempel om het gemeentehuis binnen te stappen is laag en we staan klaar voor alle inwoners. Hier passen we onze middelen op aan.

Raad en college

In de begroting zijn de budgetten voor de raad, de griffie, college B&W, de rekenkamer en de accountant opgenomen.

Overhead	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Raad	346	375	373	384	395
Griffier	132	136	142	147	152
Rekenkamer	10	30	30	30	30
Accountant	73	73	73	73	73
College B&W	442	456	471	486	502

Rechtmatigheid

Met de rechtsmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de naleving van regels en afspraken, die relevant zijn voor het (financiële) reilen en zeilen van de gemeente. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient de gemeenteraad een verantwoordingsgrens vast te stellen. Dit is de grens waarboven het college aan de gemeenteraad fouten en onduidelijkheden rapporteert. Voor zowel fouten als onduidelijkheden geldt hetzelfde percentage en worden niet bij elkaar opgeteld.

Er is een verantwoordingsgrens vastgesteld van 1% van de totale lasten, inclusief donaties aan de reserves. Dit heeft de gemeenteraad besloten in de vergadering van 19 december 2023. Als deze grens wordt gepasseerd, wordt het totaal aan afwijkingen toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

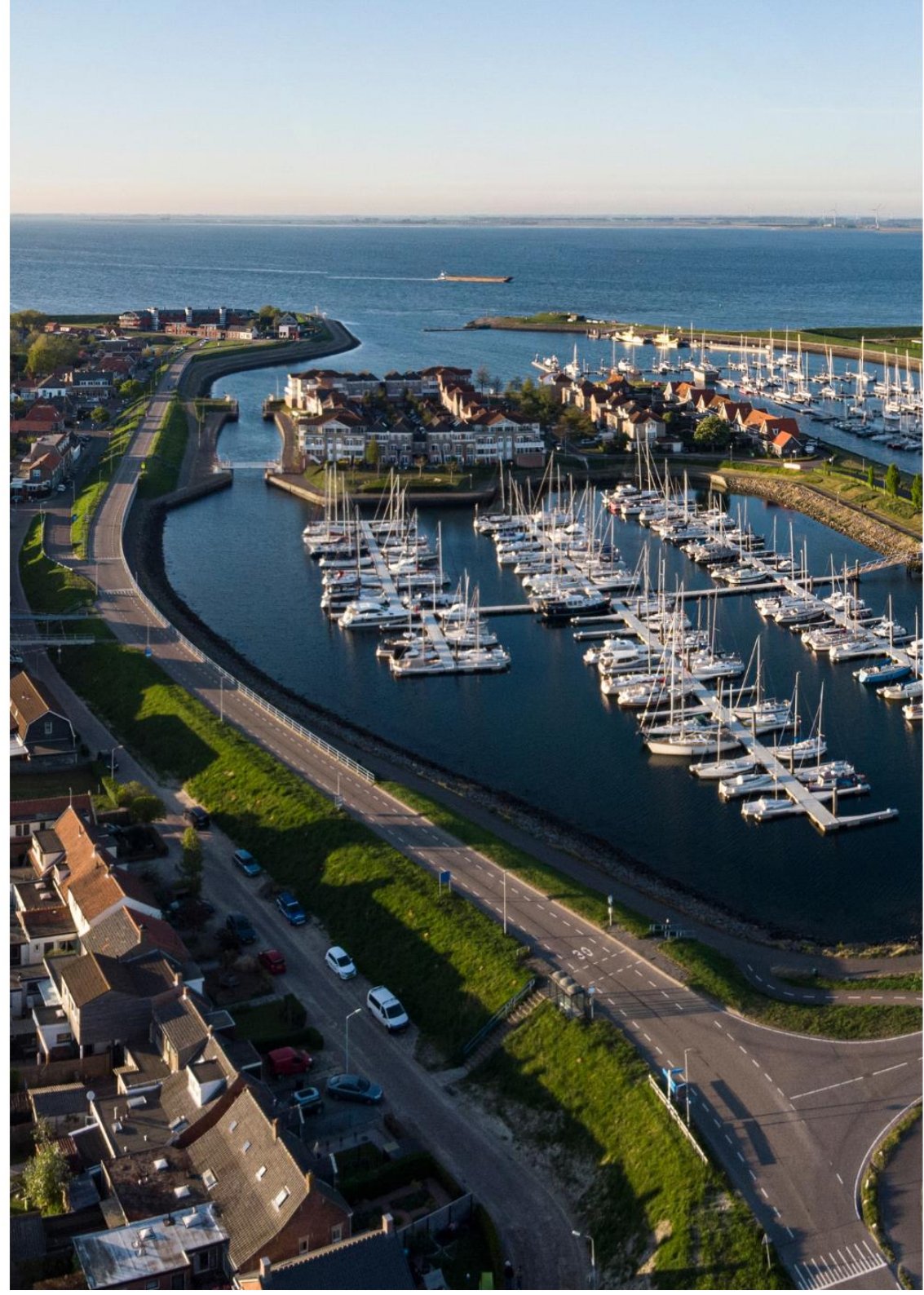
Tijd kost geld. Hoe efficiënt werkt Gemeente Kapelle? Dit onderzoeken we in 2025 via een doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoek naar een nader te bepalen onderwerp. Hiervoor stelt het college van burgemeester en wethouders eerst een onderzoeksplan vast. De financiële commissie ontvangt hiervan een afschrift. In de bestuursrapportages wordt verslag gedaan van de voortgang en resultaten van het onderzoek.

05. Paragraaf Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of stemrecht. Financieel belang is er, wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen verhaald kunnen worden op de gemeente.

We werken samen met verschillende gemeenschappelijke regelingen. Zij geven uitvoering aan wettelijke taken. Gemeente Kapelle is vertegenwoordigd in het bestuur. In VZG verband hebben we samen een nota vastgesteld waarin afspraken staan over hoe we samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland.

Inleiding

In 2024 is het rapport "Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland" binnen VZG verband geactualiseerd. Een goede samenwerking is van belang omdat het gaat om verlengd lokaal bestuur waarbij de gemeenschappelijke regelingen taken voor ons uitvoeren. De begrotingen en begrotingswijzigingen worden voor een zienswijze aangeboden. Jaarstukken worden ter kennisname aangeboden. Voor 2025 heeft het VZG-bestuur de inflatiecorrectie vastgesteld op 3,9% en de bezuinigingsrichtlijn op 0%.

In 2025 zetten we in op de volgende nieuwe inspanningen:

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2025 Bedrag	STR/INC
1.1	Toetreding tot nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer Zeeland.	Raad	Besluiten	X		p.m.	-
1.2	We passen de VZG-richtlijn toe op de gemeentelijke bijdrage aan GR'en. In de praktijk betekent dit een taakstelling van 5% vanaf 2026. In 2025 gaan we met onze gemeenschappelijke regelingen in gesprek hoe dit verder vorm te geven.	GR'en	Besluiten	X		Vanaf 2026 -5% op de overheadkosten van onze GR'en.	STR

Informatie per verbonden partij

1. Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) – Programma 01. Bestuur en Veiligheid	
Doelstelling	De VRZ levert een maatschappelijke bijdrage aan een veilige woon-, werk- en recreatieomgeving op het gebied van brandbestrijding en (medische) hulpverlening.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Risico's	In 2025 stijgt de gemeentelijke bijdrage, deze stijging zou komende jaren verder doorgezet worden. Vanwege de financiële ontwikkeling moet dit gekeerd worden. Het vervangen van brandweermaterieel en -materiaal is een lopend proces en is een altijd aanwezig risico. Daarnaast wordt in 2025 een besluit genomen over gezamenlijke huisvesting en gezamenlijke directievoering met de GGD.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) – Programma 03. Sociaal Domein	
Doelstelling	Samenwerken aan een gezond en veilig bestaan en sluitende zorg voor burgers in Zeeland.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Risico's	De GGD Zeeland heeft flink geïnvesteerd om de basis op orde te krijgen. Daarnaast wordt in 2025 een besluit genomen over gezamenlijke huisvesting en gezamenlijke directievoering met de VRZ.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

De Betho – Programma 03. Sociaal Domein	
Doelstelling	De Betho richt zich op het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan de doelgroep van de sociale werkvoorziening (Wsw) en beschermt werken en begeleidt werkzoekenden met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, via maatwerktrajecten, naar - al dan niet gesubsidieerd - betaald werk.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Goes, Noord-Beveland en Tholen.
Risico's	Met de invoering van de participatiewet wordt huidige Wsw (Wet sociale werkvoorziening) afgebouwd en meer ingezet op andere re-integratie instrumenten zoals loonkostensubsidie. De huidige organisatie moet daarop worden aangepast. Hiervoor is met elkaar een toekomstscenario ontwikkeld. De Participatiewet is een open-eind-financiering.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe, lid algemeen bestuur.

Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) – Programma 03. Sociaal Domein	
Doelstelling	De gezamenlijke belangen te behartigen en ondersteuning te geven op het terrein van welzijnszorg.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Risico's	Het SWVO heeft slechts beperkte risico's. De uitgaven worden gedaan voor rekening en risico van de deelnemende gemeenten. De Wmo is een open-eind-financiering. Ook landelijke wetgeving en jurisprudentie draagt bij aan de financiële risico's van gemeenten.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

Samenwerking de Bevelanden (GRdB) – Programma's 03. Sociaal Domein en 90. Middelen (overhead)	
Doelstelling	GR de Bevelanden bevordert een duurzame, robuuste samenwerking door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen. Dit heeft betrekking op de domeinen ICT en informatievoorziening, HRM en personeels- en salarisadministratie en Werk, Inkomen en Zorg (WIZ). De doelstelling is het vergroten van de bestuurskracht, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, door bundeling van ambtelijke expertise op operationeel, tactisch en/of strategisch niveau met als resultaat: verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Verloop, ziekteverzuim en het aantrekken van goed gekwalificeerd personeel. • Het niet voldoen aan AVG (algemene verordening gegevensbescherming). • Afdeling ICT: Uitval computerapparatuur en datacommunicatieverbindingen. • Eigen risicodragerschap WW-rechten.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur en Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Omgevingsdienst Zeeland (voormalige Regionale Uitvoeringsdienst RUD) – Programma 06. Leefomgeving en Mobiliteit	
Doelstelling	Het uitvoeren van (milieu-)taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven. Deze taken bestaan uit tenminste de zogenoemde basistaken milieu.
Deelnemers	Alle dertien Zeeuwse gemeenten en de provincie Zeeland.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De deelnemers kunnen de niet-wettelijke taken (de zogenoemde plustaken) terugnemen. • Het niet meer kunnen uitvoeren van de piketregeling. • Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen voor niet ingevulde vacatures. • De integraliteit bij het opstellen van een omgevingsplan kan aan kwaliteit verliezen omdat de benodigde kennis niet -meer- aanwezig is bij de gemeenten (de kennis van de inhoud van het werk ligt bij de RUD). • Het niet doorgaan van het plan van aanpak voor een robuuste RUD.
Portefeuillehouder	Siwart Mackintosh, lid algemeen bestuur.

Sabewa Zeeland – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	Heffing en invordering van lokale belastingen, kwijtschelding en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ).
Deelnemers	Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.
Risico's	Een risico welke Sabewa Zeeland zelf slechts beperkt kan beïnvloeden, zijn de proceskosten voor de no-cure-no-pay-bureaus met betrekking tot de bezwaarschriften.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, lid dagelijks bestuur, lid algemeen bestuur.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ) – Programma 05. Klimaat, energie en milieu	
Doelstelling	De behartiging van de belangen op het gebied van de afvalstoffenverwijdering. Hieronder wordt onder andere verstaan de verwerking van de huishoudelijke afvalstromen van de Zeeuwse gemeenten, de inzameling en verwerking van grof huishoudelijk afval via de regionale milieustraten en advisering en voorlichting over afvalpreventie en afvalverwerking. De uitvoeringsorganisatie is de Zeeuwse Reinigingsdienst BV (ZRD), welke 100% eigendom is van O.L.A.Z..
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De verplichtingen die aangegaan zijn in de contracten tussen OLAZ en verwerkers. • De ontwikkeling van de afvalstoffenbelasting, als mede een eventuele CO2-heffing kan in de toekomst een financieel risico geven. • Er vinden onderzoeken plaats over de toekomstbestendigheid van de regionale milieustraten in Zeeland. • In het kader van circulariteit worden hierbij ook de mogelijkheden naar enkele circulaire ambachtscentra in Zeeland onderzocht. Dit kan gevolgen hebben voor de milieustraat in Kapelle. • Huurovereenkomsten van enkele overslaglocaties (voor restafval, PMD, papier en karton) lopen binnen enkele jaren af. Nieuwe locaties moeten worden gezocht.
Portefeuillehouder	Siwart Mackintosh, lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur.

Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) – Programma 02. Wonen en voorzieningen	
Doelstelling	Het RBL voert de leerplichtfunctie uit en het Doorstroompunt (het voormalige regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten). Het belangrijkste doel van de leerplicht is het terugdringen van verzuim en voortijdig schooluitval van leerlingen van 5 tot 18 jaar. Het Doorstroompunt richt zich op jongeren tot 27 jaar die nog geen startkwalificatie hebben. Zij worden begeleid richting scholing en/of werk.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Risico's	Geen specifieke risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe, lid algemeen bestuur.

Zeeuwse Muziekschool (ZMS) – Programma 02. Wonen en voorzieningen	
Doelstelling	Het bevorderen van de participatie in kunst en cultuur met het doel een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de identiteit burgers, voor kinderen, jongeren en andere doelgroepen (bv ouderen, vluchtelingen). De 3 pijlers van de muziekschool zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. Academie (vrije tijds onderwijs, talent academy) 2. MuziekFabriek (primair en voortgezet onderwijs) 3. Sociaal domein (o.a. ouderenparticipatie en zorg)
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Goes, Noord-Beveland, Tholen, Middelburg, Hulst, Schouwen-Duiveland, Veere.
Risico's	De uittrekking van gemeentes en de financiële situatie.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

2. Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen. Met gespecialiseerde dienstverlening wordt getracht bij te dragen aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Financieel belang	Gemeente Kapelle heeft 53.040 aandelen met een aankoopwaarde van € 2,50. De aandelen kunnen niet vrij verkocht worden.
Risico's	Kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en strategisch risico.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH) – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	Het leveren van betrouwbare en concurrerend geprijsde producten.
Financieel belang	Gemeente Kapelle heeft 204 aandelen.
Risico's	Op de balans van Gemeente Kapelle zijn de aandelen ZEH N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 93.000. Voor dit bedrag loopt de gemeente risico. Mochten de energieprijzen sterk dalen, is ZEH N.V. mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

N.V. Economische Impuls Zeeland – Programma 04. Economische versnelling en toerisme	
Doelstelling	Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse kenniseconomie en het bijdragen aan de ontwikkeling van Zeeland.
Financieel belang	Gemeente Kapelle heeft 788 aandelen, zijnde 0,53% van het totaal uit te geven aandelen, met een prijs van € 1 per aandeel.
Risico's	Geen specifieke risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe, stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

GBE AQUA B.V. – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	Het houden en beheren van aandelen in drinkwaterbedrijf Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.
Financieel belang	Gemeente Kapelle heeft 1.341 aandelen, verkregen met een nominale waarde van € 10 per aandeel.
Risico's	Geen specifieke risico's.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Stedin Holding B.V. – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	Het borgen van de publieke belangen van een efficiënt en goed opererend netwerkbedrijf.
Financieel belang	Gemeente Kapelle heeft 191 aandelen, verkregen met een aanschafwaarde van € 150.000.
Risico's	Geen specifieke risico's. De publieke belangen zijn geborgd door wet- en regelgeving en de ACM als onafhankelijk toezichthouder.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

3. Stichtingen en verenigingen

Karel. – Programma 90. Middelen	
Doelstelling	De stichting Karel. biedt haar deelnemers dienstverlening aan die gericht is op inkoop- en contractmanagement.
Risico's	De behoefte aan flexibiliteit in inkoopondersteuning bij de deelnemers, beschikbaarheid van personeel, opzet van de financiën en de veranderende wet- en regelgeving.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Overzicht financiële gegevens verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling	Verwacht resultaat	Verwacht eigen vermogen		Verwacht vreemd vermogen		Bijdrage	
	2025	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2025	2024	2025
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	0	688	463	26.574	27.118	996	1.027
GGD Zeeland (excl. Inkoop Jeugd)	0	6.667	6.667	11.937	11.937	810	809
De Betho	0	10.904	9.701	4.321	2.950	-	-
SWVO	0	931	791	7.520	7.598	4.033	4.400
GR Samenwerking de Bevelanden	0	1.082	1.082	6.435	6.435	2.091	2.158
Omgevingsdienst Zeeland	0	860	890	4.510	4.670	355	356
Sabewa Zeeland	0	0	0	11.991	12.267	269	253
O.L.A.Z.	0	638	638	13.908	13.908	643	656
Regionaal Bureau Leerplicht	0	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	58	65
Zeeuwse muziekschool	0	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	121	152*
Totaal	0					9.376	9.876

Vennootschappen en coöperaties	2025	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2025
BNG Bank	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Zeeuwse Energie					
Houdstermaatschappij (ZEH)	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
N.V. Economische Impuls Zeeland	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
GBE AQUA	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Stedin Holding	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend

Stichtingen en verenigingen	2025	2024	2025	2024	2025
Karel.	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend

* Dit bedrag is de ingediende begroting 2025 en wijkt af van de opgenomen bijdrage aan de ZMS in deze begroting.

06.

Paragraaf

Financiering

Financiering is de manier waarop de gemeente de benodigde geldmiddelen aantrekt om te voldoen aan de financiële verplichtingen. De Rijksoverheid stelt regels aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal (treasury) moeten beheren. Gemeente Kapelle doet dit op een transparante manier en kiest binnen de kaders voor een eenvoudige systematiek. Financieren gaat altijd gepaard met risico's, bijvoorbeeld op de rente, kredieten, liquiditeiten en koersen. Deze paragraaf geeft hier inzicht in.

In de paragraaf financiering kijken we hoe de verhouding van kort en lang vreemd vermogen ten opzichte van begroting is. Dit doen we door te kijken naar de kasgeldlimiet, daarbij mag niet meer dan 8,5% van de totale begroting in kort vreemd vermogen worden gefinancierd. Daarnaast kijken we ook naar het renterisico. Daarbij mag de totale aflossing van lang vreemd vermogen niet hoger zijn dan 20% van de totale begroting.

Visie

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt voor het uitvoeren van de bedrijfsactiviteiten. Wij doen dit op een transparante manier en kiezen binnen de kaders voor een eenvoudige systematiek.

Risicoprofiel

Financieren gaat gepaard met risico's. Deze worden hieronder in beeld gebracht. Per risico geven we aan of deze risico's ook van toepassing zijn op Kapelle.

Soort risico	Toelichting	Maatregel	Omvang risico
Renterisico	Risico rentestanden	Sturen op wettelijk verplicht kasgeldlimiet, intradaglimiet en renterisiconorm	Laag
Debiteurenrisico	Risico op niet betalen debiteuren	Incassobeleid en voorziening dubieuze debiteuren	Midden
Liquiditeitsrisico	Niet goed in beeld hebben van kasstromen kan leiden tot onnodige rentekosten	Liquiditeitenplanning	Laag

Kredietlimiet en intradaglimiet

Ons kredietlimiet is € 1,5 miljoen, tot dit bedrag mogen wij negatief staan op onze bankrekening van de BNG. Komen we hierboven dan moeten wij direct actie ondernemen. Dit kan in de vorm van een kasgeldlening (kort lopend), het aanzuiveren via onze tegoeden in de schatkist (bij het Rijk), of een nieuwe langlopende lening aan te trekken.

Een overschrijding mag maximaal € 1 miljoen bovenop de € 1,5 miljoen van het kredietlimiet bedragen. Dit noemen we het intradaglimiet. Binnen 24 uur moeten wij dit limiet aanzuiveren anders betalen wij een boeterente.

Kasgeldlimiet

✓	Omvang begroting	€ 44.127
✓	Limiet (8,5%)	€ 3.750
✓	Gemiddelde schuld	€ 971
✓	Ruimte	€ 2.779

Renterisiconorm

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. Er geldt een wettelijke norm. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de vaste schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande vaste schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

Renterisiconorm

✓ Omvang begroting	€ 44.127
✓ Norm 20%	€ 8.825
✓ Renteherziening	€ 0
✓ Aflossing	€ 2.255
✓ Ruimte	€ 6.570

Leningenportefeuille

- Eind 2023 lopen er nog 15 leningen bij de BNG Bank, één bij Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V., één bij de gemeente Borsele en één bij provincie Noord-Brabant.
- De leningen zijn niet vervroegd aflosbaar.
- De rentepercentages van deze geldleningen variëren tussen de 0,25% en 6,11%, het gemiddelde rentepercentage is gestegen naar 1,4%.

Financieringsbehoefte

- Gezien onze huidige liquiteitspositie houden we voor 2025 rekening dat er geen nieuwe lening aangetrokken hoeft te worden.

EMU Saldo

- De Nederlandse overheid moet voldoen aan Europese begrotingsregels; het begrotingstekort per deelnemend land moet beperkt blijven tot maximaal 3%.
- In dat kader dient het EMU-saldo (EMU: Economische en Monetaire Unie) van de Nederlandse overheid binnen de grenswaarde te blijven.
- Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd.
- In het financieel akkoord van januari 2013 is opgenomen dat het kabinet geen sancties als gevolg van overschrijding van de norm toepast.
- Door investering in met name onderwijshuisvesting, riolering en wegen neemt het tekort op (ons aandeel in het) EMU-saldo toe.

	2024	2025	2026
EMU saldo	€ 997	€ 11.102	€ 6.218
Overschot of Tekort	Tekort	Tekort	Tekort

Renteschema 2025

Renteschema	2025	2024
Externe rentelasten (lang en kort)	€ 588	€ 813
Externe rentebaten	€ 50	€ 0
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 538	€ 813
Doorberekende rente aan sportcentrum De Bloesem	-/- € 60	-/- € 40
Aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 478	€ 853
Aan taakvelden toegerekende rente	€ 478	€ 853
Renteresultaat taakveld Treasury	€ 0	€ 0

Toelichting

- Met ingang van deze begroting lopen de grondexploitaties mee in de toerekening van de rente volgens de renteomslag. Dit is een voorschrift van het BBV. Mede hierdoor daalt de interne rente van 1,45% in 2024 naar 0,72% in 2025.
- De rentelasten zijn gedaald omdat we naar verwachting geen aanvullende financiering in 2024 en 2025 nodig hebben. De raming van de rentelasten over 2024 stellen we bij de 2^e bestuursrapportage 2024 neerwaarts bij.
- Aan het sportcentrum worden de rentelasten met ingang van 2023 doorberekend op basis van de lasten van de bij die investering aangetrokken financiering. Deze toegerekende lasten bedragen over 2025 € 60.000.
- Op het eigen vermogen wordt geen rente bijgeschreven.

07.

Paragraaf

Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen te realiseren op het gebied van wonen, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen. Gemeente Kapelle hanteert hiervoor de 'Nota Grondbeleid 2018'. Deze paragraaf gaat in op de visie op het gemeentelijk grondbeleid, de uitvoering daarvan, de financiële resultaten en de risico's.

Visie

Het grondbeleid staat mede in dienst van de andere gemeentelijke beleidsvelden. Het moet het mogelijk maken dat plannen voor volkshuisvesting, ruimtelijke en economische ontwikkeling en recreatie uitgevoerd kunnen worden.

Wijze van uitvoering

- Voor uitbreiding van woonkernen en bedrijventerreinen wordt een actief grondbeleid gevoerd met aandacht voor de financiële risico's.
- Faciliterend grondbeleid is aan de orde in situaties waarin wij geen grondpositie hebben, bijvoorbeeld bij inbreidingslocaties. Bij faciliterend grondbeleid wordt, als een initiatief niet past binnen het geldende omgevingsplan, eventueel gefaciliteerd in de vorm van planologische medewerking. Het uitgangspunt blijft het aangaan van (privaatrechtelijke) kostenverhaalovereenkomsten met planontwikkelaars voor de realisatie van een plan en het verhaal van kosten.
- Het uitgangspunt is dat verkoop van bouwgrond plaatsvindt tegen marktconforme prijzen. Hierbij wordt de grondprijs bepaald door wat men op de vrije markt bereid is daarvoor te betalen. Wij kiezen voor vaste grondprijzen met differentiatie naar locatie en woningtype. Voor elk afzonderlijk exploitatieplan worden de grondprijzen per m² bepaald.

Winstneming

- Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst wordt uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat.
- Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
  1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
  2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
  3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd) volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

Winstneming op de grondexploitaties (GREX-en) is een jaarlijks terugkerende post in de jaarrekening. In de begroting houden we geen rekening met aanvullende winstnemingen uit de GREX-en.

Ontwikkelingen

- Over de grondposities bedrijventerreinen bij de diverse gemeenten vindt op Provinciaal niveau overleg plaats. Voor de woningbouw zijn de Regionale Woon(zorg)visie De Bevelanden en de Regionale Woningmarktafspraken basisdocumenten.
- Aan het eind van de planperiode van deze begroting (2025-2028) zijn de meeste van de huidige complexen afgesloten.

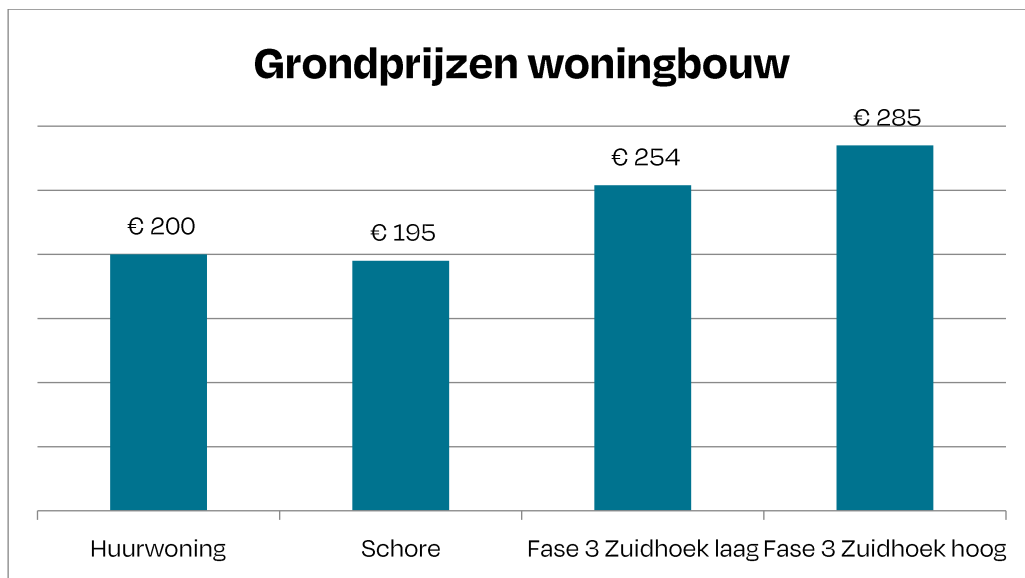
- In 2025 brengen we het plan voor de ontwikkeling van Zuidhoek 4, op basis van het in 2024 gemaakte stedenbouwkundige ontwerp, in procedure. Aansluitend wordt een deel van het gebied bouwrijp gemaakt en bereiden we de uitgifte van kavels voor.
- In 2025 maken we de uitbreiding van Schore bouwrijp en geven we de bouw kavels uit.
- In 2024 is duidelijk geworden of het ontwikkelen van Smokkelhoek 2 wel of niet haalbaar is. Zo nodig stellen we in 2025 stellen we hiervoor een GREX op.
- Het klimaatakkoord en het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid laat ons meeliften op ontwikkelingen op het gebied van milieu – en klimaatvriendelijk uitwerken van nieuwe plannen.

Project	Activiteiten in 2025	Geplande verkoop (m ²) in 2025	Boekwaarde per 31-12-2024 (* € 1.000)	Verwacht resultaat (* € 1.000)	Winstneming t/m 2023 (* € 1.000)	Jaar van afsluiten
Zuidhoek Fase 3 (woningbouw)	Laatste uitgifte deel West.	9.162	-/- 1.117	1.953 voordelig	840	2028
Plan Schore Boomweidelaan	Bouwrijp maken en uitgifte kavels.	875	-/- 129	233 voordelig		2026
Choorhoek (bedrijventerrein)	Woonrijp maken laatste deel van het plan.		-/- 1.196	928 voordelig	796	2026
Smokkelhoek (bedrijventerrein)	Woonrijp maken laatste deel plan.		-/- 9.411	9.483 voordelig	7.301	2025

Bovenstaande gegevens zijn ontleend aan de recentste herziening van de exploitatieopzetten per 1 januari 2024. Als aanpassing hierop sluiten we plan Smokkelhoek al af in 2024, omdat alle gronden zijn uitgegeven en we de nog te maken kosten in beeld hebben.

Overzicht geraamde verkoopopbrengsten per plan:

Grondverkoop *€1.000	2025	2026	2027	2028
Schore	171	-	-	-
Zuidhoek fase 3	2.473	-	-	-
Totaal opbrengsten	2.644	-	-	-

Risico's en reserves

De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties zijn relatief beperkt. Hieronder is in tabelvorm aangegeven waar welke risico's liggen.

(K= Kosten, O= Opbrengsten)

Plan	Hoog (30%)		Midden (20%)		Laag (10%)		Geen (0%)	
	K	O	K	O	K	O	K	O
Zuidhoek fase 3 Ontwikkeling deel West								
Schore Geen risico's								
Smokkelhoek Afronding								
Choorhoek Afronding								

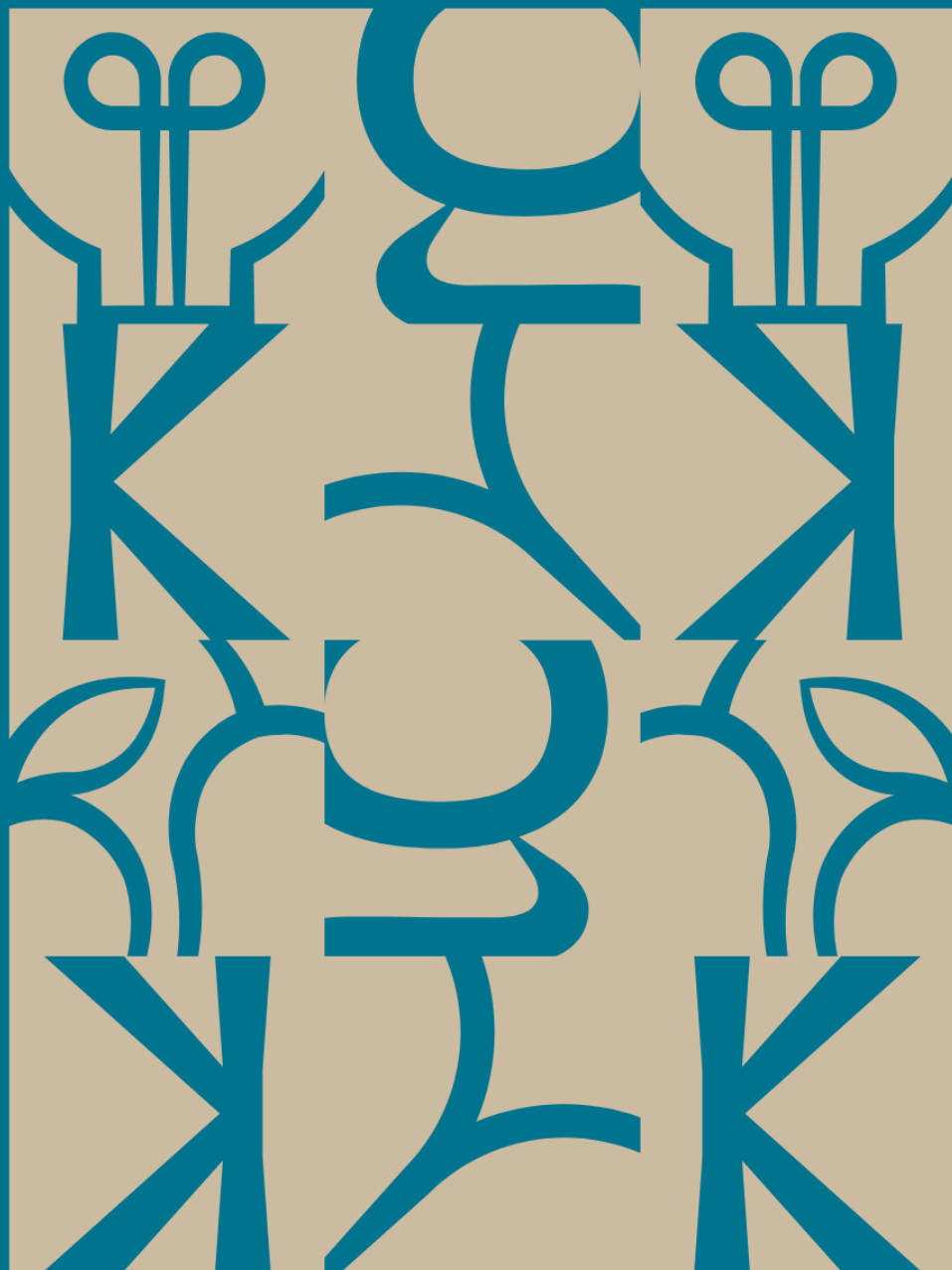

Hieronder is weergegeven wat het verloop van de reserve bouwgrondexploitaties zou zijn zonder overheveling van of naar de algemene reserve. We hebben rekening gehouden met de berekende jaarlijkse vennootschapsbelastinglast.

Bedrag * € 1.000	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Totale reserve bouwgrondexploitaties	794	544	395	395	395

Voor de jaren na 2025 wijzigt de reserve vooralsnog niet, omdat we voor die periode nog geen winstprognoses hebben wat betreft grondverkopen (uit nieuwe plannen).

Financiële begroting

1. Investeringsplan
2. Reserves en Voorzieningen

In de genoemde vergadering heeft u voor het vormen en/of aanhouden van de reserves de volgende criteria vastgesteld:

- a. het specifieke doel van de reserve;
- b. de voeding van de reserve;
- c. de maximale hoogte van de reserve;
- d. de maximale looptijd van de reserve;
- e. vrijval van de bestemmingsreserve ten gunste van de algemene reserve vrij-besteedbaar, als de betreffende reserve binnen de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot de investering.

Nadat u de begroting en daarmee de mutaties in de reserves heeft vastgesteld, kan tijdens de uitvoering van de begroting naar voren komen dat reserves gemuteerd moeten worden. Een stelregel is dat een tussentijdse wijziging van de reserves zo weinig mogelijk moet plaatsvinden. Deze mutaties hebben de expliciete goedkeuring van u nodig. Voor de transparantie en uw inzicht in de reservepositie zal in raadsvoorstellen met een reserve als dekking tevens de stand van zaken van deze reserve incl. aangegane verplichtingen en de stand incl. de voorgenomen dekkingen worden weergegeven.

Het BBV kent geen verbod tegen een rentetoerekening aan reserves. Met ingang van de begroting 2005 heeft de raad besloten geen rentetoevoeging toe te passen op de reserves, omdat in de exploitatie wordt uitgegaan van de werkelijk betaalde en ontvangen rente in plaats van het toepassen van de zogenaamde renteomslag.

Een andere mogelijkheid is om aan de reserves het inflatiepercentage toe te voegen, zodat de bestemmingsreserves hiermee gevoed worden voor de toekomstige dekking van de betreffende investeringen. Het punt hierbij is wel dat het gerealiseerde resultaat lager wordt, terwijl de dekking voor de toekomst is. In 2005 heeft de raad besloten om geen inflatiepercentage toe te voegen aan de reserves.

Toelichting per reserve

Algemene reserve niet vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Deze reserve is een verplicht genormeerde minimum buffer om algemene financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	De algemene reserve dient minimaal de artikel 12-norm (globaal 2% van de som van de algemene uitkering) te bedragen. Als streefwaarde behorend bij een financieel gezonde positie hanteren wij het vijfvoudige van de minimumnorm (globaal 5 x 2% van de algemene uitkering).
Toelichting	De algemene reserve niet vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Algemene reserve vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van het eigen vermogen, waaraan nog een nadere bestemming moet worden gegeven.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	<ul style="list-style-type: none"> – Incidenteel overschot c.q. tekort op de jaarrekening. – Incidentele lasten en baten van de begroting.
Hoogte	Geen maximum.
Toelichting	De algemene reserve vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Reserve begraafplaatsen	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van de opbrengsten met betrekking tot de koopsommen eigen graven en columbarium-elementen en de afkoopsommen voor het onderhoud dienende voor het onderhoud van de begraafplaatsen en toekomstige investeringen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de begraafplaatsen.
Hoogte	De maximale hoogte is in de raad van 5 juli 2011 vastgesteld op € 100.000.
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is het onderzoek begroting begraafplaatsen vastgesteld.

Reserve bouwgrondexploitatie	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Voor onvoorzienbare algemene risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele linie stagneert.
Tijdsfactor	Zolang er bouwgrond exploitatieplannen zijn.
Mutaties	Vanaf 2016 wordt de reserve gemuteerd voor eventuele heffingen uit hoofde van de Vennootschapsbelasting en bij het afsluiten van complexen.
Hoogte	Minimale omvang van € 500.000 en een maximale omvang van € 750.000.
Toelichting	De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties in de gemeente Kapelle zijn relatief beperkt. Waar een concreet risico of verlies is voorzien, zijn de financiële gevolgen direct verwerkt. De risico's schatten we vooralsnog als laag in. Elk jaar actualiseren we de exploitatieplannen. Doordat we de lasten vennootschapsbelasting uit deze reserve dekken, kan het saldo van deze reserve onder het minimumniveau zakken. Door toevoegen van (een deel van) de winstneming brengen we deze reserve dan weer op peil.

Reserve Tunnel Zuidhoek	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De reserve is bestemd voor de afschrijving van de tunnel Zuidhoek.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn 40 jaar.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Kosten bouw tunnel.
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving totale kosten bouw tunnel.

Reserve MFA 't Saamdeel gebouw	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van de MFA (40 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 4.449.000 (max)
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve MFA 't Saamdeel installaties	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de installaties voor de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn (25 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 1.743.000 (max)
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve Sportcentrum	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van het sportcentrum 'De Bloesem'.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw sportcentrum.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	€ 5.853.000 (max)
Toelichting	De realisatie van een nieuw sportcentrum brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Over de jaren 2015-2020 is (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw sportcentrum met zich meebrengt. Ook hier wordt na realisatie de componentenregeling toegepast ten behoeve van de afschrijvingstermijnen. Vanaf het jaar 2023 zetten we deze reserve in ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten.

Reserve Onderwijshuisvesting	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Een reserve voor de realisatie van nieuw onderwijshuisvesting.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw onderwijshuisvesting.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	ntb
Toelichting	De realisatie van een nieuw onderwijshuisvesting brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Vanaf 2022 wordt (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw onderwijshuisvesting met zich meebrengt.

Geormerkte reserve afschrijvingen	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Op grond van het BBV moeten vanaf 2017 alle investeringen volledig worden geactiveerd. Dit wil zeggen dat reserves niet direct in mindering mogen worden gebracht op deze activa, maar dat tegenover de betreffende afschrijving een gelijk bedrag uit de reserve wordt onttrokken. Door deze wettelijk verplichte systematiek ligt er een claim op deze reserve voor de komende jaren.
Tijdsfactor	Geen maximale looptijd.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Geen maximale hoogte, aangezien de hoogte van deze reserve afhankelijk is van de bedragen die gemoeid zijn met investeringen met een economisch nut
Toelichting	Zie doel.

Totaaloverzicht reserves 2025-2028

De (verwachte) reservepositie op 31 december 2024 bedraagt € 28.747.000. Hierin is de begroting van 2024 en de jaarrekening 2023 verwerkt. Met de verwerking van de begroting 2025 e.v. dalen de reserves naar een bedrag van € 26.001.000.

Naam reserve (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2026	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2027	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve													
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425
Algemene reserve vrij besteedbaar	4.907	0	0	4.907	0	205	4.702	0	55	4.647	0	0	4.647
Totaal algemene reserve	6.332	0	0	6.332	0	205	6.127	0	55	6.072	0	0	6.072
Bestemmingsreserve													
Reserve begraafplaatsen	60	0	0	60	0	0	60	0	0	60	0	0	60
Reserve bouwgrondexploitaties	544	0	149	395	0	0	395	0	0	395	0	0	395
Reserve tunnel Zuidhoek	1.341	0	44	1.297	0	44	1.253	0	44	1.209	0	44	1.165
Reserve MFA't Saamdeel gebouw	4.068	0	127	3.941	0	127	3.814	0	127	3.687	0	127	3.560
Reserve MFA 't Saamdeel installaties	1.482	0	87	1.395	0	87	1.308	0	87	1.221	0	87	1.134
Reserve Sportcentrum	5.563	0	145	5.418	0	145	5.273	0	145	5.128	0	145	4.983
Reserve Onderwijshuisvesting	7.000	0	0	7.000	0	0	7.000	0	175	6.825	0	175	6.650
Geoormerkte reserve afschrijvingen	2.357	0	96	2.261	0	93	2.168	0	93	2.075	0	93	1.982
Totaal bestemmingsreserves	22.415	0	648	21.767	0	496	21.271	0	671	20.600	0	671	19.929
Totaal reserves	28.747	0	648	28.099	0	701	27.398	0	726	26.672	0	671	26.001

* excl afsluiting complexen

Structurele mutaties reserve

Een deel van de mutaties in de reserves is structureel. Deze mutaties hebben betrekking op dekking van afschrijvingslasten op investeringen en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Reserve	Programma	Omschrijving	B2025	B2026	B2027	B2028
Reserve Afschrijvingen	2. Wonen en voorzieningen	Diverse investeringen	26	26	26	26
		Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang	9	9	9	9
		Voordeel avg Economische investeringen	19	16	16	16
	4. Economische versnelling en toerisme	Onttrekking afschrijving reserve	2	2	2	2
	5. Klimaat, energie en milieu	Kliko's 2024 (res aschr)	4	4	4	4
	6. Leefomgeving en mobiliteit	Begraafplaatsen (afs res)	6	6	6	6
		Riolering (afs res)	25	25	25	25
	91. Overhead	Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
		Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis		2	2	2	2	
Totaal Reserve Afschrijvingen			95	93	93	93
Reserve Bouwgrondexploitaties	92. Vennootschapsbelasting	VPB last grondexploitaties totaal - begroting 2025	149	-	-	-
Totaal Reserve Bouwgrondexploitaties			149	-	-	-
Reserve Sportcentrum	2. Wonen en voorzieningen	Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Totaal Reserve Sportcentrum			145	145	145	145
Reserve Onderwijshuisvestig	2. Wonen en voorzieningen	BG24 onttrekking onderwijshuisvestiging	-	-	175	175
Totaal Reserve Onderwijshuisvestig			-	-	175	175
MFA 't Saamdeel	2. Wonen en voorzieningen	MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
		MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Totaal MFA 't Saamdeel			214	214	214	214
Tunnel	6. Leefomgeving en mobiliteit	Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Totaal Tunnel			44	44	44	44
Eindtotaal			648	496	671	671

Overzicht van mutaties per reserve

Mutatie per reserve	B2025	B2026	B2027	B2028
Reserve Afschrijvingen	95	93	93	93
2. Wonen en voorzieningen	54	51	51	51
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economische investeringen	19	16	16	16
4. Economische versnelling en toerisme	2	2	2	2
Ontrekking afschrijving reserve	2	2	2	2
5. Klimaat, energie en milieu	4	4	4	4
Kliko's 2024 (res aschr)	4	4	4	4
6. Leefomgeving en mobiliteit	31	31	31	31
Begraafplaatsen (afs res)	6	6	6	6
Riolering (afs res)	25	25	25	25
91. Overhead	5	5	5	5
Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Reserve Bouwgrondexploitaties	149	-	-	-
92. Vennootschapsbelasting	149	-	-	-
VPB last grondexploitaties totaal - begroting 2025	149	-	-	-
Reserve Sportcentrum	145	145	145	145
2. Wonen en voorzieningen	145	145	145	145
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145

Mutatie per reserve	B2025	B2026	B2027	B2028
Reserve Onderwijshuisvestig	-	-	175	175
2. Wonen en voorzieningen	-	-	175	175
BG24 onttrekking onderwijshuisvestiging	-	-	175	175
MFA 't Saamdeel	214	214	214	214
2. Wonen en voorzieningen	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Tunnel	44	44	44	44
6. Leefomgeving en mobiliteit	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	205	55	-
2. Wonen en voorzieningen	-	84	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	33	-	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	17	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	-	33	-	-
3. Sociaal Domein	-	15	-	-
Pilot Wasbare Luiers (BG25 3.21)	-	15	-	-
5. Klimaat, energie en milieu	-	39	40	-
Project Verduurzamen bedrijfsterreinen en waterstof (BG25 5.17)	-	39	40	-
6. Leefomgeving en mobiliteit	-	40	-	-
Vervanging fietssluisen en banken	-	15	-	-
Vervanging bewegwijzeringsborden	-	25	-	-
91. Overhead	-	28	15	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	-	15	-
CRM	-	20	-	-
WOO-platform	-	8	-	-
Eindtotaal	648	702	726	671

Overzicht van mutaties reserves per programma

Mutatie reserve per programma	B2025	B2026	B2027	B2028
2. Wonen en voorzieningen	413	494	585	585
Reserve Afschrijvingen	54	51	51	51
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economische investeringen	19	16	16	16
Reserve Sportcentrum	145	145	145	145
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Reserve Onderwijshuisvesting	-	-	175	175
BG24 onttrekking onderwijshuisvestiging	-	-	175	175
MFA 't Saamdeel	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	84	-	-
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	33	-	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	17	-	-
Noodlokale Speciaal Onderwijs	-	33	-	-
3. Sociaal Domein	-	15	-	-
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	15	-	-
Pilot Wasbare Luiers (BG25 3.21)	-	15	-	-
4. Economische versnelling en toerisme	2	2	2	2
Reserve Afschrijvingen	2	2	2	2
Onttrekking afschrijving reserve	2	2	2	2
5. Klimaat, energie en milieu	4	42	44	4
Reserve Afschrijvingen	4	4	4	4
Kliko's 2024 (res aschr)	4	4	4	4
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	39	40	-
Project Verduurzamen bedrijfsterreinen en waterstof (BG25 5.17)	-	39	40	-

Mutatie reserve per programma	B2025	B2026	B2027	B2028
6. Leefomgeving en mobiliteit	75	115	75	75
Reserve Afschrijvingen	31	31	31	31
Begraafplaatsen (afs res)	6	6	6	6
Riolering (afs res)	25	25	25	25
Tunnel	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	40	-	-
Vervanging fietssluisen en banken	-	15	-	-
Vervanging bewegwijzeringsborden	-	25	-	-
91. Overhead	5	33	20	5
Reserve Afschrijvingen	5	5	5	5
Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	-	28	15	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	-	15	-
CRM	-	20	-	-
WOO-platform	-	8	-	-
92. Vennootschapsbelasting	149	-	-	-
Reserve Bouwgrondexploitaties	149	-	-	-
VPB last grondexploitaties totaal - begroting 2025	149	-	-	-
Eindtotaal	648	702	726	671

Vorzieningen

In artikel 44 BBV is bepaald wanneer er sprake is van een voorziening. Voorzieningen geven een schatting aan van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen. Indien deze op de balansdatum niet zijn in te schatten kunnen geen voorzieningen worden gevormd, maar zal het betreffende risico in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen moeten worden.

De voorzieningen behoren niet tot het eigen vermogen, maar zijn een onderdeel van de schulden, aangezien aan een voorziening een verplichting kleeft. Verder moet elke voorziening de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. De voorziening mag dus niet groter of kleiner zijn. Mutaties in voorzieningen, toevoegingen dan wel vrijval, vloeien uitsluitend voort uit het aanpassen van de omvang van een voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau. De overige mutaties in de voorzieningen bestaan alleen uit verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Tot voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (zoals bijvoorbeeld rioolheffing)

Het vormen van een voorziening, dan wel een toevoeging aan een voorziening is een exploitatielast in het betreffende begrotingsjaar. De hiermee gemoeide middelen worden direct verantwoord op het betreffende programma. De aanwending van een (gedeelte van een) voorziening wordt rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt, via de balans en niet via de exploitatie. Indien de activiteit namelijk ook weer ten laste van de exploitatie zou lopen, zou het bedrag van de aanwending tweemaal als een last verantwoord worden.

Voor de bepaling van de omvang van de voorzieningen wordt uitgegaan van een voortschrijdende meerjarenraming van minimaal 10 jaar. Hieruit wordt berekend hoe hoog de jaarlijkse toevoeging aan de voorzieningen moet zijn. Als uitgangspunt zijn de normale onderhoudsactiviteiten genomen. Deze activiteiten geven geen materiële verlenging aan de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering. Dit in tegenstelling tot renovatieactiviteiten. Door renovatieactiviteiten neemt de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering toe. De afschrijvingsperiode is hiervoor bepaald op 25 jaar maximaal of afhankelijk van resterende gebruiksduur.

Vorzieningen mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's, waarvoor ze zijn ingesteld. Dit betekent dat rentetoevoegingen aan voorzieningen niet zijn toegestaan (artikel 45 BBV). Op deze regel is een uitzondering en wel indien de voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd.

Een voorziening is tegen contante waarde gewaardeerd als bij de bepaling van de hoogte van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening wordt uitgegaan van een lagere omvang dan de omvang die de voorziening over enige tijd moet hebben.

Toelichting per voorziening

Voorziening gemeentelijke gebouwen	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de volgende gebouwen: gemeentehuis, sportgebouwen (exclusief sportcentrum Groene Woud), gebouwen voor cultuur, recreatie en welzijn, werkplaats en overige gemeentelijke gebouwen. We actualiseren het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen iedere 2 jaar. Renovatiekosten vanaf een bedrag van € 25.000 worden geactiveerd.

Voorziening onderhoud sportcentrum De Bloesem	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten sportcentrum De Bloesem.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd.
Toelichting	Het groot-onderhoud is voor rekening van de gemeente. Bij de aanbesteding van de nieuwbouw zijn hierover afspraken gemaakt met de aannemer.

Voorziening civieltechnische (kunst)werken	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten civieltechnische (kunst)werken.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Onder de onderhoudsposten voor deze voorziening vallen de bruggen, glooiingen, tunnel, steigers, damwand en railing van de boulevard en jachthaven. De voorziening is niet voor het onderhoud van de kademuuren en het baggeren. De baggerplicht voor de haven behoort bij de jachthaven exploitant. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan voegen we jaarlijks een bedrag aan de voorziening toe.

Voorziening gemeentelijke monumenten	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke monumenten.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de monumenten (molens en torens). Hierin worden de incidentele onderhoudskosten van de monumenten verwerkt.

Voorziening strandjes	
Doel	Egaliseren van de kosten tot het ophogen van de strandjes.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Zie doel.

Voorziening riolering	
Doel	Via deze voorziening wordt gespaard voor de dekking van vervangingsinvesteringen om zo een geleidelijke overgang naar een situatie van directe afschrijving, waarbij investeringen ineens worden gedekt en geen rente verschuldigd is, te bereiken (ideaal-complex).
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is besloten deze voorziening in te stellen. Vanaf 2012 is gestart met een gecontroleerde tariefontwikkeling waarbij de tarieven rioolheffing zich geleidelijk naar een structureel niveau bewegen. Het gemiddeld investeringsniveau zoals opgenomen in het v-GRP is het uitgangspunt voor de berekeningen.

Voorziening afvalstoffenheffing	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Deze voorziening is bedoeld om ongewenste schommelingen in de tarieven op te vangen die aan derden in rekening worden gebracht.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de afvalverwijdering en de OLAZ. Incidentele lasten (specifieke projecten) in begroting of begrotingswijzigingen.
Hoogte	Geen maximum
Toelichting	In de begroting wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing kostendekkend geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt of er op het product afvalstoffenheffing een overschot of een tekort is. Het verschil wordt toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening wethouderspensionen/Appa	
Doel	Opvangen van toekomstige pensioenuitgaven van (voormalige) wethouders
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	De voorziening is in 2012 gevormd om toekomstige pensioenuitgaven van wethouders te kunnen opvangen. Voor arbeidsgerelateerde kosten mogen volgens het BBV geen voorzieningen worden gevormd, maar voor de wethouderspensionen is hiervoor een uitzondering gemaakt. Door een derde partij wordt jaarlijks een actuariële berekening gemaakt van de pensioenverplichtingen, op basis waarvan aanpassing van de voorziening nodig is.

Voorziening Verlofsparen	
Doel	Ter dekking van het gespaarde verlof (ambtelijke medewerkers)
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd.
Toelichting	Medewerkers kunnen echter vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren sparen. Deze verlofuren verjaren niet. Omdat bij dit verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en afbouw kennen, vormen we hiervoor een voorziening. De toevoeging is de opbouw van het spaarverlof, de onttrekking is de daadwerkelijke opname van het verlof. Als tarief hanteren we het uurloon van de medewerker.

Voorziening grondexploitaties	
Doel	Opvangen nog te maken kosten voor reeds afgesloten GREX-en.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Bij het afsluiten van een plan kan het nodig zijn dat er nog bepaalde kosten moeten worden gemaakt. Deze kosten zijn beperkt van omvang, te overzien en binnen een niet al te lange periode uitgevoerd.

Voorziening Precario	
Doel	Dekking risico voor lagere opbrengsten uit de precariobelasting. Enduris heeft procedure aangespannen tegen opgelegde aanslagen.
Tijdsfactor	Afwikkeling na uitspraak op cassatieverzoek.
Toelichting	In verband met een lopende procedure over de aanslagen precario met Enduris wordt 100% van de betwiste vordering opgenomen in een voorziening (€ 168.000 per jaar).

Totaaloverzicht voorzieningen 2025-2028

De stand van de voorzieningen op 1 januari 2025 bedraagt conform begroting 2024 en jaarrekening 2023 € 3.168.000. Na verwerking van de mutaties uit de begroting 2025 en de geplande mutaties in de periode 2026-2028 resteert per ultimo 2028 een bedrag van € 3.146.000.

Naam voorziening (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Ottrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Ottrek- kingen	Saldo 31-12-2026	Toevoeg- ingen	Ottrek- kingen	Saldo 31-12-2027	Toevoeg- ingen	Ottrek- kingen	Saldo 31-12-2028
Voorziening gemeentelijke gebouwen	75	115	235	(44)	115	117	(46)	115	62	7	115	161	(39)
Voorziening sportcentrum De Bloesem	174	207	159	222	207	166	264	207	229	242	207	181	268
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	72	85	98	59	85	79	65	85	37	113	85	70	128
Voorziening gemeentelijke monumenten	33	30	33	30	30	29	31	30	14	47	30	14	63
Voorziening strandjes	41	15	40	16	15	0	31	15	0	46	15	40	21
Voorziening riolering	151	700	710	141	750	750	141	800	800	141	850	850	141
Voorziening afvalstoffenheffing	401	0	45	356	0	0	356	0	0	356	0	0	356
Voorziening APPA	1.166	0	3	1.163	0	3	1.160	0	3	1.157	0	3	1.154
Voorziening wachtgelden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening Verlofsparen	13	0	0	13	0	0	13	0	0	13	0	0	13
Voorziening grondexploitaties	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37
Voorziening precario	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004
Totaal voorzieningen	3.168	1.152	1.323	2.997	1.202	1.144	3.055	1.252	1.145	3.163	1.302	1.319	3.146

Mutaties in de voorzieningen 2025-2028

Mutatie in de voorzieningen door toevoegingen.

Mutatie reserve per programma	B2025	B2026	B2027	B2028
1. Bestuur en veiligheid	5	5	5	5
Voorziening gemeentelijke gebouwen	5	5	5	5
2. Wonen en voorzieningen	309	309	309	309
Voorziening gemeentelijke gebouwen	102	102	102	102
Voorziening Sportcentrum	207	207	207	207
6. Leefomgeving en mobiliteit	807	857	907	957
Voorziening Civiel technische kunstwerken	85	85	85	85
Voorziening gemeentelijke gebouwen	7	7	7	7
Voorziening Onderhoud Strandjes	15	15	15	15
Voorziening Riolering	700	750	800	850
91. Overhead	30	30	30	30
Voorziening gemeentelijke gebouwen	30	30	30	30
Eindtotaal	1.152	1.202	1.252	1.302

Mutaties in de voorzieningen door uitgaven.

Bedragen	2025	2026	2027	2028
Gemeentehuis	114	36	1	31
Muziekzaal Ons Genoegen	5	6	1	4
Speel-O-Theek Kapelle	5	5	1	-
Dicwale, fruitteelmuseum	11	13	1	10
Recreatie, praathuisje	5	2	1	2
Recreatie, peilhuisje	0	3	1	-
Dorpshuis De Wemel	45	8	11	26
Dorpshuis Schore	5	22	-	42
Dorpshuis De Vroone	14	7	10	29
Begraafplaatsen	8	3	-	3
Voorziening gemeentelijke gebouwen	235	117	62	161
Sportcentrum De Bloesem	159	166	229	181
Voorziening sportcentrum De Bloesem	159	166	229	181

Bedragen	2025	2026	2027	2028
Onderhoud haven en sluizen, bruggen, tunnel	98	79	37	70
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	98	79	37	70
Gemeentelijke monumenten	33	29	14	14
Voorziening gemeentelijke monumenten	33	29	14	14
Ophogen strandjes	40	-	-	40
Voorziening strandjes	40	-	-	40
Groot onderhoud en vervanging riolering	710	750	800	850
Voorziening riolering	710	750	800	850
demping woonlasten	45	-	-	-
Voorziening afvalstoffenheffing	45	-	-	-
Loonkosten	3	3	3	3
Voorziening APPA	3	3	3	3
Totaal onttrekkingen uit voorzieningen	1.323	1.144	1.145	1.319
Totaal dotaties aan voorzieningen	1.152	1.202	1.252	1.302

Investeringsplan 2025-2028

Programma	Product	Inv 2025	Inv 2026	Inv 2027	Inv 2028
2. Wonen en voorzieningen	201. Sociale samenhang door passende voorzieningen	291	-	50	39
	202. De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	8.538	2.500	2.060	5.000
	205. Accommodaties	82	-	-	-
Totaal 2. Wonen en voorzieningen		8.911	2.500	2.110	5.039
3. Sociaal Domein	303. Ondersteunen kwetsbare inwoners	50	50	50	50
Totaal 3. Sociaal Domein		50	50	50	50
4. Economische versnelling en toerisme	402. Toerisme en recreatie	-	-	-	-
Totaal 4. Economische versnelling en toerisme		-	-	-	-
6. Leefomgeving en mobiliteit	601. Leefomgeving	2.705	2.353	2.623	2.304
	604. Mobiliteit	50	175	-	-
	606. Riolering	2.494	1.459	1.459	1.459
Totaal 6. Leefomgeving en mobiliteit		5.249	3.986	4.082	3.763
91. Overhead	9102. Huisvesting gemeentehuis	-	-	-	847
Totaal 91. Overhead		-	-	-	847
Totale investeringen		14.210	6.536	6.242	9.699

De kapitaallasten (afschrijvingen en rente) zijn opgenomen in de meerjarenraming.

Geprognotiseerde Balans

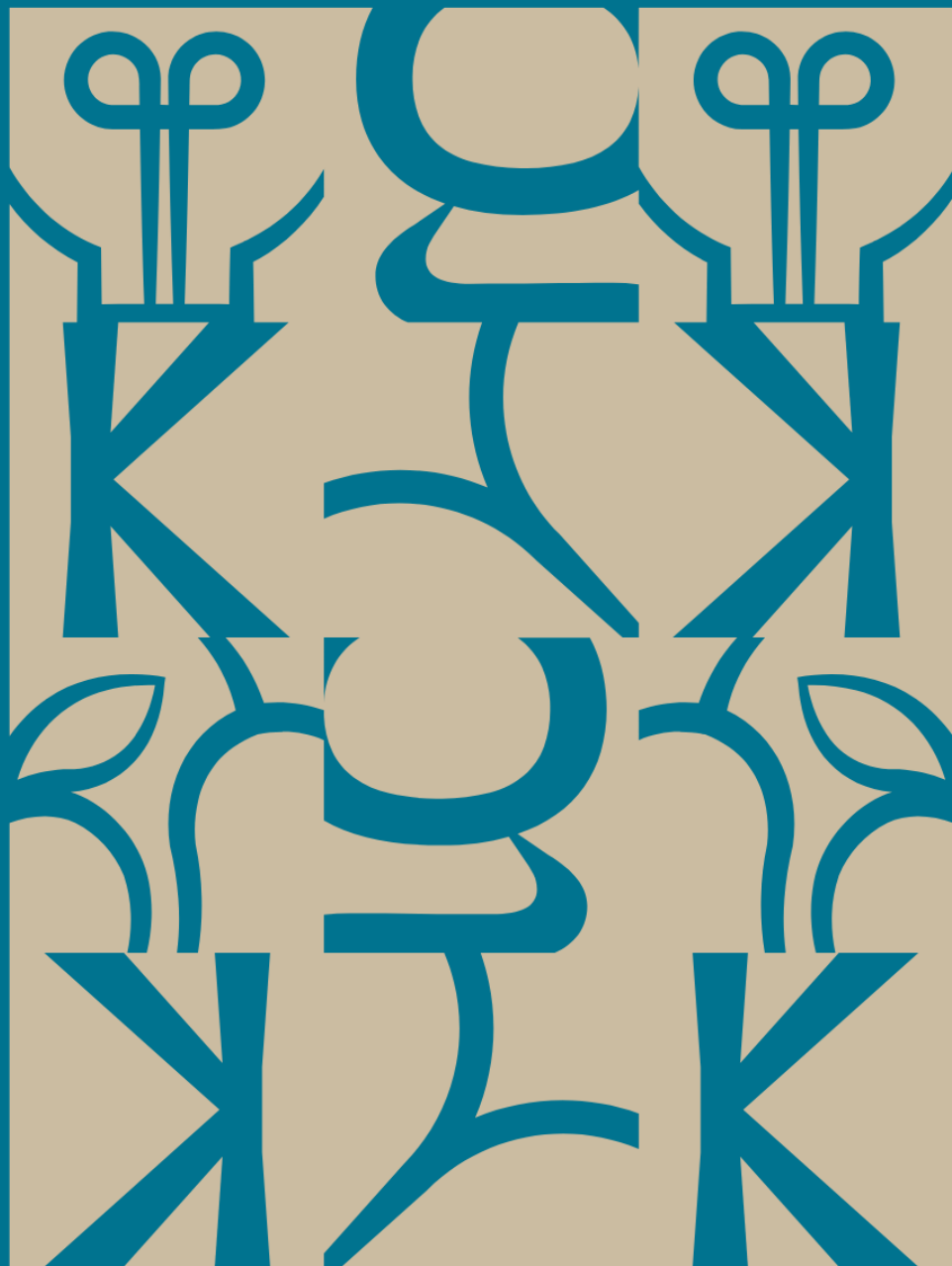
Activa	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
(im) Materiële vaste activa	65.919	76.468	88.075	91.891	95.070	101.228
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.491	1.391	1.391	1.391	1.391	1.391
Financiële vaste activa: Leningen	2.514	4.754	4.754	4.754	4.754	4.754
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar						
Totaal Vaste Activa	69.924	82.613	94.220	98.036	101.215	107.373
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	3.976	1.277	-47	1.372	1.717	1.708
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	11.638	6.638	1.638	1.638	1.638	1.638
Liquide middelen	21	21	21	21	21	21
Overlopende activa	1.866					
Totaal Vlottende Activa	17.501	7.936	1.612	3.031	3.376	3.367
Totaal Activa	87.425	90.549	95.832	101.067	104.591	110.740
Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Eigen vermogen - Algemene reserve	10.780	6.332	6.332	6.127	6.072	6.072
Eigen vermogen - Bestemmingsreserve	20.202	22.415	21.767	21.271	20.600	19.929
Voorzieningen	3.458	3.168	2.997	3.055	3.163	3.146
Vaste schuld	44.080	41.779	44.524	47.063	49.354	51.474
Totaal Vaste Passiva	78.520	73.694	75.620	77.516	79.189	80.621
Vlottende schuld	5.130	5.130	5.130	5.130	5.130	5.130
Overlopende passiva	3.775	11.725	15.082	18.421	20.272	24.989
Totaal Vlottende Passiva	8.905	16.855	20.212	23.551	25.402	30.119
Totaal Passiva	87.425	90.549	95.832	101.067	104.591	110.740

Incidentele baten en lasten

Baten en lasten	2025	2026	2027	2028
1 Bestuur en veiligheid				
lasten				
Uitvoeren aanbevelingen Quick Scan Lokale Democratie (BG25 1.1)	10	-	-	-
Uitvoeringskosten Opvang Vluchtelingen Oekraïne (BG25 1.4)	1.328	270	-	-
ZLM tour 2025 (BG25 1.2)	55	-	-	-
ZLM tour 2028 PM-post	-	-	-	-
baten				
Uitkering opvang vluchtelingen Oekraïne (BG25 1.4)	1.650	300	-	-
ZLM tour 2025 (BG25 1.2)	15	-	-	-
2 Wonen en voorzieningen				
lasten				
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	33	-	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	17	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	29	33	-	-
baten				
Aframing boekwaarde OBS Wemeldinge	-	33	-	-
Aframing boekwaarde SG Burg van Sas	-	17	-	-
Noodlokalen Speciaal Onderwijs	-	33	-	-
3 Sociaal Domein				
lasten				
Cliëntvolgsysteem Kapels netwerk (BG24 3.7)	5	5	-	-
Innovatie Sociaal Domein (BG25 3.19)	15	-	-	-
Onderzoek Participatiebanen (BG25 3.10)	60	-	-	-
Pilot Wasbare Luiers (BG25 3.21)	15	15	-	-
Pilot Wijk GGD'er (BG25 3.8)	60	60	-	-
Pilot Zelfregiecentrum (ZRC) Wemeldinge (BG25 3.7)	45	45	-	-
Toezichthouders zorgfraude (BG25 3.20)	28	-	-	-

Baten en lasten	2025	2026	2027	2028
baten				
Pilot Wasbare Luiers (BG25 3.21)	-	15	-	-
Regiobudget beschermd wonen (BG25 3.8)	60	60	-	-
Spuk IZA (BG25 3.7)	45	45	-	-
4 Economische versnelling en toerisme				
lasten				
Inhuur Boulevardvisie	2	-	-	-
Inhuur Detailhandelsvisie	9	-	-	-
Inhuur Economie	20	-	-	-
Inhuur Leader subsidie	12	-	-	-
Inhuur Recreatie en toerisme	25	-	-	-
Uitvoeringskosten detailhandelsvisie (BG25 4.3)	15	-	-	-
5 Klimaat, energie en milieu				
lasten				
Netcongestie (BG25 5.6)	5	-	-	-
Pilot zoetwaterproject (BG25 5.11)	15	-	-	-
Project Verduurzamen bedrijfsterreinen en waterstof (BG25 5.17)	39	39	40	-
SPUK uitkering energiearmoede (BG25 5.16)	109	-	-	-
Vleermuizen (BG25 5.4)	30	-	-	-
baten				
Onttrekking voorziening afval	45	-	-	-
Project Verduurzamen bedrijfsterreinen en waterstof (BG25 5.17)	-	39	40	-
SPUK uitkering energiearmoede (BG25 5.16)	109	-	-	-
6 Leefomgeving en mobiliteit				
lasten				
Beleidsplan Openbare verlichting (BG25 6.1)	10	-	-	-
Installatieverantwoordelijkheid openbare verlichting	8	-	-	-
Komborden type ISA (BG25 6.13)	20	-	-	-
Vervanging bewegwijzeringsborden	-	25	-	-

Baten en lasten	2025	2026	2027	2028
Vervanging fietssluisen en banken	15	15	-	-
baten				
Vervanging bewegwijzeringsborden	-	25	-	-
Vervanging fietssluisen en banken	-	15	-	-
90 Middelen				
baten				
Dividend ZEH	668	-	-	-
Eenmalige korting Gemeentefond 2025	-437	-	-	-
91 Overhead				
lasten				
Afsprakensysteem (verplichte aanbesteding)	12	-	-	-
Beveiliging mobiele telefoon (BG25 91.7)	10	-	-	-
CRM	-	20	-	-
E-Herkenning/ EIDas (BG25 91.4)	6	-	-	-
Inhuur Data-analist (BG24 1.10)	38	-	-	-
Moderne werkplek en online leerplatform (BG25 91.5 en 91.6)	62	-	-	-
Nieuw intranet (BG25 90.10)	30	-	-	-
Onderzoek belastingen (BG25 91.13)	10	-	-	-
Safe GPT / Co pilot (BG25 91.9)	4	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	-	15	-
Woo-platform	-	8	-	-
baten				
CRM	-	20	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	-	15	-
WOO-platform	-	8	-	-
Totaal incidentele lasten	2.155	586	55	0
Totaal incidentele baten	2.154	610	55	0
Saldo incidentele baten en lasten	-	-25	-	-

Meerjaren- begroting

1. Bestuur en Veiligheid
2. Wonen en Voorzieningen
3. Sociaal Domein
4. Economische versnelling en Toerisme
5. Klimaat, Energie en Milieu
6. Leefomgeving en Mobiliteit

Middelen, overhead en
vennootschapsbelasting

Meerjarenbegroting

Totalen per programma	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Bestuur en veiligheid	4.340	3.097	2.871	2.927
Wonen en voorzieningen	7.058	6.061	5.017	4.963
Sociaal Domein	17.441	17.144	16.877	16.852
Economische versnelling en toerisme	746	432	361	365
Klimaat, energie en milieu	2.308	2.156	2.177	2.146
Leefomgeving en mobiliteit	7.696	7.742	8.066	8.345
Middelen	734	828	999	1.139
Overhead	5.811	6.377	7.075	7.683
Vennootschapsbelasting	149	0	0	0
Totale lasten	46.282	43.838	43.442	44.420
Baten				
Bestuur en veiligheid	-1.822	-463	-169	-175
Wonen en voorzieningen	-4.437	-3.290	-2.006	-1.939
Sociaal Domein	-2.292	-2.419	-2.207	-2.207
Economische versnelling en toerisme	-302	-80	0	0
Klimaat, energie en milieu	-2.130	-1.948	-1.955	-1.963
Leefomgeving en mobiliteit	-3.186	-3.303	-3.428	-3.560
Middelen	-31.218	-30.948	-31.983	-33.005
Overhead	-246	-252	-258	-265
Totale baten	-45.635	-42.703	-42.006	-43.112
Mutatie reserves baten				
Wonen en voorzieningen	-413	-494	-585	-585
Sociaal Domein	0	-15	0	0
Economische versnelling en toerisme	-2	-2	-2	-2
Klimaat, energie en milieu	-4	-42	-44	-4
Leefomgeving en mobiliteit	-75	-115	-75	-75

Totalen per programma	2025	2026	2027	2028
Overhead	-5	-33	-20	-5
Vennootschapsbelasting	-149	0	0	0
Totale baten reserves	-648	-702	-726	-671
Totaal	0	433	710	637

Programma Bestuur en veiligheid

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
Geen bijzonderheden.								

Wat gaat het kosten?

Bestuur en veiligheid			2026	2027	2028
	Sterk bestuur		1.107	1.138	1.171
	Dienstverlening	55	55	55	
	Digitalisering en datagedreven werken	35	35	35	
	Veiligheid	1.353	1.086	1.099	
	Burger- en overheidsparticipatie	8	8	8	
	Regionale samenwerking	186	186	186	
	Burgerzaken	354	364	374	
Lasten			3.097	2.871	2.927
	Dienstverlening		0	0	0
	Veiligheid		-300	0	0
	Burgerzaken		-163	-169	-175
Baten			-463	-169	-175
Totaal			2.634	2.702	2.752

Programma Wonen en voorzieningen

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
2.1	We bouwen de bijdrage schoolbegeleidingsdiensten af.	Schoolbegeleidingsdiensten, Kapelse basisscholen	Informereren	X	X	X	Besparing 2026: - €12.500 2027: - € 26.000 2028: - € 54.000	STR

Wat gaat het kosten?

Wonen en voorzieningen	2026	2027	2028
Sociale samenhang door passende voorzieningen	2.536	2.580	2.627
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	1.662	1.880	1.877
Wonen voor iedereen	216	238	257
Cultureel erfgoed	114	116	112
Accommodaties	64	64	65
GREX - woningbouw	1.468	138	25
Lasten	6.061	5.017	4.963
Sociale samenhang door passende voorzieningen	-975	-1.012	-1.049
De beste onderwijskansen voor alle Kapelse kinderen	-440	-446	-452
Wonen voor iedereen	-316	-316	-316
Cultureel erfgoed	-5	-5	-5
Accommodaties	-87	-90	-92
GREX - woningbouw	-1.468	-138	-25
Mutatie reserves	-494	-585	-585
Baten	-3.785	-2.592	-2.524
Totaal	2.277	2.425	2.439

Programma Sociaal Domein

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
3.1	Indien uit onderzoek blijkt dat we minder willen uitgeven aan regionaal ingekochte preventie (alcoholpreventie, verslavingspreventie en GGZ-preventie) gaan we de subsidiëring afbouwen. Dit houdt in de uitvoering van de Zeeuwse aanpak Laat ze niet (ver)zuipen (CZW bureau) en de inkoop van interventies voor verslavingspreventie en GGZ-preventie bij Emergis Preventie (ingekocht door SWVO).	SWVO, CZW bureau, gemeenten Oosterscheld eregio		X	X	X	Vanaf 2026 besparing - € 20.000,-	STR
3.2	Indien uit onderzoek blijkt dat we algemeen maatschappelijk werk willen beleggen bij LINK, beëindigen we het contract met SMWO voor dit onderdeel, bouwen gefaseerd de subsidiëring af en nemen eigen maatschappelijk werkers aan.	SMWO, SWVO		X	X	X	Gefaseerd: besparing - € 37.500,- in 2026 oplopend tot uiteindelijk besparing - € 150.000,-	STR
3.3	Indien uit onderzoek blijkt dat we de functie van het Tejo-huis in het SLT kunnen integreren, gaan we gefaseerd de subsidiëring van het TEJO-huis afbouwen.	TEJO-huis				X	Vanaf 2028 besparing - € 5.000,-	STR
3.4	We ontwikkelen inclusiebeleid. Onderdeel hiervan is de implementatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap en het huidige LHBTIQ+ beleid.	Inwoners, belangenorganisaties, zorgorganisaties, onderwijs, bedrijven,		X			Binnen budget	STR

		bouwen en wonen.						
--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--

Wat gaat het kosten?

Sociaal Domein	2026	2027	2028
Positieve gezondheid	3.025	2.811	2.871
Inclusieve samenleving	757	770	783
Ondersteunen kwetsbare inwoners	13.362	13.296	13.198
Lasten	17.144	16.877	16.852
Positieve gezondheid	-295	-96	-96
Inclusieve samenleving	-50	-50	-50
Ondersteunen kwetsbare inwoners	-2.075	-2.060	-2.060
Mutatie reserves	-15	0	0
Baten	-2.434	-2.207	-2.207
Totaal	14.710	14.670	14.645

Programma Economische versnelling en toerisme

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
4.1	We stoppen met onze deelname aan Contacta per 1 januari 2026.	Bevelandse gemeenten	Informereren	X	X	X	Besparing - € 12.500,-	STR

Wat gaat het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2026	2027	2028
Economische versnelling	120	122	123
Toerisme en recreatie	232	239	242
GREX - bedrijfsterrein	80	0	0
Lasten	432	361	365
GREX - bedrijfsterrein	-80	0	0
Mutatie reserves	-2	-2	-2
Baten	-82	-2	-2
Totaal	350	358	363

Programma Klimaat, energie en milieu

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
5.1	We ondersteunen de ontwikkeling van een regionale waterstofketen (productie – distributie – afname) voor een toekomstbestendig ondernemersklimaat in combinatie met het verduurzamen van de bedrijventerreinen.	Ondernemers, provincie, netbeheerders, Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), RVO.	Informeren	X	X		Extra middelen: 2026: € 38.500,- 2027: € 40.000,-	INC

Wat gaat het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2026	2027	2028
Natuur en biodiversiteit	25	25	25
Afvalstoffenheffing	1.476	1.478	1.470
Circulaire gemeente	482	497	513
Elektriciteit	10	10	10
Duurzame mobiliteit	2	2	2
Verduurzaming eigen organisatie	5	5	5
Klimaatbestendige leefomgeving	5	5	5
Warmte in gebouwde omgeving	113	115	117
Waterstof	39	40	0
Lasten	2.156	2.177	2.146
Afvalstoffenheffing	-1.674	-1.681	-1.689
Circulaire gemeente	-274	-274	-274
Warmte in gebouwde omgeving	0	0	0
Mutatie reserves	-42	-44	-4
Baten	-1.990	-1.999	-1.966
Totaal	166	178	180

Programma Leefomgeving en mobiliteit

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
	Mobiliteit							
6.1	ANWB bewegwijzeringsborden vervangen.		Informeren	X			Extra middelen € 25.000,-	INC
	Leefomgeving – Natuur en biodiversiteit							
6.2	Vooruitlopend op de effecten van het onderzoek naar bezuiniging op het maaien van lang gras boeken we deze taakstellend in.	Bewoners, ondernemers, bezoekers en het Waterschap	Informeren	X	X	X	Taakstelling - € 30.000,-	STR
6.3	Vooruitlopend op de effecten van het onderzoek naar bezuiniging op onkruidbestrijding boeken we de ze taakstellend in.	Bewoners, ondernemers en bezoekers.	Informeren	X	X	X	Taakstelling - € 40.000,-	STR
6.3	Daar waar mogelijk en redelijk rekenen wij een hogere prijs dan € 8,- per m2 in het kader van grondbeleid.	Initiatiefnemers	Informeren	X	X	X	Extra inkomsten € 10.000,-	STR

Wat gaat het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit	2026	2027	2028
Leefomgeving	2.866	3.015	3.121
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	1.005	1.016	1.026
Mobiliteit	138	116	116
Omgevingsrecht	1.615	1.667	1.721
Riolering	1.787	1.913	2.015
Begraafplaatsen	331	338	345
Lasten	7.742	8.066	8.345
Leefomgeving	-208	-208	-209
Leefomgeving - Natuur en biodiversiteit	-13	-13	-13
Mobiliteit	0	0	0
Omgevingsrecht	-796	-822	-849
Riolering	-1.971	-2.069	-2.172
Begraafplaatsen	-315	-316	-318
Mutatie reserves	-115	-75	-75
Baten	-3.418	-3.503	-3.635
Totaal	4.325	4.563	4.710

Overzicht Middelen

NR.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2026	2027	2028	Financiën	STR/INC
90.1	Zeeuws Archief Overbrengen archief 1990-2014 naar het Zeeuws Archief. Na 20 jaar zijn we verplicht om onze archieven over te brengen. We kiezen ervoor om het archiefblok 1990-2014 in zijn geheel over te brengen naar het Zeeuws Archief.	N.v.t.	Informeren	X	X	X	Extra middelen € 17.500,-	STR
90.2	E-Depot Overdragen van blijvend te bewaren digitale informatie na 20 jaar is een wettelijke verplichting. Bij wijziging van de Archiefwet wordt de overbrenging na 10 jaar.	N.v.t.	Infomeren	X	X	X	Extra middelen € 28.000,-	STR
91.3	Speerpunt 1 uit de I-Visie: 1 systeem waarin het volledige klantbeeld is vastgelegd (CRM). Het systeem maakt koppelingen met onze huidige systemen zodat medewerkers een volledig beeld van de inwoner hebben.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren		X		Extra middelen € 20.000,-	INC
91.4	Woo-platform. De Wet open overheid (Woo) regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe iemand die kan aanvragen. Er moeten stapsgewijs steeds meer openbaar worden gemaakt. Het is niet wenselijk om dat op de website te doen, omdat de data te zwaar is voor onze website.	Bevelandse gemeenten en GR de Bevelanden	Informeren		X		Extra middelen € 8.000,-	INC

Wat gaat het kosten?

Middelen	2026	2027	2028
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	116	122	132
Geldmiddelen	712	878	1.007
Lasten	828	999	1.139
Belastingen en heffingen	-3.951	-4.170	-4.343
Geldmiddelen	-2.224	-2.391	-2.522
Algemene uitkering	-24.772	-25.423	-26.139
Baten	-30.948	-31.983	-33.005
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-30.120	-30.984	-31.866
Overhead			
Kosten organisatie	4.117	4.844	5.478
Huisvesting gemeentehuis	454	460	440
ICT	80	50	49
P&O	121	118	114
Voorlichting en communicatie	34	34	33
Juridische zaken	18	18	18
Ondernemingsraad	6	6	6
GR de Bevelanden (excl. WIZ)	1.547	1.545	1.545
Lasten	6.377	7.075	7.683
Kosten organisatie	-251	-257	-264
Huisvesting gemeentehuis	-1	-1	-1
Mutatie reserves	-33	-20	-5
Baten	-285	-278	-270
Saldo overhead	6.092	6.796	7.413
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Lasten	0	0	0

Middelen	2026	2027	2028
Mutatie reserves	0	0	0
Baten	0	0	0
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-24.028	-24.187	-24.452

Bijlagen

Bijlage: Provinciaal toezicht

In de begrotingscirculaire van de toezichthouder zijn de wettelijke criteria opgenomen en wordt u geïnformeerd over een aantal onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen met betrekking tot het financieel toezicht op de eerstvolgende gemeentebegroting. Ook wordt verdere informatie gegeven over ontwikkelingen die zich gaan voordoen op het terrein van het financiële toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen die van belang zijn voor het opstellen van de gemeentelijke (meerjaren)begroting 2025 – 2028.

Hieronder zullen diverse toetsingsaspecten van de toezichthouder worden benoemd en vervolgens zal worden ingegaan op onze situatie.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>Gemeentefonds - Nieuwe financieringsystematiek</p> <p>Het kabinet Rutte 4 heeft besloten om na 2025 een nieuwe financieringsmethodiek in te voeren voor gemeenten en provincies. Het doel van het Rijk is om een “stabiele(re) financiering en daarmee meer autonomie voor deze medeoverheden” te bereiken. De nieuwe systematiek koppelt de ontwikkeling van het gemeentefonds (dat heet ‘accres’) los van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. In plaats daarvan koppelt het Rijk de ontwikkeling van het gemeentefonds aan de ontwikkelingen van het bruto binnenlands product. Het huidige systeem eindigt in 2025 en het nieuwe systeem gaat in met ingang van 2027. Het accres bestaat uit een volumedeel en een nominaal deel. Met het volumedeel bedoelen we dat deel dat gaat over de compensatie van bevolkingsgroei en reëel accres. Met het nominale deel bedoelen we de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling.</p> <p>De indexatie van het volumedeel wordt vanaf 2027 gebaseerd op basis van de (gemiddelde) ontwikkeling van het bruto binnenlands product van de afgelopen 8 jaar.</p> <p>De indexatie voor het loon- en prijsdeel verandert vanaf 2027 mee met de prijsontwikkeling bruto binnenlands product van het lopende jaar. Dit besloot het Rijk in de voorjaarsnota 2023 zodat het gemeentefonds op reëel niveau blijft.</p>	<p>Gemeente Kapelle verwerkt in de begroting en de meerjarenraming de meest actuele gegevens uit de circulaire.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>Wilt u meer lezen over het verschil tussen de oude en nieuwe financieringssysteem? Meer informatie hierover kunt u lezen op de site van de VNG.</p>	
<p>Gemeentefonds - Herijking gemeentefonds</p> <p>Vanaf 1 januari 2023 is het verdeelmodel van het gemeentefonds volledig herzien. Het doel van het Rijk is een stabiel verdeelmodel dat zoveel mogelijk aansluit bij de kosten van de gemeenten. Een 'ingroeipad' zorgt ervoor dat de gevolgen van de herziening beperkt blijven. Tot en met 2027 blijven de financiële gevolgen beperkt tot maximaal € 37,50 per inwoner. Dat geldt voor alle gemeenten. Daarbij maakt het niet uit of uw gemeente voordeel of nadeel heeft van het nieuwe verdeelmodel.</p> <p>Voor sommige gemeenten is het voor- of nadeel van de herverdeling groter dan € 37,50 per inwoner. Verwacht u een groter voordeel door de herverdeling dan € 37,50? Dan kunt u hier nog geen rekening mee houden. Het voordeel kan kleiner zijn dan waar u nu vanuit gaat. Verwacht u een groter nadeel dan € 37,50? Dan kunt u hier uit voorzichtigheidsoverwegingen rekening mee houden in uw raming na 2027.</p> <p>Het nieuwe verdeelmodel is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. Het Rijk evalueert en beoordeelt het verdeelmodel of het nog beter kan.</p>	<p>Gemeente Kapelle is een voordeelgemeente.</p> <p>Als de herverdeling wordt doorgevoerd, zal het voordeel (op basis van de huidige berekeningen) structureel € 883.000 zijn.</p> <p>In overeenstemming met de begrotingscirculaire van de provinciaal toezichthouder mag dit voordeel nog niet opgevoerd worden in begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.</p>
<p>Klimaat- en energiebeleid</p> <p>Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de klimaat en energieplannen. Het kabinet ondersteunt gemeenten hierbij met geld voor de jaren 2023 tot en met 2025. In de brief ministerie van Economische Zaken en Klimaat leest u hier meer over.</p> <p>Met dit geld kunnen gemeenten extra personeel aantrekken. Gemeenten kunnen meer kennis opdoen en experts inhuren. Gemeenten moeten ervanuit kunnen gaan dat ze dit geld elk jaar krijgen. Anders kunnen ze geen langdurige verplichtingen aangaan. Rijk, provincies en gemeenten overleggen nog om ook te zorgen voor zekerheid na 2025.</p> <p>Voor de jaren 2023 tot en met 2030 is er in totaal € 5,38 miljard beschikbaar voor de uitvoeringskosten voor gemeenten en provincies. In 2023 kregen gemeenten € 341 miljoen. Het bedrag dat u kreeg voor uw gemeente voor 2023, mag u vanaf 2025 jaarlijks in uw begroting opnemen. Hierover hebben wij u in het</p>	<p>Voor de klimaatgelden (SPUK-regeling CDOKE) is als structurele baat € 274.000 opgenomen bij het programma Klimaat, energie en milieu.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>voorjaar van 2023 geïnformeerd. We gaan er dan wel vanuit dat u dit bedrag zowel aan de opbrengsten- als de kostenkant opneemt. Want het extra geld dat u krijgt, is bestemd voor extra klimaat- en energietaken.</p> <p>Voor de jaren 2024 en 2025 is meer geld beschikbaar dan wat gemeenten in totaal in 2023 zullen ontvangen. Of uw gemeente recht heeft op dit extra geld, hangt af van uw plannen. Dit heet daarom planfinanciering. Elk plan krijgt een vast bedrag, afhankelijk van het type plan (zero-emissiezone, windpark, zonneweide of gebouw). De precieze bedragen per plan zijn nog niet vastgesteld. Er is geen maximaal bedrag per aanvraag. In totaal is hier voor 2024 € 90 miljoen en in 2025 € 300 miljoen beschikbaar.</p> <p>Het advies van de Raad van het Openbaar Bestuur zal eind maart 2024 verschijnen. Dit advies gaat over de bekostiging en governance van de decentrale uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Daarin staat waarschijnlijk dat het bedrag vanaf 2027 minimaal net zo hoog zal zijn als in 2023.</p>	
<p>Jeugdzorg - Uitgangspunt financieel toezicht opgaven jeugdzorg</p> <p>In het voorjaar 2023 stuurden wij u informatie over onze landelijke richtlijn voor het opnemen van de jeugdgeden in de begroting 2024. Deze richtlijn zullen wij actualiseren in het geval het Rijk bij de meicirculaire 2024 niet met een nieuwe oplossing komt. Op die manier weet u waar u aan toe bent bij het opstellen van de meerjarenraming 2026-2028. Wij zullen u hierover dan tijdig informeren.</p>	<p>Zie punt Verlengen richtlijn extra middelen jeugdzorg voor 2025-2028</p>
<p>Notitie incidenteel-structureel</p> <p>In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van 21 november 2023 is de notitie incidenteel/structureel vastgesteld. In deze notitie staan afspraken en verduidelijking over het onderwerp incidenteel/structureel. Eén van de afspraken gaat over de inzet van incidenteel geld voor structurele uitgaven. Gemeenten mogen een deel van de algemene reserve gebruiken voor structurele kosten. De voorwaarden hiervoor staan in deze notitie. Ook het bestaande beleid over de inzet van reserves is opgenomen in de notitie.</p> <p>We adviseren gemeenten om dit vooraf af te stemmen met de toezichthouder. Geef helder aan in uw begroting, wanneer u gebruik maakt van deze mogelijkheid. Neem deze onttrekking op in het verplichte overzicht van structurele reservemutaties en zorg voor een duidelijke toelichting.</p>	<p>Voor begroting 2025 maken wij geen gebruik van deze mogelijkheid.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>Eigen bijdrage Wmo-voorzieningen</p> <p>Het kabinet is van plan om voor één onderdeel van de Wmo 2015, namelijk de huishoudelijke hulp, een passende eigen bijdrage invoeren. In het coalitieakkoord van het demissionair kabinet staat dat dit geldt vanaf 1 januari 2025. De ingangsdatum is verschoven naar 1 januari 2026. Inwoners betalen dan voor alle Wmo-voorzieningen een eigen bijdrage, waarvoor nu het abonnementstarief geldt. De hoogte van die bijdrage is afhankelijk van hun inkomen. Het Rijk verwacht dat de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage de druk bij gemeenten verlaagt op het gebruik van Wmo-voorzieningen. En dat de Wmo 2015 daardoor langer betaalbaar blijft. Wij vragen van u om de geraamde opbrengsten voldoende te onderbouwen.</p>	<p>Voor Kapelle bedraagt het voordeel € 170.000. Deze extra baten zijn verwerkt bij programma Sociaal Domein.</p>
<p>Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)</p> <p>Er zijn nieuwe notities van de commissie BBV gepubliceerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Notitie grondbeleid in de begroting en jaarstukken 2023 - Notitie rente 2023 - Notitie overhead 2023 <p>In 2024 werkt de commissie BBV waarschijnlijk aan een nieuwe notitie over de Balans. Ook komt er een nieuwe versie van de Notitie Verbonden partijen.</p>	<p>De begroting is opgesteld in overeenstemming met de laatste voorschriften vanuit het BBV.</p>
<p>Tekorten meerjarenraming en scenario's</p> <p>Veel gemeenten presenteren in de meerjarenraming 2025-2027 een tekort, vooral vanaf 2026. Dit komt door de nieuwe financieringssysteem, en door de opschalingskorting. Het Rijk en gemeenten zijn nog in gesprek over de financiële verhoudingen. Dat betekent dat nog niet zeker is of u na 2025 extra geld krijgt. Denk alvast na over verschillende scenario's. En over maatregelen die daarbij passen. Daardoor heeft u de financiële en beleidsmatige gevolgen beter in beeld. U heeft dan beter inzicht in wat de verschillende scenario's voor uw gemeente kan betekenen. De VNG heeft u een brief gestuurd met een begrotingsadvies. Ook de VNG adviseert u om alvast ombuigingen zo goed mogelijk in kaart te brengen.</p>	<p>Dit is opgenomen in de bijlage VNG-advies.</p>
<p>Wet gemeenschappelijke regelingen</p> <p>Op 1 juli 2022 is deze wet gewijzigd. Door deze wijziging krijgen volksvertegenwoordigers, zoals gemeenteraadsleden en statenleden meer invloed op de besluitvorming van dit soort regelingen en kunnen ze die beter controleren. Daarnaast wordt met deze wijziging geregeld dat in het geval van een uittreding er in ieder geval vooraf afspraken moeten worden gemaakt over de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon.</p>	<p>Geen bijzonderheden.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>Daarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen. Voor deze wijziging geldt een implementatieperiode van twee jaar. Gemeenten zorgen ervoor dat de nieuwe regeling van hun gemeenschappelijke regelingen tijdig is vastgesteld.</p>	
<p>Dividenden deelnemingen - Dividend ZEH</p> <p>De Zeeuwse gemeenten ontvangen de komende jaren significante dividenden vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). Het voorstel is om in de Algemene Vergadering van 19 juni 2024 een dividend van € 479 miljoen beschikbaar te stellen. Een gedeelte van dit dividend gebruiken de Zeeuwse overheden in 2024 voor het aflossen van de lening voor het verkrijgen van de Evides aandelen. Na aflossing van deze lening blijft er in 2024 € 318 miljoen over, voor de Zeeuwse gemeenten is dit € 159 miljoen. Voor 2025 en 2026 is de verwachting dat er jaarlijks in totaal € 200 miljoen dividend kan worden uitgekeerd. In de jaren daarna is waarschijnlijk jaarlijks € 100 miljoen beschikbaar voor provincie en gemeenten samen. Het zijn inschattingen die sterk afhankelijk zijn van de prijsontwikkelingen op de energiemarkt en beschikbaarheid van de kerncentrale. Het definitieve dividend wordt jaarlijks in de aandeelhoudersvergadering vastgesteld.</p> <p>Gelet op de onzekerheden bij de toekomstige dividenduitkeringen is het verstandig om het dividend zorgvuldig in te zetten zodat deze leiden tot structurele opbrengsten. Eventueel kan tot een maximum van 50% van uw aandeel van € 100 miljoen dividenduitkering als structureel dekkingsmiddel in de begroting worden opgenomen. Jaarlijks stellen we het definitieve dividend vast aan de hand van het voorstel in de algemene vergadering van aandeelhouders. Let op de dividenden van ZEH zijn eindig en lopen vooralsnog tot eind 2033.</p>	<p>De ZEH dividend zijn 50% als structurele baten opgenomen in de Kapelse begroting en meerjarenraming. Dit is € 667.000.</p> <p>In 2025 is overige 50 % als incidenteel opgenomen in de begroting.</p> <p>Vanaf 2026 is de resterende 50 % van het ZEH dividend ook opgenomen in de Kapelse begroting.</p>
<p>Dividenden deelnemingen - Dividend GBE Aqua B.V.</p> <p>In het laatste ondernemingsplan van Evides wordt een doorkijk gegeven op dividenduitkeringen tot en met 2028. Hierin is te zien dat het meerjarige dividend fors naar beneden is bijgesteld.</p> <p>In de vorige begrotingscirculaire gingen we nog uit van een structureel dividend van € 10 miljoen in 2023 tot € 14 miljoen in 2027. In de huidige prognoses blijkt dat het dividend voor 2025 naar beneden is bijgesteld tot circa € 8 miljoen is verder daalt tot € 6 miljoen vanaf 2026.</p> <p>Dit is ook de reden dat wij adviseren om het meerjarige structurele dividend te ramen op het minimale bedrag van € 6 miljoen. Jaarlijks beoordelen we aan de hand van de nieuwste prognoses of hiervan afgeweken moet worden</p>	<p>Het dividend van Evides is in het financieel perspectief 2025-2028 al neerwaarts bijgesteld, conform de opgave.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>Dividenden deelnemingen - Dividend Stedin</p> <p>Stedin staat voor de komende jaren voor grote investeringen, hiervoor is versterking van het Eigen Vermogen nodig. Stedin heeft de provincie Zeeland en alle Zeeuwse gemeenten uitgenodigd om aandeelhouder van de Stedin Groep te worden. Begin 2024 nemen gemeenten hierover een besluit. Naast het vergaren van deze aandelen voorziet Stedin ook op de korte tot middellange termijn een 'beperkte' jaarlijkse dividenduitkering. Deze uitkering zal gemiddeld 1,5% op het gestort kapitaal bedragen. Voor de Zeeuwse gemeenten komt dat neer op circa € 75.000,- dividend per jaar. Vanaf 2027 zou deze dividenduitkering verder kunnen oplopen. Uitkeringen van dividend blijven mede afhankelijk van de investeringen die Stedin in de energietransitie moet plegen. Voorzichtigheidshalve gaan wij uit van een jaarlijks structurele dividenduitkering van € 75.000,- (1,5% van het gestort kapitaal). Jaarlijks beoordelen we aan de hand van de nieuwste prognoses of hiervan afgeweken moet worden.</p>	<p>In overeenstemming met de opgave is het dividend voor Kapelle berekend en verwerkt in de begroting 2025 en de meerjarenraming.</p> <p>Het voordeel bedraagt € 2.250,-</p>
<p>AANVULLING BEGROTINGSCIRCULAIRE 2025</p>	
<p>Afspraak eenmalige korting € 675 miljoen op het gemeentefonds in 2025</p> <p>Op 15 april heeft het Rijk haar voorjaarsnota gepubliceerd. De voorjaarsnota van het Rijk kan worden gezien als de voorloper van de meicirculaire. In deze voorjaarsnota geeft het Rijk aan dat de nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies eerder wordt ingesteld. De nieuwe financieringssystematiek (op basis van het BBP in plaats van "trap op trap af systematiek") gaat al in per 1-1-2024 in plaats van 1-1-2027. Het nadeel compenseert het Rijk voor 2024 volledig, maar voor 2025 slechts voor de helft aan gemeenten. Dit betekent dat gemeenten in 2025 eenmalig € 675 miljoen minder algemene uitkering ontvangen dan was voorzien in de laatste circulaire.</p> <p>In het BOFv van 10 april 2024 hebben het Rijk en de koepels (VNG, IPO) afgesproken om met de financieel toezichthouders, en in afstemming met gedeputeerden verantwoordelijk voor financiële toezicht, een afspraak te maken. Het doel van deze afspraak is dat de eenmalige daling gemeentefonds in 2025 door toezichthouders in de meerjarenbegroting 2025-2028 voor de jaarschijf 2025 als incidenteel wordt gezien.</p> <p>Gemeenten kunnen de eenmalige daling van het gemeentefonds van € 675 miljoen in 2025 aanmerken als negatieve incidentele baat. Zij zijn hiertoe niet verplicht. Wanneer gemeenten hiervoor kiezen, moet in ieder geval rekening gehouden worden met de volgende punten:</p>	<p>De eenmalige korting als negatieve incidentele baat opgenomen in de begroting 2025.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle						
<ul style="list-style-type: none"> • Neem de negatieve incidentele baat op in het overzicht van incidentele baten en lasten en licht deze post toe; • Baseer de hoogte van dit bedrag op basis van de meicirculaire 2024. Dit kun je bepalen door de € 675 miljoen te delen door het bedrag per uitkeringsfactor en dan te vermenigvuldigen met de uitkeringsbasis (exclusief de negatieve OZB maatstaf). • Voor het financieel toezicht gelden verder onverminderd de uitgangspunten van het Gemeenschappelijk Toezichtkader. 							
<p>Extra middelen voor indexatie Wmo</p> <p>In de voorjaarsnota reserveert het Rijk een bedrag van € 75 miljoen in 2026 oplopend naar € 300 miljoen in 2029 voor de kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing Wmo. Deze middelen zijn op een aanvullende post gereserveerd en nog niet verwerkt in het gemeentefonds. Ons kader blijft dat gemeenten de algemene uitkering op basis van minimaal de meicirculaire moeten ramen. Zo lang deze middelen nog niet verwerkt zijn in de circulaire van het gemeentefonds kunnen gemeenten deze dus niet ramen.</p>	<p>Deze middelen zijn niet opgenomen in de Kapelse begroting en meerjarenraming.</p>						
<p>Verlengen richtlijn extra middelen jeugdzorg voor 2025-2028</p> <p>Op basis van de financiële reeks, zoals opgenomen in de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW), zijn in eerdere Meicirculaires voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover.</p> <p>Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de CvW heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen en het budgettaire risico draagt ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Zo is in de meicirculaire 2024 de korting voor 2025 van € 500 miljoen ongedaan gemaakt. Dit betekent dat als u vorig jaar een stelpost voor 2025 had opgenomen deze moet komen te vervallen. Per saldo is het effect dus budgettair neutraal. De reeks van € 511 miljoen vanaf 2026 is nog wel opgenomen in de gemeentefondsbegroting. Het nieuw te vormen Kabinet heeft het voornemen om deze korting vanaf 2026 te schrappen. Besluitvorming over de toevoeging aan het gemeentefonds voor 2026 en latere jaren heeft nog niet plaatsgevonden en is nog niet verwerkt in een circulaire gemeentefonds.</p>	<p>De gezamenlijke richtlijn is deels verwerkt in de Kapelse meerjarenraming.</p> <p>Lasten – programma Sociaal Domein</p> <p>Dit is komen te vervallen, omdat deze middelen zijn toegevoegd aan het gemeentefonds in de septembercirculaire 2024.</p> <p>Baten – Algemene uitkering</p> <p>Een stelpost opgenomen:</p> <table border="1" data-bbox="1541 1174 2040 1254"> <thead> <tr> <th>2026</th> <th>2027</th> <th>2028</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 170</td> <td>€ 127</td> <td>€ 150</td> </tr> </tbody> </table>	2026	2027	2028	€ 170	€ 127	€ 150
2026	2027	2028					
€ 170	€ 127	€ 150					

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>De provincies als financieel toezichthouder erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en brengen daarom een actualisatie van de gezamenlijke richtlijn uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026, 2027 en 2028 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk € 284 miljoen, € 211 miljoen en € 250 miljoen (zie tabel). • Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken (zie tabel). <p>De vertaling van de genoemde bedragen naar gemeentelijk niveau is aan de gemeenten zelf (eventueel in overleg met de toezichthouder), bijvoorbeeld op basis van het aandeel in het cluster jeugd van de Algemene Uitkering.</p>	
<p>Verlengen richtlijn extra middelen klimaat voor 2025-2028</p> <p>Wij hebben u eerder geïnformeerd over de wijze waarop u de middelen voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid kunt ramen. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Het Rijk ondersteunt gemeenten hierbij met geld voor de jaren 2023 tot en met 2025. In de brief van minister Jetten (Klimaat en Energie) van 25 oktober 2022 aan gemeenten en provincies leest u hier meer over.</p> <p>Voor de jaren 2023 tot en met 2030 is er in totaal € 5,38 miljard beschikbaar voor de uitvoeringskosten voor gemeenten en provincies. Voor het jaar 2023 verdeelt het Rijk ca. € 341 miljoen aan gemeenten. De verdeling van deze middelen over de gemeenten is zeker voor het jaar 2023. Voor de jaren 2024 en 2025 is meer geld beschikbaar dan wat gemeenten in totaal in 2023 hebben ontvangen. Of uw gemeente recht heeft op dit extra geld, hangt af van uw plannen. Dit heet daarom planfinanciering. Elk plan krijgt een vast bedrag, afhankelijk van het type plan (zero-emissiezone, windpark, zonneweide of gebouw). De precieze bedragen per plan zijn nog niet vastgesteld. Er is geen maximaal bedrag per aanvraag. In totaal is hier voor 2024 € 90</p>	<p>De klimaatgelden (SPUK CDOKE) is als structurele baten in de begroting en meerjarenraming.</p>

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
<p>miljoen en voor 2025 € 300 miljoen beschikbaar. Over het vervolg na 2026 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt dat deze regeling wordt vastgelegd in een wet. Hoe dit verder vorm wordt gegeven is op dit moment nog niet duidelijk. Rijk, provincies en gemeenten overleggen over hoe vorm wordt gegeven aan de langjarige zekerheid na 2025.</p> <p>Gemeenten kunnen gezien het bovenstaande erop rekenen dat ze voor de jaren na 2023 in ieder geval hetzelfde bedrag ontvangen als in 2023 voor de basis financiering. Gemeenten mogen het bedrag wat zij in 2023 ontvangen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting 2025 voor de jaren 2025 tot en met 2028. Voor wat betreft de planfinanciering is nog veel onzeker. Gemeenten kunnen dit ramen op basis van de verkregen beschikking. We gaan er voor zowel de basis als de planfinanciering er vanuit dat gemeenten een gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken.</p>	

Bijlage: VNG begrotingsadvies

In juni 2024 is het begrotingsadvies 2025-2028 deel 2 van de VNG ontvangen. Gezien de grote onzekerheid in de financiële toekomst van gemeenten vindt de VNG zich genoodzaakt om een begrotingsadvies te geven aan de gemeenten. Ondanks de Voorjaarsnota van het Rijk en het Hoofdlijnenakkoord blijft een forse terugval in financiële middelen vanaf 2026 bestaan.

Adviezen	Gemeente Kapelle																																													
Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet	De ombuigvoorstellen zijn:																																													
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="3" style="text-align: center;">Bedrag (* € 1.000)</th> <th></th> </tr> <tr> <th style="text-align: left;">Omschrijving</th> <th style="text-align: center;">2026</th> <th style="text-align: center;">2027</th> <th style="text-align: center;">2028</th> <th style="text-align: left;">Taakveld</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Taakstelling bedrijfsvoering</td> <td style="text-align: center;">613</td> <td style="text-align: center;">739</td> <td style="text-align: center;">863</td> <td>Diverse. 0.4 Overhead en deels nader te verdelen</td> </tr> <tr> <td>Overige taakstellingen</td> <td style="text-align: center;">190</td> <td style="text-align: center;">190</td> <td style="text-align: center;">190</td> <td>Diversen</td> </tr> <tr> <td>Taakstelling Gr'en</td> <td style="text-align: center;">257</td> <td style="text-align: center;">263</td> <td style="text-align: center;">265</td> <td>Diversen</td> </tr> <tr> <td>Hervormingagenda jeugd</td> <td style="text-align: center;">313</td> <td style="text-align: center;">331</td> <td style="text-align: center;">369</td> <td>Diversen Jeugd</td> </tr> <tr> <td>Niet continueren van zorgplicht bibliotheek</td> <td></td> <td style="text-align: center;">100</td> <td style="text-align: center;">100</td> <td>5.6 Media</td> </tr> <tr> <td>ZEH Dividend 100% ipv 50 %</td> <td style="text-align: center;">668</td> <td style="text-align: center;">668</td> <td style="text-align: center;">668</td> <td>0.5 Treasury</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: center;">2.041</td> <td style="text-align: center;">2.291</td> <td style="text-align: center;">2.455</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Bedrag (* € 1.000)				Omschrijving	2026	2027	2028	Taakveld	Taakstelling bedrijfsvoering	613	739	863	Diverse. 0.4 Overhead en deels nader te verdelen	Overige taakstellingen	190	190	190	Diversen	Taakstelling Gr'en	257	263	265	Diversen	Hervormingagenda jeugd	313	331	369	Diversen Jeugd	Niet continueren van zorgplicht bibliotheek		100	100	5.6 Media	ZEH Dividend 100% ipv 50 %	668	668	668	0.5 Treasury	Totaal	2.041	2.291	2.455	
		Bedrag (* € 1.000)																																												
	Omschrijving	2026	2027	2028	Taakveld																																									
	Taakstelling bedrijfsvoering	613	739	863	Diverse. 0.4 Overhead en deels nader te verdelen																																									
	Overige taakstellingen	190	190	190	Diversen																																									
	Taakstelling Gr'en	257	263	265	Diversen																																									
	Hervormingagenda jeugd	313	331	369	Diversen Jeugd																																									
	Niet continueren van zorgplicht bibliotheek		100	100	5.6 Media																																									
ZEH Dividend 100% ipv 50 %	668	668	668	0.5 Treasury																																										
Totaal	2.041	2.291	2.455																																											
Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025	Boekjaar 2025 is sluitend en rekening gehouden met het provinciaal toezicht.																																													

Adviezen	Gemeente Kapelle				
Neem de groei van de kosten voor jeugdzorg niet volledig voor eigen rekening	Voor Kapelle is het tekort als volgt berekend:				
	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
	BATEN: cluster jeugd vanuit gemeentefonds (op basis septembercirculaire 2024)	-4.731	-4.120	-4.251	-4.366
	LASTEN (taakvelden jeugd)				
	Opgave IJZ	5.064	5.064	5.064	5.064
	Taakstelling IJZ (casemanagement naar LINK)	-150	-150	-150	-150
	Overige lasten	159	148	148	147
	Salarissen/inhuur	222	224	226	229
	Toerekening Overhead	106	107	108	109
	Besparing conform hervormingsagenda Jeugd	-193	-313	-331	-369
	Extra baten conform verlening richtlijn extra middelen jeugdzorg		-170	-127	-150
	Totaal lasten	5.208	4.910	4.938	4.880
Tekort op Jeugd	€ 477	€ 790	€ 687	€ 514	
Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het BtwCompensatiefonds (BCF) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).	<p>BCF: conform het advies is het BCF voor 100 % opgenomen in begroting 2025.</p> <p>WMO: in de septembercirculiere 2024 zijn deze middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Door het verwerken van de septembercirculiere 2024 in de begroting en meerjarenraming zijn ook deze middelen verwerkt.</p>				

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten. De nummering en het taakveld is overeenkomstig deze regeling. Door het vervallen van indicatoren ontbreken enkele nummers. De indicator, eenheid, de omschrijving en de bron van de indicator is afkomstig van Waarstaatjegemeente.nl. De vermelde data zijn ontleend uit eigen gegevens, de eigen begroting of afkomstig van Waarstaatjegemeente.nl. De gegevens van dit dataplatform zijn op 4 juli 2024 overgenomen. Als er door de bronhouder geen gegevens zijn verstrekt, is dit met een * aangegeven. Er is overigens niet altijd een direct verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's.

	Taakveld	Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	4,7	4,8	4,9	5,5	5,7	6,7	7,3	7,8
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,6	4,7	4,8	5,3	5,4	6,1	6,3	7,0
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 281	€ 301	€ 301	€ 330	€ 362	€ 393	€ 430	€ 428
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	22 %	19 %	19 %	16 %	19 %	11%	9%	8%
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	14 %	14 %	13 %	12 %	15 %	15 %	14%	13%
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	16	20	29	13	11	*	*	*
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	0,8	0,8	0,8	1,2	0,4	1,1	*	*
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2,0	3,1	2,0	1,6	2,3	2,7	*	*
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	1,6	0,8	0,4	0,8	1,2	1,1	*	*
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	4,3	5,1	4,7	3,9	3,1	5,0	*	*
14.	3. Economie	Functiemenging	%	49,5	49,3	49,1	48,5	49,3	*	*	*
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	165,6	174,3	178,5	181,7	190,8	*	*	*

	Taakveld	Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	0,0	0,0	*	*	0,0	0,0	*	*
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	49	62	23	30	46	15	*	*
19.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	1,4	1,0	1,1	2,1	1,8	1,8	*	*
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	*	*	51,4	*	54,7	*	*	*
21.	6. Sociaal domein	Banen	aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	560,5	557,5	561,4	545,6	566,4	*	*	*
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	%	*	1	1	1	1	*	*	*
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	%	3	4	3	3	3	*	*	*
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	73,0	73,1	72,7	74,5	75,2	76,3	*	*
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	%	1	*	1	*	*	*	*	*
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	132,1	120,9	171,1	133,5	127,0	116,5	*	*
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	*	152,7	154,1	127,1	139,0	138,9	*	*
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	Aandeel jongeren tot 18 jaar (%)	*	*	*	13,3	14,7	16,6	*	*
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	Aandeel jongeren tot 18 jaar (%)	*	*	*	1,3	1,5	1,2	*	*
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	Aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar (%)	*	*	*	*	*	*	*	*
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inwoners	660	680	730	750	730	760	*	*

	Taakveld	Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	126	121	131	126	110	*	*	*
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	36,0	42,4	49,3	43,8	51,2	*	*	*
35.	8. Vhrosv	WOZ-waarde – Woningen totaal	x €1.000	*	241	251	265	291	332	*	*
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	6,4	9,7	10,0	8,6	4,9	*	*	*
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	%	81,8	82,7	82,6	83,4	84,1	83,9	84,6	*
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€	615	614	650	694	740	759	770	*
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	757	755	782	819	871	883	894	*

Omschrijvingen van de indicatoren en bron

0. Bestuur en ondersteuning

- **Formatie:** de toegestane formatie van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar. Bron: eigen gegevens.
- **Bezetting:** de werkelijk aanwezige aantal medewerkers voor het begrotingsjaar 2025. Peildatum medio juli 2024. Bron: eigen gegevens.
- **Apparaatkosten:** Betreffen alle personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Bron: eigen begroting.
- **Externe inhuur:** Het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Omvang huishoudelijk restafval. Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Bron: eigen begroting.
- **Overhead:** Uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. Bron: eigen begroting.

1. Veiligheid

- **Verwijzingen Halt:** Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie. Bron: Stichting Halt.
- **Winkeldiefstallen:** Beschrijving ontbreekt op Waarstaatjegemeente.nl. Bron: CBS - Geregistreerde diefstallen.
- **Geweldsmisdrijven:** Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.). Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit.
- **Diefstallen uit woningen:** Beschrijving ontbreekt op Waarstaatjegemeente.nl. Bron: CBS - Geregistreerde diefstallen.
- **Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte):** Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven. Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit.

3. Economie

- **Funcziemenging:** De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. Bron CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research.
- **Vestigingen (van bedrijven):** Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Bron: LISA.

4. Onderwijs

- **Absoluut verzuim:** Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. Bron: DUO/Ingrado.
- **Relatief verzuim:** Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school. Bron: DUO/Ingrado.
- **Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers):** Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentages staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. Bron: DUO/Ingrado.
- **Niet-Sporters:** Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet. Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM.

- **Banen:** Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar. Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research.
- **Jongeren met een delict voor de rechter:** Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Bron: CBS – Jeugdmonitor.
- **Kinderen in uitkeringsgezin:** Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Bron: CBS - Jeugdmonitor.
- **Netto arbeidsparticipatie:** Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente).
- **Werkloze jongeren:** Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Bron: CBS - Jeugdmonitor.
- **Personen met een bijstandsuitkering:** Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen. Bron: CBS - Re-integratie.
- **Lopende re-integratievoorzieningen:** Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. Bron: CBS - Re-integratie.
- **Jongeren met jeugdhulp:** In % van alle jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar. Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en voor zover deze in natura is geleverd door de zorgaanbieder (dus exclusief PGB). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura.
- **Jongeren met jeugdbescherming:** Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'. Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura.
- **Jongeren met jeugdreclassering:** Jeugdreclassering is een combinatie van toezicht en begeleiding voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Bij jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar kan ook het jeugdstrafrecht toegepast worden op grond van het adolescentenstrafrecht, indien het ontwikkelingsniveau van de dader daartoe aanleiding geeft. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of het openbaar ministerie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura.

- **Cliënten met een maatwerkarrangement WMO:** Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten. Bron: CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo.

7. Volksgezondheid en Milieu

- **Omvang huishoudelijk restafval:** Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Bron: CBS - Huishoudelijk afval.
- **Hernieuwbare elektriciteit:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl. Bron: berekening.

8. Vhrosv (volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing)

- **Gemiddelde WOZ waarde:** De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt. Bron: CBS - Waarde onroerende zaken.
- **Nieuw gebouwde woningen:** Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties. Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research.
- **Demografische druk:** Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar. Bron: CBS - Bevolking naar leeftijd en geslacht.
- **Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden:** Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting. Bron COELO - Atlas lokale lasten.
- **Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden:** Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting. Bron COELO - Atlas lokale lasten.

Begroting per taakveld

	Lasten	Baten	Totaal
0.1 Bestuur	1.343	-15	1.328
0.2 Burgerzaken	346	-157	188
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	114	-309	-194
0.4 Overhead	5.811	-246	5.565
0.5 Treasury	623	-2.136	-1.514
0.61 OZB woningen	110	-2.676	-2.566
0.62 OZB niet-woningen	0	-610	-610
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	-25.324	-25.324
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	149	0	149
0.10 Mutaties reserves	0	-648	-648
0. Bestuur en ondersteuning	8.496	-32.122	-23.626
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.061	0	1.061
1.2 Openbare orde en veiligheid	402	0	402
1. Veiligheid	1.463	0	1.463
2.1 Verkeer en Vervoer	2.602	-36	2.566
2.2 Parkeren	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	34	-70	-36
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.636	-106	2.530

		Lasten	Baten	Totaal
3.1	Economische ontwikkeling	133	0	133
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	350	-302	47
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	47	-13	34
3.4	Economische promotie	269	-458	-189
3.	Economie	798	-773	25
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	829	-320	510
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	677	-114	563
4.	Onderwijs	1.506	-434	1.072
5.1	Sportbeleid en activering	514	-89	425
5.2	Sportaccommodaties	2.032	-876	1.156
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	190	-4	186
5.4	Musea	143	0	143
5.5	Cultureel erfgoed	113	-5	109
5.6	Media	525	0	525
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.382	-90	1.292
5.	Sport, cultuur en recreatie	4.900	-1.063	3.836

	Lasten	Baten	Totaal
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.271	-2.009	1.262
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	432	0	432
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	812	-1	811
6.3 Inkomensregelingen	2.679	-1.727	952
6.4 WSW en beschut werk	344	0	344
6.5 Arbeidsparticipatie	534	-84	450
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.365	0	1.365
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	0	0	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0
6.713 Dagbesteding (Wmo)	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	0	0
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0
6.73a Pleegzorg	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0

	Lasten	Baten	Totaal
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulante lokaal	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	1.969	0	1.969
6.753 Jeugdhulp ambulante landelijk	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.070	0	2.070
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	124	0	124
6.791 PGB Wmo	2.919	-80	2.839
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.792 PGB Jeugd	34	0	34
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	0	0
6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	313	0	313
6.822 Jeugdreclassering	80	0	80
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	80	0	80
6. Sociaal domein	17.026	-3.900	13.126

	Lasten	Baten	Totaal
7.1 Volksgezondheid	1.032	-79	953
7.2 Riolering	1.725	-1.904	-180
7.3 Afval	1.485	-1.747	-262
7.4 Milieubeheer	491	-109	382
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	329	-316	14
7. Volksgezondheid en milieu	5.062	-4.155	907
8.1 Ruimte en leefomgeving	356	-108	248
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.659	-2.659	0
8.3 Wonen en bouwen	1.381	-962	418
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.396	-3.729	667
Totaal	46.282	-46.282	0